اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

یکشنبه
• ۲۱ آبان ۱۴۰۲
• ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۵
• ۱۲ نوامبر ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۷۶۳ • دوره جدید سال دهم شماره ۲۴۴۵ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

در گفت‌وگو با گروه رسانه‌ای پردازش از سوی مدیرعامل شرکت فولاد البرز ایرانیان بررسی شد

بازارهای جهانی تحت تاثیر بخشنامه‌های خلق‌الساعه

۳

لزوم ورود صنعتگران برای رفع کمبود گاز تولید

صنعت فرصت را از دست ندهد

یکی از بازیگران مهم اقتصادی نیازمند گاز در فصول سرد سال، بخش صنعت کشور است. صنایع عمدتا نیازمند گاز طبیعی برای سوخت هستند و به‌دلیل ناترازی حاصل از مصرف بخش خانگی با هدف تامین گرمایش، دچار قطعی گاز می‌شوند. این موضوع هر چند به‌صورت مقطعی رخ می‌دهد، اما باز هم باعث ضربه دیدن اقتصاد کشور می‌شود؛ از این‌رو هر اقدام اصلاحی در این زمینه به نفع کشور و توسعه تولیدات صنعتی و رشد اقتصادی خواهد بود و لازم است هرچه سریع‌تر در این زمینه اقدام شود. البته به‌تازگی دولت با ارائه مشوق‌هایی به ترغیب صنایع برای سرمایه‌گذاری به‌منظور ایجاد مخازن ذخیره‌سازی برای خود و خودتامینی گاز صنایع به‌وسیله این مخازن روی آورده که به نظر می‌رسد صنایع با توجه به فایده بالا در مقابل هزینه پایین ذخیره‌سازی گاز، بهتر است در این زمینه فعالانه ورود کنند و به سرمایه‌گذاری بپردازند.

۳و۴

عکس: صمت

بررسی صمت از برنامه جدید برای صادرات برنج

وارد می کنیم تا صادر کنیم!

۸

سرمقاله

سال‌هاست این گاز جان گرم‌کردن ندارد

۲

یادداشت‌های امروز

مزایای اقتصادی ذخیره‌سازی گاز

۴

معادن کوچک‌مقیاس تمرکز یا عدم‌تمرکز مدیریت

۶

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در برنامه هفتم توسعه

۹

نقش سوداگران در تلاطم بازار مسکن

۱۰

گفت‌وگو

چوب امضای مصوبه غیرقانونی مزد ۱۴۰۲ را می‌خوریم

۱۲

گزارش‌های روز

تغییر سلیقه خریداران در بازار مسکن

۱۰

خلأها و تعارضات معدنکاری و محیط‌زیست

۶

حمایت دستگاه دیپلماسی کشور از صادرات قیر

۵

جناب آقای دکتر محمد انصاری
ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز

انتصاب بجا و شایسته حضرتعالی را به سمت ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز که نشان از درایت و لیاقت و توانمندی شماست تبریک گفته ، رجای واثق داریم کارآمدی های بر جسته شما نوید بخش پیشرفت و توسعه صنعت استان خواهد بود

شرکت تولیدی و صنعتی تهران نایلون (برادران اخوان هوشیاری)

جناب آقای دکتر محمد انصاری
ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز

نوید مسرت بخش انتصاب شایسته حضرتعالی را به عنوان ریاست سازمان صنعت و معدن و تجارت استان البرز تبریک گفته ،از درگاه ایزد منان مزید توفیقات برای خدمتی سر شار از شور و نشاط در جهت شکوفایی صنعت البرز خواهانیم

شرکت پلیکان ایران (مدیر عامل:علی قائمی)

آگهی فراخوان عمومی شناسایی «مشاوره ارائه خدمات طراحی مفهومی و پایه، مهندسی تفضیلی، خدمات ارزیابی فنی و مالی پیمانکاران، تهیه اسناد مناقصه، صحه‌گذاری بر اسناد فنی و مهندسی و نظارت کارگاهی بر پروژه‌ها اصلاحی و بهینه‌سازی شرکت جهان فولاد سیرجان»

شماره مناقصه: ۰۲۸۶-خ-م

شرکت جهان فولاد سیرجان در نظر دارد «مشاوره ارائه خدمات طراحی مفهومی و پایه، مهندسی تفضیلی، خدمات ارزیابی فنی و مالی پیمانکاران، تهیه اسناد مناقصه، صحه‌گذاری بر اسناد فنی و مهندسی و نظارت کارگاهی بر پروژه‌ها اصلاحی و بهینه‌سازی» را به شرکت‌های فنی و مهندسی صلاحیتدار واگذار نماید. لذا از شرکت‌های واجد صلاحیت دعوت به عمل می‌آید حداکثر تا پایان وقت اداری چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۰۱، نامه اعلام آمادگی خود را به همراه مدارک و مستندات براساس دستورالعمل ارزیابی کیفی مناقصه‌گران به آدرس ایمیل tender@sjscosteel.com ارسال نمایند.

▣ شرایط

۱. شرکت‌ها می‌بایست جهت دریافت دستورالعمل ارزیابی کیفی به آدرس اینترنتی سایت شرکت به آدرس www.sjsco.ir مراجعه نمایند. (تکمیل و ارسال فرم دستورالعمل مذکور به منظور ارزیابی کیفی الزامی است)

۲. درخواست رسمی با ذکر شماره و موضوع مناقصه (اعلام آدرس ایمیل، شماره تلفن ثابت و همراه الزامی است.)

۳. اساسنامه و مدارک ثبتی، رزومه سوابق، مدارک و مستندات توان مالی ، گواهینامه اعلام رضایت کارفرمایان ، گواهی صلاحیت ایمنی و پیمانکاری (دارای اعتبار) و سایر مدارک و مستندات مطابق دستورالعمل ارزیابی کیفی.

٤. در صورت عدم ارائه مستندات مربوط به موارد مذکور؛ شرکت متقاضی مردود و از روند مناقصه کنار گذاشته خواهد شد و حق هیچگونه اعتراضی را نخواهد داشت.

▣ سایر موارد:

۱. محل انجام کار موضوع آگهی: استان کرمان، شهرستان سیرجان شرکت جهان فولاد سیرجان.

۲. ارائه اسناد و اعلام آمادگی مطابق شرح بالا هیچگونه حقی برای متقاضیان ایجاد نخواهد کرد و شرکت جهان فولاد در رد یا قبول هر یک از پیشنهادات مختار است.

۳. شرکت جهان فولاد سیرجان پس از ارزیابی مستندات ارسالی، شرکت‌هایی که در این مرحله واجد صلاحیت مقدماتی باشند را به مناقصه دعوت خواهد کرد.

٤. هزینه چاپ آگهی بر عهده برنده مناقصه می‌باشد.

۵. شرکت‌ها می‌توانند در مورد ابهامات و سوالات مربوطه، با کمیسیون معاملات شرکت جهان فولاد سیرجان با شماره ۰۹۹۱۲۹۳۸۳۱۷ تماس حاصل نمایند.

واحد دبیرخانه کمیسیون معاملات (شرکت جهان فولاد سیرجان)

سرمقاله

سال‌هاست این گاز جان گرم کردن ندارد

منوچهر محمدشمیرانی
کارشناس ارتباطات

ایران، دومین کشور جهان از حیث میزان ذخایر گازی است، اما سوال این است که در حالی که بسیاری از کشورهای جهان، ذخیره‌سازی گاز را برای تداوم فعالیت صنایع خود و مصارف خانگی، به‌عنوان یک صنعت پیشرفته پذیرفته‌اند و همین ذخیره گاز آنها موجب می‌شود زمستان را به‌راحتی پشت سر بگذارند، چرا با بی‌توجهی و نداشتن برنامه‌ریزی لازم، هر سال فصل سرما که نزدیک می‌شود ناله مسئولان گاز کشور ما بلند می‌شود که ناترازی تولید و مصرف گاز، می‌تواند امسال هم موجب قطعی گاز صنایع شود.

▣ پیشینه گاز در ایران

نوشته‌های تاریخ‌نویسان کهن نشان می‌دهد ایرانیان در استفاده از گاز و دیگر مشتقات نفتی، از دیگر اقوام جهان جلوتر بوده‌اند. به‌عنوان مثال، بقایای آتشکده‌ها و معابدی نظیر «آتش جاودانگی» در نزدیکی کرکوک، در مجاورت یک مخزن گاز طبیعی قرار داشت. ایرانیان باستان، براساس توصیه‌های دین زرتشت، همیشه آتش را گرامی می‌داشتند و برای پایدار بودن آن می‌کوشیدند.

نخستین اسناد تاریخی از استفاده برنامه‌ای از گاز، به سفر ناصرالدین شاه به لندن، در سال ۱۸۷۳ میلادی بازمی‌گردد که وی، شیفته چراغ‌های گازی روشنی‌بخش معابر شد و به همین دلیل پس از بازگشت به ایران، دستور احداث و استفاده از کارخانه چراغ گاز را صادر کرد.

چندین دهه گذشت و به دلیل اینکه نمی‌دانستند با گازی که از چاه‌های نفت خارج می‌شد، چه کنند، گازها را سر چاه‌ها یا در پالایشگاه می‌سوزاندند. مردم هم برای پخت‌وپز و گرم کردن خانه‌ها، پس از هیزم به چراغ‌ها و بخاری‌های نفتی روی آوردند تا در دهه ۴۰ استفاده از کپسول‌های گاز رایج و برخی وسایل زندگی ایرانی‌ها گازسوز شد.

در دهه ۵۰ پس از شیراز و اصفهان، گازرسانی محدود در بخش‌هایی از تهران انجام شد، اما پس از پایان جنگ و شروع بازسازی کشور قرار شد گاز طبیعی، به‌عنوان سوختی ارزان و پاکیزه، برای مصرف در خانه‌ها استفاده و چراغ‌های خوراک‌پزی و بخاری‌های نفتی و کپسول‌های سنگین گاز، از صفحه زندگی مردم محو شود تا به امروز برسیم که لوله‌های گاز به ۹۸ درصد شهرها و ۸۸ درصد روستاها رسیده است.

▣ دومین کشور دارای گاز

ایران با داشتن ۳۳ تریلیون مترمکعب گاز، پس از روسیه دارنده بزرگ‌ترین منابع گاز در جهان، به حساب می‌آید. وجود چنین منابعی، این امکان را به ایران می‌دهد که حتی ۵ برابر میزان کنونی گاز تولید کند، اما باید حتما در جست‌وجو راهکارهای مناسب افزایش تولید و ذخیره و کاربردهای بهینه مصرف گاز باشد.

میدان گازی پارس جنوبی، بزرگ ترین منبع گازی ایران است که با قطر مشترک است و در حالی که قطر تاکنون با سرمایه شرکت‌های خارجی، درآمد قابل‌توجهی از طریق استخراج و فروش میعانات گازی به دست آورده، متاسفانه ایران دیرتر از قطری‌ها فعالیت جدی برای بهره‌برداری از ذخایر گاز میدان پارس جنوبی را آغاز کرد، اما به‌دلیل بروکراسی و مشکلات سیاسی، تاکنون موفقیت چندانی برای بهره‌برداری و جذب سرمایه و فعالیت شرکت‌های خارجی به دست نیاورده است.

باتوجه به پهنه‌های بزرگ کشف‌نشده منابع گازی و اعلام اینکه همین ۳۳ تریلیون مترمکعب گاز موجود می‌تواند برای تامین نیاز کشور تا بیش از ۵۰ سال آینده نیز کافی باشد معلوم نیست چرا مسئولان باز هم انگشت اتهام خود را در فصل زمستان، به‌سوی مردم گرفته و آنها را متهم به «بدمصرفی» می‌کنند. حتی مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران چند روز پیش با تاکید بر وجود ناترازی بین تولید و مصرف گاز، تاکید کرد مشکل کمبود گاز مصرفی همچنان وجود خواهد داشت و براساس برآوردها، روزانه ۲۵۰ میلیون مترمکعب کسری گاز وجود دارد.

این در حالی است که وجود عدم تطابق شدید در حرف‌ها و اظهارنظرهای مسئولان، به‌شدت بر ابهام‌های موجود وضعیت گازی کشور می‌افزای. جالب است در حالی که حرف از ناترازی و کاهش رشد تولید گاز زده می‌شود و حتی چاره کار را وارد کردن گاز از روسیه و کشورهای دیگر می‌دانند و وخامت اوضاع گاز کشور را مشابه فاجعه‌ای مانند خشکی دریاچه ارومیه تعبیر می‌کنند با کمال تعجب و تحیر، سفیر جدید کشورمان در پاکستان، ۲ ماه پیش ادعا می‌کند جمهوری اسلامی می‌تواند برق و گاز و نفت «ارزان‌قیمت» به پاکستان بدهد! فقط می‌توان گفت ای کاش مدیران و مسئولان، پیش از بر زبان آوردن سخنی، کمی بیندیشند و بخوانند.

درخواستی از داوطلبان احراز صلاحیت نشده

سخنگوی شورای نگهبان با معرفی سامانه «داوطلب» به‌عنوان سامانه ثبت شکایات آن دسته از داوطلبان انتخابات مجلس دوازدهم که صلاحیت آنها ازسوی هیأت‌های اجرایی احراز یا تایید نشده، گفت: در این دوره از انتخابات مراجعه حضوری ازسوی داوطلبان به شورای نگهبان نداریم.

به گزارش ایسنا، هادی طحان‌نظیف، سخنگوی شورای نگهبان در برنامه‌ای تلویزیونی با اشاره به پایان مهلت بررسی صلاحیت داوطلبان کاندیداتوری دوازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی توسط هیات‌های اجرایی اظهار کرد: مهلت ۱۵روزه هیات‌های اجرایی بررسی صلاحیت داوطلبان کاندیداتوری انتخابات مجلس شورای اسلامی که متشکل از ۸ نفر از معتمدان مردمی و اشخاص حقوقی هستند، روز گذشته به پایان رسید و طی روز گذشته و امروز نظر بررسی‌های این هیات به داوطلبان ابلاغ می‌شود.

وی با بیان اینکه «طبیعتا ممکن است افرادی که صلاحیت‌شان احراز یا تایید نشده، نکاتی برای بیان و اعتراضی داشته باشند»، به ارائه توضیحاتی درباره سازکار شورای نگهبان در این زمینه پرداخت و گفت: شورای نگهبان از روز یکشنبه، ۲۱ تا ۲۴ آبان به مدت ۴ روز به‌صورت غیر حضوری و از طریق سامانه‌ای به‌نام «داوطلب» شکایت این افراد را دریافت می‌کند.

سخنگوی شورای نگهبان عنوان کرد: در این دوره از انتخابات مراجعه حضوری ازسوی داوطلبان به شورای نگهبان نداریم و این سامانه برای نخستین بار راه‌اندازی شده تا از این طریق با داوطلبان در ارتباط باشیم. داوطلبان طی ۴ روز تعیین‌شده از ساعت ۸ صبح تا ۱۸ هر روز می‌توانند با مراجعه به این سامانه شکایت خود را ثبت کنند و در صورت نیاز به بارگذاری اسناد و مستندات، همه از طریق این سامانه صورت می‌گیرد.

به گزارش ایسنا، داوطلبان معترض می‌توانند برای ورود به میز خدمت شورای نگهبان (سامانه داوطلب) از طریق پنجره واحد خدمات وزارت کشور به نشانی keshvar.moi.ir اقدام کنند.

رئیس‌جمهوری در نشست اضطراری ریاض:

جنگ غزه، رویارویی شرارت و شرافت است

رئیس‌جمهوری گفت: ماجرای غزه رویارویی محور شرافت در برابر محور شرارت است و همه باید مشخص کنند که در کدام صف قرار گرفته‌اند. به گزارش ایرنا، سید ابراهیم رئیسی در نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی با بیان اینکه امروز ماجرای غزه رویارویی محور شرافت در برابر محور شرارت است و همه باید مشخص کنند که در کدام صف قرار گرفته‌اند، دولت امریکا را آمر و شریک اصلی جنایات صهیونیست‌ها در ۵ هفته اخیر علیه مردم مظلوم غزه معرفی کرد و گفت: اکنون که مجامع بین‌المللی تحت نفوذ امریکا دچار بی‌هویتی و بی‌تصمیمی و بی‌خاصیتی شده‌اند، ما باید میدان را به دست بگیریم.

سید ابراهیم رئیسی در نشست مشترک سازمان همکاری اسلامی و اتحادیه عرب با موضوع غزه که در ریاض، پایتخت عربستان برگزار شد، جنایات رژیم غاصب صهیونیستی در هفته‌های اخیر را باعث شرم تاریخی برای اخلاق و قانون و انسانیت دانست و ضمن تاکید بر نقش اصلی امریکا در این جنایات و همچنین یادآوری مسئولیت کشورهای عربی و اسلامی در قبال مسئله فلسطین و مردم مظلوم غزه ، ۱۰ راهکار و پیشنهاد فوری برای تصمیم‌گیری قاطع به نفع ملت فلسطین از جمله «توقف کشتار مردم غزه»، «رفع کامل محاصره انسانی غزه»، «خروج فوری نظامی رژیم صهیونیستی از این منطقه»، «قطع هرگونه ارتباط سیاسی و اقتصادی با رژیم صهیونیستی توسط کشورهای اسلامی»، «تشکیل یک دادگاه بین‌المللی برای تعقیب و مجازات سران جنایتکار صهیونیست و امریکا»، «تاسیس یک صندوق ویژه برای بازسازی فوری غزه با تقبل کشورهای اسلامی» و «اعزام کاروان کشتی‌های حامل کمک‌های انسان‌دوستانه به مردم فلسطین از کشورهای اسلامی» را در این اجلاس مطرح کرد.

بخشی از سخنرانی رئیس‌جمهوری در نشست مشترک سازمان همکاری اسلامی و اتحادیه عرب درباره غزه در ادامه آمده است:

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله رب‌العالمین و الصلوه و السلام علی جمیع الأنبیاء و المرسلین سیّما أشرفهم و خاتمهم سیدنا و نبینا محمد و آله الطاهرین و صحبه المنتجبین

اَذِنَ لِلَّذین یُقاتَلونَ بِأَنَّهُم ظُلِموا و إِنَّ اللهَ عَلی نَصرِهِم لَقَدیر

سلام بر قدس شریف

سلام بر غزه و کودکانش

سلام بر فلسطین و خون‌های به ناحق ریخته‌اش

سلام بر مقاومت سرافراز فلسطین و لبنان

امروز فلسطین، محک و ملاک شرافت اسلامی و انسانی است

آقای رئیس!

در ابتدا مایلم از دولت عربستان سعودی به‌عنوان چهاردهمین رئیس سران سازمان همکاری اسلامی برای میزبانی و برگزاری این نشست مهم و مشترک سازمان همکاری اسلامی و اتحادیه عرب در این مقطع حساس از تحولات منطقه‌ای و شرایط خطیر کنونی، تشکر کنم.

امروز، در این اجلاس فوق‌العاده، گرد هم آمدیم تا درباره اصلی‌ترین مسئله جهان اسلام یعنی موضوع فلسطین و یکی از فجیع‌ترین جنایات تاریخ که در این سرزمین و غزه قهرمان در جریان است، تصمیمی تاریخی و سرنوشت‌ساز بگیریم. همه مشکلات جهان اسلام در پرتو وحدت کلمه و انسجام قابل‌حل است. اتکال به خداوند و قدرت لایزال او و اعتماد به داشته‌های جهان اسلام، راه نجات امت اسلامی است؛ نه اعتماد به قدرت‌های سلطه‌گر. و این سازمان می‌تواند با نقش‌آفرینی صحیح، یکی از مظاهر وحدت و همگرایی امت اسلامی باشد. دولت جمهوری اسلامی ایران با درک این واقعیت، سیاست همسایگی و همگرایی را در پیش گرفته و آغوش دوستی و برادری برای کشورهای اسلامی گشوده است.

امروز ما به نمایندگی از امت رسول الله(ص) گردهم آمدیم تا به فریاد «یاللمسلمین» که از حنجره مسلمانان مظلوم بلند است پاسخ دهیم. امروز رسول الله(ص) عزادار و داغدار فلسطین است «عزیزٌ علیه ما عنتّم حریصٌ علیکم بالمومنینَ رئوفٌ رحیمٌ». امروز نبی مکرّم اسلام از امت خود چه انتظاری دارد؟ امروز امت اسلامی از سران و دولت‌های خود، چه می‌خواهد؟

یا إخوانی فی‌الدّین

امروز روز اقدام است. امروز روزی تاریخی در دفاع قهرمانانه از مسجدالاقصی است. امروز روز نبرد حق علیه باطل است. امروز رژیم جعلی اسرائیل، فرعونِ زمان است و نماد افساد فی‌الارض و عامل ریختن خون بی‌گناهان. تظاهراتِ میلیونی در سراسر جهان نشان می‌دهد مسئله دفاع از فلسطین امروز در قلب ملت‌ها جای گرفته است؛ بنابراین امروز روز پیروزی خون بر شمشیر است.

آنچه در ۵ هفته اخیر بر سر غزه و بخش‌هایی از کرانه باختری آمد، باعث شرم تاریخی برای اخلاق و قانون و انسانیت است. غزه مظلوم اما قهرمان؛ غزه خونین اما سربلند که در دو دهه گذشته به‌دلیل حصر کامل دریایی، زمینی و هوایی، به‌عنوان بزرگ‌ترین زندان روباز در جهان شناخته شده، دژ فرعونیان را درهم شکست و با دستان خالی ایستادگی کرد و خوش درخشید. آری «کم مِن فئه قَلیله غَلَبَت فِئه کثیره باذن الله و الله مع‌الصابرین».

اما رژیم اشغالگر با نقض قواعد و حقوق بین‌الملل، حمله تمام‌عیاری علیه کل باریکه غزه به راه انداخت. بمباران‌های کور و گسترده، از جمله با استفاده از بمب‌های فسفری و دیگر تسلیحات ممنوعه، با هدف نسل‌کشی، نیمی از غزه را تبدیل به تلی از خاک کرده و تاکنون بیش از ۱۱ هزار نفر از افراد بی‌گناه را قتل عام کرده است؛ ضمن اینکه بیش از ۳ هزار تن هنوز زیر آوار هستند. اکثر قربانیان حملات اسرائیل غاصب، زنان و کودکان معصوم غزه هستند. کشتار امدادگران و کادر درمان و خبرنگاران و بمباران بیمارستان‌ها بخش دیگری از این جنایت هولناک است. فاجعه‌بارتر آنکه برخی به‌خاطر نرسیدن دارو و شیوع بیماری‌های ناشی از محاصره رژیم صهیونیستی، جان خود را از دست خواهند داد.

و إذا المَوءوده سُألت- بأیّ ذنب قُتلت

اینان همه فرزندان و خانواده مأ هستند و باید در برابر پروردگار متعال پاسخگو باشیم. به‌راستی این همه کودک چه گناهی داشته‌اند که کشته شدند؟ امروز ماجرای غزه رویارویی دو محور در برابر یکدیگر است: محور شرافت در برابر محور شرارت. امروز همه باید مشخص کنند که در کدام صف قرار گرفته‌اند: در صف مجاهدانِ کأنهم بنیانٌ مرصوص یا در زمره ألدّ الخِصام و نابودکنندگان حرث و نسل بشر.

رؤسای محترم دولت‌های اسلامی عربی، دبیران کل محترم سازمان‌ها بی‌تردید، دولت امریکا، آمر و شریک اصلی این جنایت است. اسرائیل فرزند نامشروع امریکا است. این امریکا است که حمایت از آن را به حیات مبارک هزاران کودک مظلوم فلسطینی ترجیح داده است. امریکا با تشکیل فوری کابینه امنیتی خود در سرزمین‌های اشغالی، رژیم صهیونیستی را به عملیات جنایتکارانه علیه مردم بی‌پناه غزه تشویق کرد و آن را دفاع مشروع خواند؛ ادعای دفاع مشروع ازسوی نیروی اشغالگر که دائم در حال تعدی و تجاوز به فلسطینی است، یکی از طنزهای تلخ تاریخ است که با هیچ یک از قواعد مسلم حقوقی و موازین بین‌المللی سازگاری ندارد.

رؤسای محترم دولت‌های اسلامی، آقای رئیس

اجازه دهید سخنانم را با چند سلام به پایان رسانم:

سلام بر کودکان مظلوم و شهید غزه

سلام بر کودکانی که در کنار ویرانه‌های غزه به قرآن پناه آورده‌اند و آیات قرآن را تلاوت می‌کنند.

سلام بر کودکانی که از وحشت ظلم بر خود می‌لرزند.

سلام به فرزندان عزیزم در غزه.

سلام بر شما که امروز با ایستادگی در مقابل مجهزترین ارتش‌های دنیا و پست‌ترین افراد روی زمین، مقاومت را برای ما معنا کردید.

سلام بر شما که با دستان کوچک‌تان و بدن‌های نحیف‌تان، درندگی و وحشی‌گری صهیونیست‌های اشغالگر را به تصویر کشیدید.

چهره‌های به خون آغشته شما و بدن‌های تکه‌تکه شما و استخوان‌های خردشده شما زیر آوار بمب‌های امریکایی فریاد می‌زند که ما ایستاده‌ایم.

بی‌تردید آینده از آن مقاومت است. قهرمان واقعی شما مردم مقاوم هستید. شما را تنها نخواهیم گذاشت. فلسطین قطعا پیروز است؛ آن‌هم یرونه بعیدا و نریه قریبا.

القدس لنا و النصر لنا.

دیدار «رئیسی» و با سران کشورهای همسایه

رئیس‌جمهوری اسلامی ایران و «محمد بن‌سلمان» ولیعهد عربستان سعودی با یکدیگر دیدار و گفت‌وگو کردند.

به گزارش ایسنا، در حاشیه اجلاس اضطراری سران کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی درباره جنگ غزه در «ریاض»، عصر روز گذشته (شنبه، ۲۰ آبان ۱۴۰۲) سید ابراهیم رئیسی و «محمد بن سلمان» ولیعهد عربستان سعودی با یکدیگر دیدار و گفت‌وگو کردند.

رئیسی در بدو ورود به ریاض هم با «شیخ تمیم بن حمد آل‌ثانی» امیر قطر دیدار و گفت‌وگو کرد.

رئیس ستاد انتخابات:

عدم احراز و تایید به‌معنای رد صلاحیت داوطلبان نیست

رئیس ستاد انتخابات کشور با بیان اینکه ۲۴ هزار و ۹۸۲ نفر داوطلب دوازدهمین دوره انتخابات مجلس با همه سلایق بودند که ۱۴ درصد آنها عدم تایید و ۱۴ درصد عدم احراز شدند، گفت: البته عدم احراز و عدم تایید به‌معنای رد صلاحیت نیست. به گزارش ایرنا، محمدتقی شاهچراغی، روز گذشته در آخرین روز نام‌نویسی انتخابات ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری در گفت‌وگو با خبرنگاران با اشاره به اینکه نام‌نویسی از داوطلبان انتخابات خبرگان رهبری عصر امروز (شنبه) به پایان می‌رسد، اظهار کرد: ۱۸ آبان هم پایان بررسی صلاحیت‌های داوطلبان مجلس شورای اسلامی بود. وی درباره روند ثبت اعتراض در بررسی صلاحیت متقاضیان انتخابات مجلس گفت: داوطلبان معترض از ۲۱ آبان به مدت ۴ روز از ساعت ۸ صبح تا ۱۸ عصر می‌توانند با مراجعه به سامانه وزارت کشور اعتراض خود را ثبت کنند. رئیس ستاد انتخابات کشور با اشاره به اینکه در این مرحله ۵ دستگاه ذی‌صلاح (وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه، سازمان ثبت احوال، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی و قوه قضاییه) بررسی‌ها را انجام دادند، این نکته را متذکر شد که این نتایج به‌معنای رد صلاحیت نیست، بلکه عدم تایید و عدم احراز است. شاهچراغی گفت: هیات‌های اجرایی براساس قانون به وظایف خود عمل کردند و پس از مهلت چهارروزه برای رسیدگی به اعتراضات نتایج اعلام می‌شود. معاون سیاسی وزیر کشور اعلام کرد: ۲۴ هزار و ۹۸۲ نفر داوطلب حضور در دوازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی با همه سلایق بودند که از این میان ۱۴ درصد عدم تایید و ۱۴ درصد عدم احراز شدند؛ البته عدم احراز و عدم تایید به‌معنای رد صلاحیت نیست. شاهچراغی گفت: برابر قانون بعد از پایان رسیدگی به صلاحیت‌های داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی هیات‌های اجرایی به مدت ۲ روز یعنی ۱۹ و ۲۰ آبان برابر قانون موظفند نتایج را به داوطلبان اطلاع‌رسانی کنند. وی ادامه داد: از یکشنبه ۲۱ آبان به مدت ۴ روز داوطلبانی که ازسوی هیات اجرایی عدم تایید و عدم احراز شدند، می‌توانند به سامانه وزارت کشور مراجعه و اعتراض خود را ثبت کنند. رئیس ستاد انتخابات کشور بیان کرد: در ادامه اعتراضات به هیات نظارت استان‌ها برای رسیدگی ارائه می‌شود و البته داوطلبانی که مایل هستند دلایل عدم تایید و عدم احراز خود را داشته باشند، می‌توانند به‌صورت حضوری مراجعه کنند و فرمانداران به‌عنوان رؤسای هسته‌های اجرایی مکلف هستند اسناد و مدارک عدم تایید و عدم احراز را به داوطلبان ارائه کنند.

▣ اعتراضات طی ۵۰ روز رسیدگی می‌شود

معاون سیاسی وزیر کشور اضافه کرد: بعد از ارائه مدارک و ثبت اعتراض هیات‌های نظارت استانی با هماهنگی نظارت مرکزی موظفند در طول ۵۰ روز رسیدگی کنند و پاسخ دهند. شاهچراغی به نکته دیگری هم اشاره کرد و آن اینکه اگر داوطلبی در هیات نظارت دوباره عدم تایید یا عدم احراز گرفت می‌تواند اعتراض خود را به شورای نگهبان بیان کند.

عکس روز

عکس یادگاری سران سازمان همکاری اسلامی در ریاض

عکس: ایسنا

خانه ملت

لایحه بودجه ۱۴۰۳ اوایل آذر به مجلس می‌رود

یک عضو کمیسیون برنامه و بودجه گفت: احتمالا دولت لایحه بودجه ۱۴۰۳ را تا آخر آبان یا اوایل آذر به مجلس تقدیم می‌کند.محسن زنگنه در گفت‌وگو با ایسنا، اظهار کرد: طبق آیین‌نامه جدید، دولت باید لایحه بودجه را در دو مرحله به مجلس تقدیم کند. مرحله اول جداول و احکام کلی است که مجلس آن را بررسی و تصویب می‌کند. در مرحله دوم جداول تفصیلی به مجلس ارائه می‌شود که مرحله دوم در بهمن خواهد بود. وی افزود: پیش‌بینی می‌شود دولت مرحله اول لایحه بودجه را تا اواخر آبان و اوایل آذر به مجلس تقدیم کند. طبق اطلاعم کلیات این موضوع مورد بحث و بررسی قرار گرفته و دولت براساس آن لایحه را تنظیم کرده است.زنگنه توضیح داد: باتوجه به اینکه کلیات لایحه برنامه هفتم و سیاست‌های کلی آن مشخص است و ما درباره آن با دولت توافق داریم، طبق آن دولت بخش اول لایحه بودجه سال آینده را تنظیم کرده و به‌زودی به مجلس تقدیم می‌کند.

تقاضای اعمال ماده ۲۳۴ درباره ترک فعل دستگاه‌ها در قانون هوای پاک

نایب‌رئیس کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه «این کمیسیون درباره عملکرد دستگاه‌های مجری قانون هوای پاک پیگیری‌های مختلف انجام داده است»، اظهار کرد: اعضای کمیسیون با درخواست اعمال ماده ۲۳۴ برای دستگاه‌های موضوع قانون هوای پاک که مرتکب ترک فعل شده‌اند، موافقت کردند و این درخواست در نوبت رسیدگی در صحن مجلس قرار دارد.

علیرضا عباسی در گفت‌وگو با ایسنا یکی از عمده‌ترین دلایل آلودگی هوا در شهرهایی نظیر تهران را پراکندگی و ایجاد تجمعات جمعیتی عنوان کرد و گفت: زمانی که در یک وسعت جغرافیایی محدود جمعیت کثیری وارد می‌شود، گرچه در برخی حوزه‌ها مزیت‌هایی ایجاد می‌شود، رفع نیازهای این جمعیت نیازمند زیرساخت‌ها و مواردی نظیر خودرو و صنعت است که همه منجر به ایجاد آلایندگی می‌شود. وی ادامه داد: شاید یکی از راه‌های کنترل آلودگی هوا این باشد که جمعیت را در سطح کشور و در سطوح کوچک پراکنده کنیم، اما این برای ما امکان‌پذیر نیست، چراکه از گذشته باید یک آمایش سرزمین و جمعیت می‌داشتیم و بارگذاری‌های جمعیتی را درست انجام می‌دادیم که این اتفاق نیفتد؛ بنابراین باید به سمتی برویم که با وضع مقرراتی دستگاه‌ها و صنایع مختلف را به ایجاد حداقل آلودگی ملزم کنیم؛ مثلاً درباره خودروها، خودروهایی جایگزین شوند که حداقل آلودگی را ایجاد کنند یا کارخانجاتی که فعالیت می‌کنند، حداقل آلایندگی را داشته باشند.

توسعه خودروهای عمومی برقی در دستور کار

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی وزارت صمت، هفته گذشته نشستی به‌منظور بررسی چالش‌ها، فرصت‌ها و اقدامات انجام‌شده برای تامین خودروهای برقی برگزار کرد.

طبق جزئیات جدیدی که از ورود خودروهای برقی به کشـور در این جلسـه مطرح شـد، گویا مقرر شـده تامین اتوبوس‌های برقی از طریق تولید انجام شود و تاکسی‌های برقی نیز وارد خواهند شد. البته واردات تاکسـی‌های برقی بر عهده خودروسـازان خواهد بود و ۳ میلیون دلار برای این کار تخصیص داده شـده اسـت. در این جلسـه کـه با موضوع «توسـعه حمل‌ونقل خودروهای برقی در کشـور، بایدها و سیاسـت‌ها» برگزار شـد، حسن کریمی‌سنجری مدیر پروژه خودروهای برقی وزارت صمت، حمیدرضا طهوری معاون فناوری وزارت کشـور و مجید جلیلی رئیس گروه پژوهش فناوری موسسـه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی حضور داشـتند و جزئیات جدیـدی از تولید و واردات خودروهای برقی ارائه دادند.

مشـاور امور فناوری وزارت کشـور در نشست «توسعه حمل‌ونقل خودروهای عمومی برقی در کشور: بایدها و سیاست‌ها» در موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با اشاره به ۴ کلان مسئله در حوزه مصرف سوخت‌های فسیلی، گفت: ما در کشـور با موضوع ناترازی بنزین مواجه هستیم. البته هنوز تعداد خودروها کافی نیسـت و تقاضا برای خودرو بیشـتر وجود دارد که در نتیجه آن مصرف بنزین بیشتر نیز متصور است.

▣ برنامه‌ریزی برای تولید اتوبوس برقی

از سـوی دیگر، شـرایط کشـور در تولید بنزین به‌گونه‌ای است که نمی‌توانیم افزایش تولید بنزین داشـته باشـیم، مگر اینکه سرمایه‌گذاری‌های سنگینی در این زمینه انجام شود.

به گزارش ایسنا، حمیدرضا طهوری با اشاره به پرداخت یارانه انرژی گفت: یارانه سوخت که از خزانه عمومی دولت پرداخت می‌شود، رقم بسـیار بالایی است و اگر پرداخت این یارانه انجام نمی‌شد شاید با مبلغ پرداختی یارانه سوخت در طول یک سال می‌شد تمام حمل‌ونقل عمومی کشـور را به‌روز کرد، اما در حـال حاضر، نه می‌توان مصرف بنزین را کم کرد و نه می‌توان یارانه سوخت را حذف کرد. از سـوی دیگر، به‌گفته وی در طول سـال آلودگی وجود دارد، اما به علت وارونگی هوا در زمستان آلودگی قابل‌مشاهده است و این موضوع نیز خسارت و زیان‌هایی دارد. ضمن اینکه سوخت‌های فسیلی باعث تولید گازهای گلخانه‌ای می‌شـود و این موضوع هم اثراتی بر آلودگی هوا دارد؛ بنابراین به‌نظر می‌رسـد برقی‌سازی حمل‌ونقل پاسخی به ۴ کلان مسئله در حوزه مصرف سوخت است، البته راه‌حل و پاسخ کامل نیست، اما برقی‌سازی حمل‌ونقل هر کدام از این مسائل را تا حدودی حل می‌کند و پاسخی برای ۴ ابرچالش است.

مشـاور امور فناوری وزارت کشـور با بیان اینکه برقی‌سـازی حمل‌ونقل برای کشـور در سـطح ملی انتفاع فراوان دارد، گفت: آنچه در این راسـتا مهم اسـت اینکه در کشـورها چگونه می‌توان سیاست‌ها را به‌گونه‌ای تنظیم کرد که انتفاع ملـی را بـا انتفاع بنگاه و همچنین انتفاع بهره‌برداری هماهنگ کرد. به‌گفته وی ایران کشـوری اسـت که از نظر منابع انسـانی و فناوری در این زمینه وضعیت خوبی دارد و شرکت‌های دانش‌بنیان هم در این زمینه کارهایی انجام داده‌اند، اما دولت‌ها کمی دیر به این موضوع پرداخته‌اند و چون از قبل با دستگاه‌ها و فعالان داخلی کار نکرده‌اند، در حال حاضر که نیاز بزرگی در زمینه برقی کردن خودروها به‌وجـود آمـده، باید این نیاز از طریق واردات تامین شـود. نهادهایی هم موافق تولید داخل هسـتند و ماموریت دارند حمل‌ونقل را سـاماندهی کنند؛ بنابراین شـاید تعادلی در این دو بخش به‌وجود آورد که هم نیاز ملی در کوتاه‌مدت رفع شود و هم در بلندمدت به تولید داخلی بپردازیم.

مشـاور امـور فناوری وزارت کشـور با بیـان اینکه در وزارت کشـور در این زمینـه کمیتـه فنی شـکل گرفته و هدف‌گـذاری دربـاره اتوبوس‌های برقی و موتورسـیکلت‌های انجـام شـده، گفت: در ایـن چارچـوب، اولا گونه‌هایی از اتومبیل‌ها و خودروها باید انتخاب شـوند که مناسـب شرایط ما در ایران باشند؛ بنابراین بررسـی‌ها انجام شده و ماحصل آن در دفتر شورای‌عالی ترافیک کشور به تصویب رسـیده که اگر قرار اسـت اتوبوس برقی وارد شـود، چه نوع اتوبوسی وارد شـود و اگر قرار اسـت خودرویی به‌عنوان تاکسی وارد شود چه نوع تاکسی و با چه مشخصاتی وارد کشور شود. وی با اشاره به زیرساخت شارژ خودروهای برقی گفت: درباره اتوبوس برقی این موضوع به عهده تولیدکننده گذاشـته شـد که تولیدکننده اتوبوس برقی باید ایسـتگاه شـارژ را نیز تامین کند و در رابطه با موتورسیکلت هم پیشنهادهایی هست، اما نهایی نشده است.

طهوری با بیان اینکه احتمالا اتوبوس‌های برقی از تولیدات داخلی خواهد بود و وارداتی در این زمینه انجام نشود، تصریح کرد: اما درباره خودرو، خرید خارجی مجاز دانسـته شـده است. البته باید این خرید توسط صنعت خودرو انجام شود، نه توسـط تاجر و بازرگان تا این واردات منتهی به تولید داخلی شـود، در زمینه موتورسـیکلت تاکید عمدتا بر سـاخت داخل یا واردات و داخلی سـازی توسط صنایع است.

البته به‌گفته وی این تعداد خودرو برای حمل‌ونقل عمومی باید به‌طور تدریجی اضافه شود تا بازخورد در بخش‌های گوناگون حاصل شود. همچنین برای اینکه اشـکالی برای راننده و مالکان ایجاد نشـود، پیشنهاد شده در جهت برقی کردن تاکسی، در ابتدا شرکت‌های تاکسیرانی خودرو برقی خریداری کنند و سپس این موضوع به آحاد تاکسیرانان برسد، البته این پیشنهادات با وزیر صمت و همچنین شهردار تهران در میان گذاشته شده و تقریبا این پیشنهادات پذیرفته شده تا این خودروها و موتورسیکلت‌ها به صورت ناوگانی خریداری شود.

مشـاور فناوری وزارت کشـور همچنین گفت: در حوزه زیرساخت‌های کشور درباره برقی کردن خودروها، ظاهرا در زمینه تامین برق مشکلات کم است، اما وزارت نیرو معتقد اسـت در حوزه توزیع با مشـکلاتی مواجه هستیم. این کارها باید به مرور انجام شـود، زیرا اگر بخواهیم اقدامات جهشـی انجام دهیم ممکن است با مشکلاتی مواجه شویم.

▣ دولت سالانه برای تامین بنزین هر خودرو ۵۶ میلیون تومان می‌پردازد

رئیـس گـروه پژوهـش فناوری موسسـه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی نیز در این برنامه گفت: در کشـور ما به‌طور متوسـط پیمایـش یک خودرو در طول سـال حدود ۱۶هـزار و ۵۰۰ کیلومتر اسـت که هزینه مصـرف بنزیـن آن براسـاس قیمت فوب خلیج‌فـارس در سـال ۶۰ میلیـون تومان اسـت. از ایـن رقم ۳ میلیـون و ۵۰۰ هزار تومان آن توسـط مصرف‌کننـده پرداخت می‌شـود و بقیـه هزینه را دولت در قالب یارانـه پرداخت می‌کند. مجید جلیلی ادامه داد: درباره خودرو برقی با همین پیمایش و در صورتی که هر خودرو برقی در هر کیلومتر ۲۰۰ وات برق مصرف کنند، براسـاس تعرفه برق خانگی سـالانه هزینـه آن ۱۵ میلیون تومان می‌شـود که از این مبلـغ ۴.۵ میلیون تومان باید توسط مصرف‌کننده پرداخت شود و بقیه یارانه را دولت می‌پردازد.

▣ تخصیص ۳۰۰ میلیون دلار برای واردات تاکسی‌های برقی

در ادامـه، مدیـر پروژه خودروهـای برقی وزارت صمـت نیـز در نشسـت «توسـعه حمل‌ونقـل خودروهـای برقی در کشـور، بایدها و سیاست‌ها» اظهار کرد: سند توسعه خودروهای برقی در کشـور در حال تدوین اسـت. بر همین اساس از جمله موضوعاتی که باید در این سند دیده شود، ظرفیت‌ها و محدودیت‌هـای کشـور، تامیـن بـرق، زیرساخت‌های شارژ، استانداردهای شارژ و مدل اقتصادی توسعه خودروهای برقی است.

حسـن کریمی‌سـنجری افزود: در بحث مدل اقتصادی باید بررسی شود چه اتفاقی در کشورهای دیگر به‌ویژه چین که در این حوزه پیشرو است، افتاده و آنها چه مدل اقتصادی دارند، بر این اساس می‌توانیم تصمیم بگیریم چه خودروهایی وارد و از چه استانداردها و پروتکل‌هایی استفاده کنیم. بخشی از این موضوع در مرکز پژوهش‌های مجلس و بخشـی در مرکز مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی در حال بررسی است.

وی بـا بیـان اینکه در بحث خودروهای برقی باید علمی وارد شـویم و تامین زیرسـاخت‌ها در اولویت باشد، اضافه کرد: یکی از مهم‌ترین موضوعات در حوزه خودروهای برقی، بحث باتری اسـت که اقدام به تولید و توسـعه باتری با شرکت صبا باتری و وزارت دفاع کرده‌ایم تا قیمت تمام شده مناسب‌تری را شاهد باشیم، همچنین از سدیم به جای لیتیوم استفاده می‌کنیم.

کریمی‌سـنجری ادامـه داد: تاکنـون ۳۰۰ میلیـون دلار ارز بـرای واردات تاکسـی‌های برقـی اختصاص داده شـده و قرار اسـت ایـن خودروها از طریق شرکت‌های خودروساز وارد شوند.

وی تصریـح کرد: طبق برنامه‌ریزی زمانی، خودروسـازان باید تا پایان سـال ۶۰ درصـد از تعهـدی که دربـاره خودروهای برقی امضا کردنـد را وارد ناوگان حمل‌ونقل کنند.

مدیر پروژه خودروهای برقی وزارت صمت در ادامه گفت: شـاید کشـورهای پیشرفته در ابتدا اعتماد لازم را به خودروی برقی نداشتند و به همین دلیل برای شـروع از خودروهای هیبریدی اسـتفاده کردند. اینکه آیا ایران هم باید همین مسـیر را طی کند یا مسـتقیم سراغ خودروهای برقی برود، یک چالش است که باید در سند توسعه خودروهای برقی دیده شود.

وی با بیان اینکه دنیا به توسعه خودروهای برقی اقبال نشان داده و ایران هم راهی جز رفتن به همین مسیر ندارد، گفت: هدف از این مسیر فقط صرفه‌جویی در مصرف بنزین نیست، بلکه کاهش هزینه‌های سلامت و پیامدهای زیست‌محیطی استفاده از سوخت‌های فسیلی نیز مدنظر است.

کریمی‌سنجری ادامه داد: شرکت‌های خصوصی خودروساز هم باید خودشان را آماده کنند که دسـت‌کم ۳۰ درصد تولیدشـان را تا ۵ سال آینده برقی کنند؛ چراکه در غیر این صورت از بازار عقب می‌مانند. شـرکت‌های دانش‌بنیان نقش مهمی در توسعه پلتفرم خودروهای برقی خواهند داشت.

در گفت‌وگو با گروه رسانه‌ای پردازش از سوی مدیرعامل شرکت فولادالبرز ایرانیان بررسی شد

بازارهای جهانی تحت تاثیر بخشنامه‌های خلق‌الساعه

گـروه رسـانه‌ای پردازش: مرکـز آمار با ایجـاد یک سـامانه یکپارچه اطلاعاتی، مانند بیمه، مالیات، اطلاعات خرید، فروش، محصول، انرژی و... موجبات کاهش بوروکراسـی اداری تولیدکنندگان صنایع فلزی و معدنی را فراهم کند.دکتر قاسم خلیلی، مدیرعامل شرکت فولادالبرز ایرانیان «فایکو» در گفت‌وگو با گروه رسانه‌ای پردازش، با اشاره به سابقه فعالیت این مجموعه گفت: فولاد البرز ایرانیان (فایکو) در سـال ۱۳۹۱ تاسیس و در سال ۱۳۹۳ با احداث کارخانه‌ای به ظرفیت ۷۰۰ هزار تن تولید میلگرد در ساری شروع به فعالیت کرده است.

به گفته وی، خط تولید مقاطع از جمله تیرآهن، نبشـی، ناودانی و تسـمه این شرکت در سـال ۱۳۹۴ محقق و در پی اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در سال ۱۳۹۸ تیرآهن H به سبد محصولات این مجموعه اضافه شده و امروز با تولید سـالانه ۱/۵ میلیون تن انواع مقاطع فولادی سـاختمانی و صنعتی، در رده برتریـن تولیدکنندگان مقاطع فولادی گرم در کشـور و منطقه قرار دارد؛ ضمن آن‌که، محصول جدید این شرکت با ظرفیت تولید سالانه بالغبر هفتاد هزار تن تسمه در آینده نزدیک وارد بازار خواهد شد.

خلیلی، تولید برخی قطعات مانند دسـتگاه تصفیه روغن جهت بی‌نیازی از واردات قطعات مورد نیاز کارخانه را از جمله اقداماتی دانست که فایکو برای تسهیل تولیدات خود انجام داده است.

مدیرعامـل فولاد البرز ایرانیان هزینه‌های تعمیـر و نگهداری کارخانجات فولادی با سـابقه فعالیت بیش از دو دهه را عملا غیراقتصادی توصیف کرد و افزود: هزینه‌های بالای قطعات اولیه، انرژی، استهلاک، دارایی‌های ثابت و مواداولیـه، حدفاصل هزینه تولید و قیمت نهایی در بورس‌کالا را به کمتر از ۱۱ درصد رسـانده که با توجه به کاهش ارزش پول به دلیل تورم فزاینده، تولید قطعات نهایی فولاد عملا غیراقتصادی است اما تولیدکنندگان به دلیل تعهدات امنیت شغلی کارگران، ناچار به ادامه فعالیت و تولید هستند.

وی تنها راهکار برون‌رفت از رکود بازار صنایع پایین‌دست فولاد را پرهیز از قیمت‌گذاری دستوری، بخشنامه‌های خلق‌الساعه و عوارض سنگین صادرات عنوان و تصریح کرد: تولیدکنندگانی که سـعی در جلب بازارهای صادراتی دارند، به واسـطه برند معتبر و پایبندی به تعهدات قراردادی خود، اقدام به تولید محصول صادراتی می‌کنند اما ناگهان با ابلاغ یک بخشـنامه و یا وضع عوارض کارشناسی‌نشـده، نه‌تنها با فشار سنگین اقتصادی مواجه می‌شوند، بلکـه در پاره‌ای از مواقع نیز نمی‌توانند بـرای تحویل کالای خود به برنامه زمانی مورد توافق پایبند بمانند که این مهم علاوه‌بر از دسـت رفتن فرصت ارزآوری، موجب از دست رفتن اعتماد بازارهای جهانی نیز می‌گردد.

او یکی دیگر از مشـکلات صادراتی را ناشـی از عدم‌رعایت اخلاق حرفه‌ای از سـوی شـرکت‌های داخلی دانسـت و با بیان این مهم که تولیدکنندگان نیـز نباید به هر قیمتی حاضـر به تجارت کالای خود به‌ویـژه در بازارهای عراق باشند، تصریح کرد: معاملات صورت‌گرفته میان برخی تولیدکنندگان داخل و بازرگانان خارجی به‌ویژه کشـور عراق به گونه‌ای اسـت که شرایط تولید باکیفیت و طبق اسـتانداردهای جهانی را برای سـایر تولیدکنندگان سـخت و طاقت‌فرسـا کرده اسـت. به طور مثال، برخی شرکت‌های داخلی حاضر به تولید میلگرد با تناژ پایین‌تر و کمتر از اسـتاندارد جهانی هسـتند تـا به همین واسـطه بتوانند با وزن کمتر، تعداد شـاخه بیشـتری را روانه بازار کنند؛ به گفته او، شـاید این‌گونه معاملات موجب سـودآوری و جذب بازرگانان خارجی در کوتاه‌مدت گردد اما قطعا در بلندمدت با سـلب اعتماد بازارهای جهانی به برند محصولات ایرانی، نه تنها موجب ضربه زدن به سایر تولیدکننـدگان خواهند شـد، بلکه بازارهای صادراتی خود را نیز از دسـت می‌دهنـد که وزارت صمت می‌تواند با نظارت عالیه بر بارنامه‌ها و میزان تناژ صادراتی با اسـتانداردهای جهانی از وارد شـدن آسـیب‌های جدی به بازار صادراتی محصولات فولادی جلوگیری به‌عمل آورد.

وی با اشاره به وجود نهادها، اتحادیه‌ها و انجمن‌های مختلف زنجیره فولاد، تشکیل فدراسیون و سـندیکاهای دیگر را غیرضروری دانست و وجود نهاد یا شـورای دیگری در حوزه فولاد را تنها زمینه‌سـازی برای عدم‌شفافیت در نحـوه کار زنجیـره عنوان کرد و خاطرنشـان کرد که دلیل اجرایی نشـدن برخی خواسـته‌ها و انتظارات انجمن‌های فولادی در سراسـر زنجیره، وجود دسـتورالعمل‌های خلق‌السـاعه‌ای اسـت که ناشی از عدم‌شـناخت درست تصمیم‌گیرنـدگان از مشـکلات تولیدکننـدگان صادر می‌شـود. در همین راسـتا، نبود آموزش‌های صنفی و عدم‌درک درست از سازوکار تولید صنایع فلـزی به‌ویـژه فولاد در بانک‌ها، بیمه سـازمان مالیـات و... موجب ایجاد محدودیت‌هـای قانونی بی‌دلیل برای تولیدکننـدگان می‌گردد که از جمله آن می‌توان به درخواسـت مالیات بر ارزش‌افزوده با توجه به ظرفیت تولید، بـدون درنظـر گرفتن قطعی حامل‌هـای انرژی در فواصـل مختلف، اعمال محدودیت‌هـای بانکی به دلیل معوقات بازپرداخت تسـهیلات بدون درنظر گرفتن ظرفیت تولید کارخانه که خرید و فروش در بورس‌کالا را تحت تاثیر قرار می‌دهد و... اشاره کرد.

به گفته مدیرعامل فایکو، تشـکیل یک سـامانه متمرکز کشوری از سوی اداره آمـار برای ثبـت و درج اطلاعات تولید، فروش، مشـتری و محصول، از ایجـاد مغایرت اطلاعاتی میان سـازمان‌ها و نهادهـای جلوگیری به‌عمل می‌آورد که به تبع آن، بخش مهمی از مشکلات اداری تولیدکنندگان مرتفع خواهد شد.

یادداشت

مزایای اقتصادی ذخیره‌سازی گاز

سیدعلی مرتضوی -کارشناس حوزه سیاست‌گذاری انرژی

ایران با افزایش برداشت گاز از میدان گازی پارس جنوبی، میزان بیشتری گاز طبیعی در فصول گرم سال در اختیار دارد که صنایع می‌توانند با سرمایه‌گذاری در این بخش و ایجاد مخازن ذخیره‌سازی به سمت عدم‌قطعی گاز در فصول سرد سال و جلوگیری از عدم‌النفع قطعی گاز معادل ۱۲ میلیارد دلار بروند.

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های اقتصادی کشورمان، ناترازی مقطعی گاز در ماه‌های سرد سال است. افزایش مصرف گاز برای گرمایش خانگی منجر به ناترازی بین مصرف صنعتی و نیروگاهی شده است. این مشکل با بهینه‌سازی مصرف، توسعه میدان‌های گازی و اولویت‌بندی ذخیره‌سازی گاز قابل‌حل است. متأسفانه ذخیره‌سازی گاز درگذشته مورد بی‌توجهی قرارگرفته، اما دولت فعلی به اهمیت آن پی برده و گام‌های مهمی در جهت رسیدگی به این موضوع برداشته است. هدف این مقاله بررسی اهمیت ذخیره‌سازی گاز در حفظ ثبات اقتصادی و تشریح تلاش‌های دولت سیزدهم برای توسعه زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز است.

ناترازی گاز در طول ماه‌های سرد یک موضوع مداوم بوده، اما دولت‌های قبلی در اولویت‌بندی توسعه تاسیسات ذخیره‌سازی کارآمد شکست خورده بودند. طرح‌ها و پروژه‌های مختلفی پیشنهاد شد، اما هرگز اجرا نشد و کشور را در معرض کمبود گاز قرار داد. با این حال، دولت سیزدهم شدت مشکل را می‌داند و توسعه ذخیره‌سازی گاز را به یک محور اصلی تبدیل کرده است. دولت با درک اهمیت ذخیره‌سازی، آن را در برنامه هفتم توسعه گنجانده است.

دولت فعلی اقدامات اساسی را برای اصلاح مشکل ناترازی گاز انجام داده و در یک برنامه پنج‌ساله منتهی به سال ۱۴۰۵، اجرای ۷ طرح ذخیره‌سازی گاز طبیعی را برای ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی ۱۲۰ میلیون مترمکعب در روز در فصول سرد سال در نظر گرفته است. هدف از این پروژه‌ها، کاهش ناترازی مقطعی گاز و جبران افزایش مصرف داخلی است. علاوه بر این، دولت بر توسعه میادین و ذخایر گاز در مناطق شمالی به‌ویژه شمال‌غرب، شمال و شمال‌شرق تاکید کرده است. هدف از این تمرکز حصول اطمینان از رسیدن کشور به ظرفیت ذخیره‌سازی گاز طبیعی ۱۲۰ میلیون مترمکعب در دوره دو ماهه پیک مصرف گاز است.

سرمایه‌گذاری در ذخیره‌سازی گاز دارای مزایای اقتصادی متعددی است. پروژه‌های ذخیره‌سازی برای صنایع مقرون‌به‌صرفه هستند، فرصت‌های شغلی ایجاد می‌کنند، رشد اقتصادی را تحریک می‌کنند و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و صنایع وابسته را جذب می‌کنند. هدف دولت با اولویت‌بندی ذخیره‌سازی گاز، تامین گاز پایدار برای صنایع در عین حصول اطمینان از تامین نیازهای مصرف‌کنندگان داخلی است.

دولت با اذعان به اهمیت مشارکت صنعت در ذخیره‌سازی گاز، صنایع را تشویق و موظف به سرمایه‌گذاری در ایجاد مخازن ذخیره‌سازی کرده است. در حال حاضر، صنایع ملزم به ایجاد تأسیسات ذخیره‌سازی برای ذخیره گاز اضافی تولیدشده در فصول گرم هستند. این گاز مازاد را می‌توان به صورت گاز فشرده ذخیره کرد یا به گاز طبیعی فشرده (CNG) یا گاز مایع (LPG) تبدیل کرد. سپس می‌توان از این ذخایر در دوره‌های اوج مصرف یا زمانی که گاز ورودی به تولید کاهش می‌یابد، استفاده کرد.

با ایجاد انگیزه برای صنایع برای سرمایه‌گذاری در ذخیره‌سازی گاز، دولت قصد دارد از مازاد گاز طبیعی استخراج شده از میادینی مانند پارس جنوبی استفاده کند. این ابتکار نه‌تنها تامین پایدار گاز در فصول سرد سال را تضمین می‌کند، بلکه فرصت‌هایی را برای صنایع ایجاد می‌کند تا از اختلالات و زیان‌های احتمالی که حدود ۱۲ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود، جلوگیری کنند.

در نهایت اینکه ناترازی مقطعی گاز در ماه‌های سرد یک چالش اقتصادی مهم برای کشور است. دولت‌های گذشته توسعه تأسیسات ذخیره‌سازی گاز را نادیده گرفتند که این مشکل را بیشتر تشدید کرد. اما دولت سیزدهم به اهمیت ذخیره‌سازی گاز در حفظ ثبات اقتصادی پی برده و اقدامات اساسی برای رفع این موضوع انجام داده است. دولت با اجرای ۷ طرح ذخیره‌سازی گاز طبیعی و الزام صنایع به سرمایه‌گذاری در مخازن ذخیره‌سازی، ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی ۱۲۰ میلیون مترمکعب در روز در دوره‌های پیک مصرف را در نظر گرفته است. این ابتکارات نه‌تنها ناترازی گاز را کاهش می‌دهد، بلکه مزایای اقتصادی را از طریق ایجاد شغل، توسعه زیرساخت‌ها و جذب سرمایه‌گذاری به ارمغان می‌آورد. با اولویت‌بندی ذخیره‌سازی گاز، دولت تعهد خود را برای حل مشکل ناترازی گاز و تضمین عرضه پایدار گاز برای مصرف داخلی و بخش‌های صنعتی نشان داده است. با اجرای موثر پروژه‌های ذخیره‌سازی و همکاری دولت و صنایع، کشور می‌تواند اثرات اقتصادی ناترازی مقطعی گاز را در آینده کاهش دهد.

لزوم ورود صنعتگران برای رفع کمبود گاز تولید

صنعت فرصت را از دست ندهد

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

یکی از بازیگران مهم اقتصادی نیازمند گاز در فصول سرد سال، بخش صنعت کشور است. صنایع عمدتا نیازمند گاز طبیعی برای سوخت هستند و به‌دلیل ناترازی حاصل از مصرف بخش خانگی به خاطر گرمایش، دچار قطعی گاز می‌شوند. این موضوع هر چند به‌صورت مقطعی رخ می‌دهد، اما باز هم باعث ضربه دیدن اقتصاد کشور می‌شود؛ از این‌رو هر اقدام اصلاحی در این زمینه به نفع کشور و توسعه تولیدات صنعتی و رشد اقتصادی خواهد بود و لازم است هرچه سریع‌تر در این زمینه اقدام شود. البته به‌تازگی دولت با ارائه مشوق‌هایی به ترغیب صنایع برای سرمایه‌گذاری در مخازن ذخیره‌سازی برای خود و خودتامینی گاز صنایع توسط این مخازن روی آورده است. صنایع نیز با توجه به فایده بالا در مقابل هزینه پایین ذخیره‌سازی گاز، بهتر است در این زمینه فعالانه ورود کنند و به سرمایه‌گذاری بپردازند.

این گزارش صمت در همین زمینه و پیرامون ضرورت ذخیره‌سازی گاز توسط صنایع تنظیم شده که در ادامه می‌خوانید.

عکس: صمت

ذخیره‌سازی، کم‌هزینه و به‌صرفه

مسئله ناترازی گاز در ایران به‌دلیل افزایش مصرف بخش خانگی و همچنین قطعی گاز بخش صنعت، به یک موضوع مهم در حاکمیت بخش انرژی کشور تبدیل شده است و ذکر این نکته خالی از لطف نیست که ناترازی گازی ایران مقطعی است و از سوی دیگر، ایران تولیدکننده گاز و دارای منابع گازی متعدد است و همین موضوع سبب شده در مواجهه با ناترازی گاز دست آن کاملا باز بوده و گزینه‌های مختلفی را پیش‌رو داشته باشد. مسئله ناترازی مقطعی انرژی در بسیاری از کشورهای دنیا همزمان با شروع سرمای هوا اتفاق می‌افتد و مهم‌ترین راهکار برای حل این معضل، حرکت به سمت ذخیره‌سازی گاز است.

همان‌طور که اشاره شد، یکی از سازکارهای مهم، بحث ذخیره‌سازی گاز است و به‌دلیل افزایش مصرف گاز در بخش خانگی، عملا به سمت ناترازی مقطعی می‌رویم، اما تفاوت مهمی که ایران با دیگر کشورهای اروپایی دارد؛ مسئله مازاد تولید ایران در فصول گرم سال و تنوع در محصولات گازی تولیدی است که این امکان را می‌دهد که مخازن ذخیره‌سازی شامل موارد متنوعی باشد. در این میان، یکی از بازیگران مهم نیازمند گاز در فصول سرد سال، بخش صنعت است که عمدتا نیازمند گاز طبیعی برای سوخت هستند و به‌دلیل ناترازی حاصل از مصرف بخش خانگی به خاطر گرمایش، دچار قطعی گاز می‌شوند و همین موضوع باعث ضربه زدن به اقتصاد کشور می‌شود و هر اقدام اصلاحی در این زمینه به نفع اقتصاد کشور و توسعه تولیدات صنعتی و رشد اقتصادی خواهد بود که اخیرا دولت با ارائه مشوق‌های به ترغیب صنایع برای سرمایه‌گذاری در مخازن ذخیره‌سازی برای خود و خودتامینی گاز صنایع توسط این مخازن روی آورده است و صنایع نیز با توجه به فایده بالا در مقابل هزینه پایین ذخیره‌سازی گاز، باید در این زمینه فعالانه ورود کنند و به سرمایه‌گذاری بپردازند.

ایران به‌ویژه در فصول گرم سال دارای مازاد گاز تولیدی است که به جای صادرات یا عدم‌استخراج گاز می‌توان از آن برای صنایع استفاده کرد. این گاز مازاد را می‌توان به اشکال مختلف از جمله گاز طبیعی فشرده (سی‌ان‌جی)، گاز مایع (ال‌پی‌جی)، گاز طبیعی مایع (LNG) و گاز طبیعی از طریق مخازن ذخیره‌سازی در اختیار صنایع قرار داد. برای تشویق صنایع به سرمایه‌گذاری در مخازن ذخیره گاز، در ابتدای سال به آنها اطلاع داده شد که گاز طبیعی، سی‌ان‌جی، ال‌پی‌جی و LNG با ظرفیت کامل به مخازن آنها عرضه خواهد شد. برای تسهیل سرمایه‌گذاری در مخازن ذخیره گاز، مشوق‌های گوناگونی به صنایع ارائه شده است.

یکی از مشوق‌های قابل‌توجه، تخفیف بزرگ دولت برای گاز مصرفی صنایع است. گاز تحویلی به صنایع برای ذخیره‌سازی با همان تعرفه مصرف معمول آنها محاسبه می‌شود. در فصول سرد سال که قیمت گاز به میزان قابل‌توجهی افزایش می‌یابد، صنایع می‌توانند با توجه به تخفیف گاز دریافتی از دولت، از گاز ذخیره‌شده با قیمت بسیار کمتری استفاده کنند. این روند نه‌تنها سوخت یا خوراک گاز به صرفه‌تری را برای صنایع تضمین می‌کند، بلکه به حفظ تولید و تداوم بی‌وقفه در بخش صنعتی نیز کمک خواهد کرد. با افزایش قیمت گاز طبیعی به‌عنوان سوخت یا خوراک در زنجیره ارزش در فصول سردتر، صنایع هزینه‌های کمتری برای تامین گاز متحمل می‌شوند و از تولید پایدار بهره‌مند خواهند شد؛ در نتیجه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز به یک موقعیت بردبرد برای صنایع تبدیل می‌شود.

در حال حاضر، دولت سیزدهم برای جلوگیری از کمبود گاز و تضمین رشد مستمر و حداکثر سود، توسعه زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز را برای صنایع در اولویت قرار داده است. صنایع از اهمیت ایجاد مخازن ذخیره گاز مطلع شداند و مشوق‌هایی نیز برای تشویق سرمایه‌گذاری در نظر گرفته شده است. عدم‌سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز ضروری یا تأخیر در اقدام، صنایع را مسئول هرگونه تلفات و مشکلاتی که در زمان کمبود گاز در فصل زمستان با آن مواجه می‌شوند، می‌گذارد.

دولت راه‌حلی بسیار اقتصادی برای صنایع ارائه کرده تا رشد اقتصادی آنها را به حداکثر برساند و سود قابل‌توجهی از طریق ذخیره‌سازی گاز کم‌هزینه و فروش محصولات با قیمت بالا به‌دست آورد.

> در کشور ظرفیت‌های انرژی خوبی داریم که اگر درست مدیریت شوند، مشکلی نخواهیم داشت

ذخیره‌سازی گاز، راهکاری سودآور برای صنایع

مجید ناصری‌نژاد، کارشناس حوزه انرژی در گفت‌وگو با صمت با اشاره به مبحث تمرکز بر ذخیره‌سازی انرژی گاز در مخازن در راستای جلوگیری از مشکلات صنایع در فصول سرد سال، گفت: هر ساله در زمستان گرفتار کمبود گاز صنایع و در تابستان گرفتار کمبود برق در بخش صنعت هستیم از این‌رو لازم است کمبود انرژی صنایع و راهکار رفع آن، به‌درستی موردبررسی قرار گیرد. در کشور ذخایر و ظرفیت‌های خوبی برای انرژی داریم که اگر به‌درستی مدیریت شوند، با مشکل مواجه نخواهیم شد. این نماینده مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه در بحث مربوط به گاز براساس یک سیاست مناسب به تمام نقاط کشور گازرسانی را انجام دادیم، افزود: در ادامه باید سیستم مدیریت مصرف را در بخش خانگی، صنعتی و دولتی به‌درستی اجرایی کنیم، چراکه ما مصرف و هدر رفت انرژی بالایی داریم. عضو کمیسیون انرژی مجلس با اشاره به اینکه ذخیره‌سازی گاز مهم‌ترین و کلیدی‌ترین راهکار حل ناترازی مقطعی گاز است، اظهار کرد: یکی از راهکارهای موجود در ناترازی این است که ما گاز را ذخیره کنیم. ناصری‌نژاد با بیان اینکه در فصول گرم سال نیاز بالایی به مصرف انرژی گاز نداریم، گفت: می‌توانیم انرژی گاز را در فصول گرم سال ذخیره کنیم، چراکه این مسئله در کشورهای پیشرفته نیز رایج بوده است. وی با بیان اینکه حتی کشورهای متوسط هم خودشان را به ذخیره‌سازی گاز مکلف کرده‌اند، افزود: ذخیره‌سازی گاز در کشور راهکار مناسبی است و در کمیسیون انرژی مجلس هم در چندین جلسه مورد تاکید قرار گرفته است. این نماینده مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه اقداماتی از سوی دولت در زمینه اعطای مشوق در ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گاز به صنایع صورت گرفته، اظهار کرد: حتما باید صنایع هم در این بخش پیشگام باشند و با تجهیز مخازن گاز، انرژی گاز را به‌درستی ذخیره کرده و از آن برای مواقع ضروری استفاده کنند؛ بنابراین این امر اقدام خوبی بوده و برای صنایع سودآور است.

> ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گاز برای صنایع، از اقدامات ارزشمند دولت است

ضرورت ایجاد مخازن ذخیره گاز

محمدحسن آصفری، عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی نیز در گفت‌وگو با صمت با اشاره به مبحث تمرکز بر ذخیره‌سازی انرژی گاز در مخازن جهت جلوگیری از مشکلات صنایع در فصول سرد سال، گفت: یکی از کارهایی که دیر انجام شد اما باید انجام می‌شد، موضوع ایجاد مخازن برای ذخیره‌سازی گاز موردنیاز صنایع است.

وی تاکید کرد: در حال حاضر منابع خوبی از گاز ال‌پی‌جی وسی‌ان‌جی در اختیار داریم که در فلرهای سوخته و از بین می‌رود؛ بنابراین توان تولید گاز ال‌پی‌جی وسی‌ان‌جی را داریم و اگر دولت با صنایع توافق کند که صنایع بزرگ برای ذخیره‌سازی گاز مجهز به مخازن ثابت ال‌پی‌جی یا سی‌ان‌جی شوند، این مشکل صنایع تاحدودی برطرف خواهد شد. این امر باعث می‌شود در زمینه گاز شهری نیز صرفه‌جویی و مشکل کمبود گاز برخی استان‌های کشور برطرف شود.

نماینده مردم اراک در مجلس شورای اسلامی بیان کرد: به جای اینکه گازهایی مانند ال‌پی‌جی و سی‌ان‌جی را بسوزانیم و به اصطلاح در پالایشگاه دود شود، در مخازن صنایع قرار می‌گیرند. این مخازن می‌توانند با منابع صنایع و مشوق‌های دولت، ایجاد شود که البته دولت به این مسئله ورود کرده و برخی از مسائل تسهیل شده است.

این نماینده مجلس با بیان اینکه استفاده صنایع بزرگ از گاز مایع باعث می‌شود این گاز ارزان‌تر در اختیار این بخش قرار گیرد، افزود: این گازها آلودگی زیست محیطی کمتری دارند و به استفاده از آنها نفع صنایع است. این مسئله موجب می‌شود گاز شهری را برای مناطقی که با کمبود گاز مواجه هستند، در نظر بگیریم.

این نماینده مجلس با بیان اینکه دولت سیزدهم نیز به سمت اعطای مشوق در زمینه سرمایه‌گذاری در ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گاز به صنایع حرکت کرده، گفت: برنامه ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گاز برای صنایع، یکی از اقدامات ارزشمند دولت بوده که اجرای آن هم امری شدنی است.

وی با بیان اینکه دولت باید اراده قوی برای تحقق این برنامه داشته باشد، اظهار کرد: دولت باید در این بخش برای صنایع زمان تعیین کند تا اگر صنایع وارد عمل نشدند، لاجرم گاز آنها قطع و مقصر مشخص شود. دولت سیاست‌های تشویقی برای این مسئله در نظر گرفته و باید در کنار این مسئله، ضمانت‌هایی هم در نظر بگیرد. البته کشورهای پیشرفته هم به سمت اجرای این‌گونه برنامه حرکت کرده و توفیقاتی هم کسب کرده‌اند.

> بخش خصوصی باید از فرصت ایجاد شده به‌خوبی استفاده کند

راه‌حلی کلیدی و مناسب

احمد راستینه، نماینده مردم شهرکرد در مجلس در گفت‌وگو با صمت با اشاره به مبحث تمرکز بر ذخیره‌سازی انرژی گاز در مخازن جهت جلوگیری از مشکلات صنایع در فصول سرد سال، گفت: یکی از مشکلات اساسی ما در بحث انرژی، مربوط به ناترازی‌هاست. این ناترازی‌ها در بخش انرژی باعث شده در زمان پیک مصرف، دچار یکسری ناهماهنگی‌ها شویم که در ابعاد مختلف، گریبانگیر اقتصاد کشور بوده است.

راستینه افزود: به نظر من برای حل این ناترازی‌ها باید چند اتفاق در کشور رخ دهد؛ یکی از این اتفاقات این است که به سمت خودگردانی صنایع آن‌هم با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و ایجاد مخازن ذخایر استراتژیک و نیازمندی‌های هر کارخانه و صنعت حرکت کنیم.

وی با بیان اینکه دولت سیزدهم نیز به سمت اعطای مشوق در زمینه سرمایه‌گذاری در ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گاز به صنایع حرکت کرده، گفت: این گام و اقدام دولت راه‌حل مناسبی برای حل مشکل ناترازی گازی به‌شمار می‌رود و به صنعت کمک خواهد کرد.

راستینه با بیان اینکه ایجاد مخازن ذخایر گاز مایع در صنایع می‌تواند موجب سودآوری صنایع شود، افزود: به‌واقع ایجاد مخازن ذخیره‌سازی گازی برای صنایع مشکلات تولید در فصول سرد سال را برطرف می‌کند، چراکه دولت ضرورت‌هایی دارد و در این فصول باید گاز را به برخی مناطق برساند و ناگزیر است از سهمیه انرژی تولید بکاهد. این نماینده مجلس شورای اسلامی تاکید کرد: در کوتاه‌مدت شاید این موضوع هزینه‌هایی را برای صنعت ایجاد کند، اما در بلندمدت می‌تواند به پایداری تولید و حضور در صحنه رقابت و از دست ندادن فرصت رقابت و تثبیت درآمدها و منابع کمک‌رسان باشد. نماینده مردم شهرکرد در مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: تصمیم دولت در زمینه ایجاد مخازن ذخیره‌سازی سوخت گاز در صنایع، تصمیم بسیار مناسبی است و صنایع هم باید در این بخش حضور جدی داشته باشند. بخش خصوصی باید از فرصت ایجاد شده به‌خوبی استفاده کند. البته این مسئله از جمله تجارب موفق دنیا بوده و صنعت ما هم نباید این فرصت را از دست دهد.

سخن پایانی

بنا بر این گزارش، با بهره‌گیری از مشوق‌های اقتصادی ارائه‌شده توسط دولت، صنایع می‌توانند عرضه گاز پایدار و به صرفه را تضمین کنند، در ادامه تولید بی‌وقفه تضمین شده و شرایط برای سرمایه‌گذاری مطلوب خواهد شد. برای صنایع بسیار مهم است که اهمیت این فرصت را بشناسند و به سرعت برای ایجاد زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز برای جلوگیری از ضررهای احتمالی و به حداکثر رساندن سود خود، اقدام کنند. این موضوع نقش حیاتی ذخیره‌سازی گاز برای صنایع را برجسته می‌کند.

editor@smtnews.ir

رنج معدن از کمبود ماشین‌آلات

بخش اعظم هزینه‌های ثابت و جاری در اقتصاد معادن مربوط به تامین، تهیه و نگهداری از ماشین‌آلات معدنی و تجهیزات جانبی آنها است که براساس آمار و ارقام بیش از ۷۰ درصد هزینه‌های معدنکاری را به خود اختصاص می‌دهد. روشن است تامین ماشین‌آلات معدنی کارآمد باعث افزایش توانایی و راندمان در تولید معادن کشور می‌شود و هزینه‌های عملیات معدنکاری را به شکل قابل توجهی کاهش خواهد داد.

درحال‌حاضر این ماشین‌آلات یا وارداتی است یا از تولیدات داخلی به شمار می‌رود. بخش تولید داخلی باوجود سرمایه‌گذاری سنگین انجام شده در سال‌های گذشته تا کنون نتوانسته رضایت فعالان معدنی را کسب کند. همچنین به دلیل موانع متعدد در مسیر واردات این ماشین‌آلات، اضافه تقاضای شدیدی در این بازار ایجاد شده و همین امر نرخ ماشین‌آلات معدنی در کشور را به چند برابر نرخ دستگاه‌های مشابه در کشورهای همسایه رسانده است. از چندی پیش معاونت معادن و فرآوری مواد وزارت صمت، گام‌هایی برای رفع موانع موجود از مسیر واردات و نوسازی ناوگان معدنی برداشته، اما این تلاش‌ها به دلیل تعدد موانع آن چنان که باید به نتیجه نرسیده است. در گزارش امروز مروری داریم به اظهار نظر اخیر رضا محتشمی پور معاون معادن و فرآوری مواد صمت و مهرداد اکبریان رئیس انجمن سنگ ایران درباره چالش واردات ماشین‌آلات معدنی.

عکس: آیدا فریدی

حذف موانع مقرراتی

رضا محتشمی‌پور، معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت گفت: ممنوعیت واردات ماشین‌آلات در سال‌های گذشته منجر به افزایش تقاضا و حجم بالای واردات در بازار شد.تمهیداتی برای افزایش ضرایب تامین ارز در نظر گرفته شده است؛ تلاش داریم ارز مورد نیاز این بخش را از طریق ارز خود معادن تامین کنیم تا کمتر در نوبت ارز نیما و... باشند.

به گزارش معدن نامه، رضا محتشمی‌پور، معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت در حاشیه هفدهمین نمایشگاه معدن، صنایع معدنی، ماشین‌آلات، تجهیزات و صنایع وابسته اظهار کرد: در چند سال گذشته به دلیل محدودیت و ممنوعیت غیرمنطقی واردات ماشین‌آلات معدنی با کمبود و عطش در بازار مواجه بودیم. اکنون بازار ماشین‌آلات در کشور ظرفیت بالایی دارد.

■ بدون ممنوعیت

محتشمی پور تکمیل کرد: حذف موانع مقرراتی از نیازمندی‌های اصلی تامین ماشین‌آلات از طریق واردات است که انجام گرفته است و خوشبختانه امروز علی‌الخصوص در بخش تجهیزات سنگین موانع سابق وجود ندارد؛ لذا شرکت‌ها می‌توانند بدون ممنوعیت و محدودیتی نیاز خود در حوزه ماشین‌آلات نو و سنگین را از طریق واردات تامین کنند.

■ افزایش تولید ماشین‌آلات

وی درباره واردات ماشین‌آلات سبک افزود: با در نظر داشتن این مهم که بخشی از ماشین‌آلات سبک در داخل تولید می‌شوند، انتظار داریم تناسب میان واردات و استفاده از ظرفیت بازار داخلی برقرار شود. خوشبختانه تولید در داخل روند رو به رشدی داشته است؛ به گونه‌ای که آمار سال گذشته بیش از ۱۰۰ درصد رشد تولید ماشین‌آلات داخلی را نشان می‌دهد. با در نظر داشتن این رشد قابل توجه در این بخش سعی داشتیم تولید ماشین‌آلات ساخت داخل را به لحاظ مالی حمایت و به توسعه آن کمک کنیم. در این راستا انتظار می‌رود رشد کیفی نیز همگام با رشد کمی رقم بخورد.

معدنکار به عنوان تولیدکننده نیازمند ماشینی است که نیاز او را تامین کند و با سطح مناسبی از تامین و نگهداری پاسخگوی نیاز او باشد.

■ بی‌نیازی از دست دوم‌ها

معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صمت تصریح کرد: در شرایط کنونی به دلیل عطش بازار، ماشین‌آلات تولید داخل به تنهایی پاسخگوی نیاز معدنکاران نیستند؛ بنابراین تلاش ما در حوزه واردات مانع زدایی است. البته باید توجه داشت که به توسعه و واردات ماشین‌آلات مستعمل تمایل نداریم؛ چرا که درحال حاضر نیاز است عمر ماشین‌آلات در کشور کاهش پیدا کند. اما در حوزه واردات ماشین‌آلات نو محدودیتی وجود ندارد. نیازمند برقراری تعادل میان بخش تولید ماشین‌آلات و معدن هستیم.

وی ادامه داد: امروز به دلیل تورم، معادن برای تامین ماشین‌آلات خود نیازمند حجم سرمایه بسیار بالایی هستند که می‌تواند سرعت تامین ماشین‌آلات را کاهش دهد اما در مجموع تقاضا وجود دارد. امیدواریم این مسئله با هماهنگی میان بخش‌ها تسهیل شود.

■ تمهیدات تامین ارز

محتشمی‌پور پیرامون مشکلات ارزی بخش معدن عنوان کرد: به‌طور کلی مشکلات ارزی یک مسئله عمومی در کشور است. ممنوعیت واردات ماشین‌آلات در سال‌های گذشته منجر به ایجاد عطش در بازار شد. این نیاز پس از رفع ممنوعیت، بازار ارز را با افزایش شدید تقاضا و حجم بالای واردات و در نهایت بروز مسائل ارزی روبه‌رو کرد که بازار ارز شاید نتواند پاسخگو باشد. البته تمهیداتی برای افزایش ضرایب تامین ارز در نظر گرفته شده است؛ تلاش داریم ارز مورد نیاز این بخش را از طریق ارز خود معادن تامین کنیم تا کمتر در نوبت ارز نیما و... باشند.

تشکیل کارگروه ماشین‌آلات

مهرداد اکبریان، رئیس انجمن سنگ آهن گفت: حدودا ۳۰ هزار دستگاه ماشین‌آلات معدنی در کشور داریم که نیمی از آن مستهلک است؛ موضوع اصلی تبدیل ۳۰ هزار دستگاه به ۶۰-۵۰ هزار دستگاه است. نیاز است یک کارگروه در بحث ماشین‌آلات فی‌مابین دولت و بخش خصوصی تشکیل شود.به گزارش ایراسین، مهرداد اکبریان، رئیس انجمن سنگ آهن در حاشیه هفدهمین نمایشگاه معدن، صنایع معدنی، تجهیزات و صنایع وابسته پیرامون استهلاک ماشین‌آلات معدنی مطرح کرد: اظهار نظرهای معدنکاران، برنامه‌های تدوین شده و طرح‌های توسعه معدن همگی نشان می‌دهد شرایط فعلی معدن به خصوص در زمینه ماشین‌آلات و تجهیزاتی که در کشور وجود دارد مناسب نیست و اوضاع موجود کفاف نیاز داخل را نمی‌دهد. وی افزود: رسیدن به اهدافی که در طرح جامع فولاد تعریف شده و تحقق افق ۵۵ میلیون تنی نیازمند حداقل دو برابر سنگ آهن، باطله برداری، جابه‌جایی، تولید ماده معدنی و... است.

■ هم تولید، هم واردات

اکبریان تصریح کرد: ضمن حمایت از تولید ماشین‌آلات معدنی داخلی، تولید داخل به لحاظ کمی و کیفی پاسخگوی نیاز کشور نیست. در بهترین شرایط کشور، میزان تولید کمتر از یک هزار و در حدود ۶۰۰ تا ۷۰۰ دستگاه به ازای یک سال به تولید رسیده است. این در شرایطی است که نیاز ما به ماشین‌آلات حداقل ۱۵ هزار دستگاه به ازای یکسال است. در نتیجه ما هم به تولید داخل و هم واردات نیاز داریم. رئیس انجمن سنگ آهن ادامه داد: اکنون موضوع استفاده یا عدم استفاده از تولید داخل نیست بلکه حتی اگر تولید با تمام ظرفیت خود کار کند ما همچنان نیازمند واردات هستیم چرا که رنج تولید محصولات داخلی محدود است. برای مثال وقتی که درباره تجهیزاتی مانند بیل مکانیکی یا لودر صحبت می‌کنیم نیازمند سایزهای مختلف بیل مکانیکی برای استفاده در مقیاس‌های متفاوت معدن هستیم.

■ توجیه اقتصادی دارد؟

نایب‌رئیس کمیسیون معدن اتاق ایران عنوان کرد: از سوی دیگر نیز برای کاهش نرخ تمام شده ماده معدنی در ابتدای زنجیره معدن نیازمند ماشین‌های جنرال هستیم که از ماشین‌آلات عمومی محسوب می‌شوند و تجهیزات راهسازی، عمران و شهری مثل بیل مکانیکی، بولدوزر و... تولید و به صورت تخصصی در حوزه معدن فعالیت می‌کنند. در ایران چنین فرآیندی در طرح، تولید و حتی برنامه دنبال نمی‌شود. زمانی که شرکت‌های بزرگی هستند که تولید ماشین‌آلات فوق پیشرفته معدنی را بر عهده دارند، تولید در این بخش در کشور توجیه اقتصادی ندارد. وی افزود: در بحث واردات ابتدا بنا بود تسهیلگری در زمینه صدور مجوزها توسط دولت انجام شود. اکنون مهم‌ترین موضوع در حوزه واردات ماشین‌آلات، تامین ارز است. بانک مرکزی و بانک‌های دیگر یا دولت کمکی در این زمینه نمی‌کنند و متاسفانه حتی اولویت سنجی برای تخصیص ارز به منظور واردات نیز انجام نمی‌شود.

■ زمینگیری و استهلاک

اکبریان اظهار کرد: مباحث پیچیده‌ای در حوزه ماشین‌آلات مطرح است. نیاز است یک کارگروه در بحث ماشین‌آلات فی‌مابین دولت و بخش خصوصی تشکیل شود که نظرات کارشناسی این کارگروه ملاک امر برای دستگاه‌های دولتی از جمله وزارت اقتصاد و صنایع و معادن باشد. رئیس انجمن سنگ آهن درباره میزان استهلاک در این بخش گفت: حدودا ۳۰ هزار دستگاه ماشین‌آلات معدنی در کشور داریم که نیمی از آن مستهلک است؛ موضوع اصلی تبدیل ۳۰ هزار دستگاه به ۶۰-۵۰ هزار دستگاه است. بخش معدن هم از لحاظ تعداد کم و هم به جهت تعدد دستگاه‌های مستهلک در کشور زجر می‌کشد. در شرایط کنونی ۴۰درصد هم ماشین‌آلات مستهلک محسوب می‌شود. اما وقتی در کشور ما ماشین‌آلات ۴۰ساله مورد استفاده قرار می‌گیرد، صحبت درباره عمر مفید کمکی به ما نمی‌کند.

سخن پایانی

استفاده از ماشین‌آلات معدنی کارآمد و به‌روز در معادن باعث ایجاد تحول و شکوفایی در این بخش خواهد شد. پیش‌بینی می‌شود درحال‌حاضر معادن کشور به بیش از ۱۱هزار دستگاه ماشین‌آلات معدنی نیاز دارند که طی چند سال آینده و با افزایش میزان تولید سالانه معادن، این میزان به بیش از ۲۵هزار دستگاه افزایش پیدا خواهد کرد. بنابراین تا این شکاف همچنان قابل جبران است، باید چاره‌ای برای ترمیم و نوسازی ناوگان معدنی کشور اندیشید.

حمایت دستگاه دیپلماسی کشور از صادرات قیر

به گزارش خبرنگار انجمن قیر ایران، پیرو هماهنگی با دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران، عصر امروز دکتر ایرج الهی سفیر جمهوری اسلامی در هند، رایزن اقتصادی و دبیر دوم اقتصادی سفارت، به دعوت داود محمدی رئیس هیات‌مدیره انجمن از همایش و نمایشگاه بین‌المللی solvex۲۰۲۳ بازدید نمود.

در ابتدای جلسه پس از معرفی حاضرین در جلسه توسط دبیر انجمن، آقایان داود محمدی و احمد معروف‌خانی گزارشی از تلاش‌های بخش خصوصی در کسب جایگاه در بازار قیر هند و موفقیت‌های حاصله و ضرورت بازمهندسی این ارتباط توضیحاتی ارائه نموده و سپس دغدغه و مشکلات صادرات مشکلات رفع تعهد ارزی وضرورت سرمایه‌گذاری در این حوزه به همراه راهکارها مطرح گردید.

دکتر الهی در سخنانی به نقش قیر ایران در اقتصاد کشور و توسعه عمرانی هند و رضایت بالای وزارت راه هند از کیفیت قیر ایرانی اشاره نمود. وی درخصوص توسعه بازار قیر ایرانی ضمن تشکر از تلاش بخش خصوصی در این راستا بر آمادگی سفارت بر رفع مشکلات صادرکنندگان به عنوان تسهیل‌گر تاکید نمود.

دکتر الهی در ضرورت دفاع از اعتبار قیر ایرانی گفت: وظیفه ما حمایت از قیر ایرانی در برابر قیر بی‌کیفیت کشورهای دیگر به هند می‌باشد و از همراهی بخش خصوصی در این زمینه استقبال می‌کنیم.

در ادامه پس از بازدید از میز شرکت‌های حاضر در نمایشگاه، مراسم تبادل تفاهم‌نامه همکاری انجمن قیر ایران و هند با حضور سفیر جمهوری اسلامی در دهلی برگزار شد. همچنین در پایان مراسم سفیر جمهوری اسلامی و هیئت همراه به رؤسای هیات‌مدیره انجمن قیر ایران و اتحادیه صادرکنندگان نفت گاز پتروشیمی لوح تقدیر اعطا نمود.

روابط عمومی انجمن قیر ایران از این اقدام ارزنده سفیر در حمایت از تلاش‌های بخش خصوصی قدردانی نموده و امید است با توجه به موفقیت‌های حاصله، تلاش‌های مشترک برای حمایت از صادرات تولیدکنندگان توسط اتحادیه اپکس و انجمن قیر ایران منجر به توسعه سرمایه‌گذاری و ورود به صادرات کالاهای نفتی گردد.

روابط عمومی انجمن قیر ایران

یادداشت

معادن کوچک‌مقیاس تمرکز یا عدم‌تمرکز مدیریت

محسن یحیایی، استاد دانشگاه کوئینزلند استرالیا

معادن کوچک‌مقیاس یا معادن دستی، پدیده‌ای رایج در بیش از ۸۰ کشور دنیا است. بنا بر آمار موجود، بالغ بر ۱۰۰ میلیون معدن کوچک‌مقیاس در دنیا وجود دارد و تولیدات این معادن ۸۰ درصد یاقوت، ۲۰ درصد طلا و بیش از ۲۰ درصد الماس به‌دست‌آمده در سال ۲۰۱۳ را پوشش داده است (گزارش بانک‌جهانی در سال ۲۰۱۳).

معادن کوچک‌مقیاس تعاریف بسیار گسترده‌ای دارند و قانون‌گذاران کشورهای گوناگون معیارهای متفاوتی برای تعیین و تشخیص این معادن در نظر گرفته‌اند. این معیارها شامل میزان تولید سالانه و گردش مالی، تعداد افراد شاغل و موارد دیگری از این دست است.

براساس تعریفی کلی، معدن کوچک‌مقیاس عبارت است از بنگاهی اقتصادی که معمولا غیررسمی است و کارگرانی دارد که با ابزارهای ساده، ابتدایی و اغلب دستی، هر نوع ماده معدنی (از سنگ‌های قیمتی گرفته تا طلا، فلزات ضروری شامل کبالت، نیکل، قلع، تنگستن، تانتالیم و ...) را از زمین استخراج و به بازار مصرف عرضه می‌کنند.

در این تعریف، چند شاخصه اساسی را می‌توان مشخص کرد که عبارتند از: غیررسمی بودن، محدودیت در استفاده از ابزار مکانیکی، وابستگی شدید به نیروی کار، نیاز به سرمایه‌گذاری کم، کارآیی پایین، نیاز به رخ‌نمون کانسار و دسترسی محدود به زمین و بازار.

براساس شاخصه‌های فوق، ممکن است معادن کوچک‌مقیاس کم‌اهمیت‌تر از معادن بزرگ‌مقیاس جلوه کنند، اما این معادن به‌دلیل بزرگی ابعاد اقتصادی در مقیاس جهانی و نقش پررنگی که در اقتصاد جوامع اطراف خود ایفا می‌کنند، تاثیر قابل‌توجهی در اقتصاد کشورها دارند. علاوه بر این، مشکلات زیست‌محیطی و چالش‌های ایمنی این معادن، بسیار پراهمیت است و توجه بیشتر و سیاست‌گذاری مناسب‌تر برای مدیریت آنها ضروری به‌نظر می‌رسد.

دو رویکرد متضاد در زمینه سیاست‌گذاری و مدیریت این بخش اقتصادی مهم وجود دارد که به‌اعتقاد نگارنده، با هم همسنگ هستند. یک رویکرد معتقد به تجمیع معادن کوچک‌مقیاس است تا بنگاه‌های اقتصادی رسمی متوسط یا بزرگ‌مقیاس بتوانند با برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری آنها را به‌شکلی متمرکز اداره کنند.

رویکرد دیگر، معتقد به فراهم کردن حمایت‌های فنی و قانونی مناسب برای این نوع از معادن است، به‌نحوی‌که بتوانند به‌شکل بنگاه‌های کوچک رسمی یا غیررسمی مستقل فعالیت کنند، اما بهره‌وری و کارآیی آنها در زمینه تاثیرات زیست‌محیطی و ایمنی و سلامت کار بهبود یابد.

هر یک از این رویکردها، مزایا و معایبی دارد، اما با نگاهی بی‌طرفانه می‌توان گفت که دولت‌ها و سازمان‌های تصمیم‌گیر باید تمرکز را بر توسعه و تصویب قوانینی بگذارند که حمایت‌ها و مشوق‌های اقتصادی کافی را برای معادن کوچک‌مقیاس فراهم کنند و آموزش‌های کافی را در اختیارشان قرار دهند تا راهکارهایی مناسب و خلاقانه برای حل مشکلات خود در پیش گیرند. علاوه بر این، باید ترغیب شوند تا یافته‌های خود را با دیگران به اشتراک بگذارند تا با هم‌افزایی، بهره بیشتری حاصل شود.

شفاف‌سازی این بخش و تبدیل آن از اقتصاد غیررسمی به رسمی هم نیازمند آن است که دولت‌ها سازکارهایی تعریف کنند که مشوق خوداظهاری مالیاتی باشد.

علاوه بر این، دولت و سازمان‌های مربوطه باید ارائه سرویس‌های فنی، مدیریتی، مشاوره‌ای و خدمات ضروری دیگر مانند پایش و مدیریت تاثیرات زیست‌محیطی و بازرسی دوره‌ای ایمنی و سلامت کار را ایجاد کنند و در ازای حرکت معادن کوچک‌مقیاس به‌سمت شفافیت و اقتصاد رسمی این خدمات را به آنها ارائه کنند.

نکته اساسی در این زمینه، توجه به مسئله توازن قوای طرفین مذاکره است. هر نوع دخالت، قانون‌گذاری و تلاش برای شفاف‌سازی و تغییر ساختار اقتصادی معادن کوچک‌مقیاس باید همراستا با نیازهای اجتماعی ذی‌نفعان باشد و براساس مذاکراتی پایاپای با ذی‌نفعان تصویب شود.

بهتر است تجمیع یا عدم‌تجمیع معادن کوچک‌مقیاس را هم به خواست و انتخاب ذی‌نفعان هر منطقه واگذار کرد تا این فرآیند به‌شکل طبیعی پیش برود و نیازی به دخالت دولت و قانون‌گذار نباشد.

نکته آخر اینکه، باتوجه به زمینه تخصصی نگارنده، که حوزه فناوری و خودکارسازی فرآیندها است، ضرورت توجه جدی به عرصه تولید فناوری و خودکارسازی فرآیندهای فرآوری، که به‌طورخاص برای معادن کوچک‌مقیاس طراحی و ساخته شده، کاملا محسوس است. وجود فناوری‌های پیشرفته با کارکرد و نرخ مناسب همراه با فرآیندهای خودکار با طراحی ساده و هزینه تمام‌شده مناسب، می‌تواند اقتصاد معادن کوچک‌مقیاس را تحت‌تاثیر قرار دهد و چالش‌های مرتبط با کارآیی پایین، اثرات زیست‌محیطی و ایمنی و سلامت کار ضعیف را برطرف کند.

علاوه بر این، با فراهم شدن امکان توسعه فعالیت با استفاده از فناوری، در حالی‌که هزینه‌های سرمایه‌گذاری و عملیاتی همچنان پایین نگه داشته شده است، امکان توسعه این اقتصاد فراهم خواهد شد.

یکپارچه‌سازی رویکردها و قوانین مرتبط با معادن کوچک‌مقیاس در سطح منطقه‌ای و جهانی، یکی دیگر از ضرورت‌های یکسان‌سازی مدیریت این بخش از اقتصاد است که فرصت به اشتراک‌گذاری تجربیات بین کشورها و یاد گرفتن از تجربیات یکدیگر را فراهم می‌کند.

صمت گزارش می‌دهد

خلأها و تعارضات معدنکاری و محیط‌زیست

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

برای تداوم اشتغال، ارزآوری، تامین مواد اولیه صنایع و... معدنکاری اجتناب‌ناپذیر است. معدنکاران معمولا در اثبات گزاره فوق به جمله معروف ماکس پلانک، فیزیکدان آلمانی استناد می‌کنند که می‌گوید همه‌چیز معدنکاری نیست، اما بدون معدنکاری هم، هیچ کاری ممکن نیست.

شاید باتوجه به رشد روزافزون نیاز بشر به مواد معدنی، بتوان تصور کرد جهان مدرن بدون معدن و مواد معدنی رو به زوال خواهد رفت.

البته باتوجه به آسیب‌های معدنکاری به محیط‌زیست و خطر روزافزون تغییرات اقلیمی، تداوم معدنکاری با شرایط فعلی امکان‌پذیر نیست. بنابراین، شرط لازم و کافی برای جلوگیری از آسیب‌های بیشتر به زمین از یک‌سو و تداوم معدن و معدنکاری از سوی دیگر، این است که در چارچوب اصول توسعه پایدار قرار گیرد.

رکن اساسی توسعه پایدار، استوار بر مسائل زیست‌محیطی است. پس روشن است که با نادیده گرفتن محیط‌زیست معدنکاری محکوم به فناست. در گزارش امروز صمت، نظرات مهدی مجتهدی و انوشیروان دلیریان را درباره وظیفه بخش معدن در برابر چالش‌های محیط‌زیستی می‌خوانیم.

کشمکش بی‌پایان محیط‌زیست و معدنکاری

مهدی مجتهدی، کارشناس حوزه محیط‌زیست درباره تاثیرات مخرب معدنکاری بر محیط‌زیست به صمت گفت: آسیب معدنکاری بر محیط‌زیست مسئله‌ای، بسیار مهم، جدی و چندبعدی است. فعالان حوزه اقتصادی معتقدند که اگر در یک منطقه حفاظت‌شده، مجوز معدنکاری صادر شود، تعداد زیادی شغل و گردش مالی ایجاد می‌شود و می‌توان سالانه درآمد ارزی قابل‌توجهی داشت. در حالی که کنشگران محیط‌زیست بر این باورند که نباید در مناطق حفاظت‌شده، معدنکاری کرد. این بحث چندین دهه است، میان دو سر طیف، یعنی وزارت صمت و فعالانی که پیگیر رشد و توسعه معدنکاری هستند و طرف دیگر، سازمان محیط‌زیست و فعالان و دوستداران آن، جریان داشته و دارد.

مجتهدی بااشاره به اینکه امروزه حتی در مناطق تحت حفاظت سازمان محیط‌زیست، جز پارک‌ها و آثار طبیعی ملی، معدنکاری اتفاق می‌افتد، ادامه داد: در این شرایط، آنچه اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند، این است که چگونه می‌توان معدنکاران را بر آن داشت تا با رعایت ضوابط محیط‌زیستی و با کمترین میزان آسیب، فعالیت‌های خود را ادامه دهند.

مجتهدی در ادامه بااشاره به ضریب حفاظت از محیط‌زیست در کشور خاطرنشان کرد: در بهترین حالت، فقط ۷ درصد پهنه کشور، محدوده جنگلی است. بنابراین، این محدوده باید بالاترین ضریب حفاظت را داشته باشد. البته براساس قانون، معدنکاری در عرصه‌های جنگلی مجاز نیست و به‌استثنای معادن استراتژیک، نباید مجوزی برای این فعالیت صادر شود، اما نمونه‌های متعددی از نقض قانون مشهود است که برای آن می‌توان راه‌حلی بینابینی در پیش گرفت که هم معدنکاری تعطیل نشود و هم محیط‌زیست از آسیب در امان بماند.

چگونه می‌توان معدنکاران را بر آن داشت تا با رعایت ضوابط محیط‌زیستی با کمترین آسیب فعالیت کنند؟

از معدن سبز تا ابتکارات سبز

مجتهدی در ادامه بااشاره به مزایای معدنکاری سبز اظهار کرد: مفهومی در دنیا وجود دارد به‌نام ابتکارات سبز که از زیرشاخه‌های آن، معدنکاری سبز به‌شمار می‌رود و می‌توان به‌عنوان یک راهبرد در راستای توسعه پایدار در سطح ملی استفاده کرد. در پهنه کشور «نقاط داغ تنوع زیستی» مانند جنگل‌های هیرکانی یا پارک‌های ملی وجود دارند که باید در این محدوده‌ها معدنکاری کلا ممنوع شود. براساس اصول آمایش سرزمین باید جلوی معدنکاری در بسیاری از ارتفاعات کشور گرفته شود، زیرا بسیاری از رودخانه‌های اصلی کشور از این ارتفاعات سرچشمه می‌گیرند و حوضه آبریز را تشکیل می‌دهند، اما بیرون از این محدوده‌ها و در مناطقی که از نظر درجه حفاظتی جزو نقاط داغ تنوع زیستی نیستند، می‌توان به معدنکاری سبز پرداخت و راهکارهایی را به‌کار برد که علاوه بر انجام فعالیت‌های معدنی، کمترین تخریب متوجه محیط‌زیست و تنوع زیستی شود.

مجتهدی در پایان خاطرنشان کرد: در این زمینه، مفهوم همسوسازی نیز این روزها در جهان بسیار موردتوجه قرار گرفته که هدف آن، یافتن راهکارهایی برای حفظ تنوع زیستی در دل بخش‌های متفاوت توسعه از جمله توسعه بخش معدن است. به‌طورکلی، یکی از مسئولیت‌های مهندسان معدن این است که به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که باتوجه به منطقه‌ای که موردبهره‌برداری قرار گرفته، کمترین آسیب به طبیعت وارد شود. برای مثال، بهره‌برداری را از یک سینه‌کار آغاز کنند یا برداشت را به‌صورت زیرزمینی انجام دهند و... با تمام اینها متاسفانه در ایران شیوه معدنکاری سبز یا دوستدار محیط‌زیست هنوز پا نگرفته است.

تاثیر تحریم‌ها انکارنشدنی است

انوشیروان دلیریان، کارشناس حوزه معدن درباره وضعیت کلی که در بخش ماشین‌آلات معدنی در کشور با آنها روبه‌رو هستیم و تاثیری که بر محیط‌زیست دارد به صمت گفت: بخش عمده معادن ما روباز هستند که در این معادن، بزرگ‌ترین نقش را ماشین‌آلات معدنی ایفا می‌کنند. عمر متوسط ناوگان ماشین‌آلات معدنی ما به‌واسطه تحریم‌ها و عدم‌توانایی تولید داخل به ۱۵ تا ۲۵ سال می‌رسد که معنا و مفهومی جز فرسودگی ندارد. عمر مفید ماشین‌آلات معدنی نهایتا ۳ تا ۵ سال است و بعد از آن اسقاط می‌شود، اما ما ۱۵ تا ۲۵ سال از این تجهیزات استفاده می‌کنیم، یعنی بین ۵ تا ۸ برابر بیشتر از عمر مفید استاندارد موردبهره‌برداری قرار می‌گیرند که در نهایت به ضرر محیط‌زیست است، چراکه منجر به افزایش آلودگی و تولید دی‌اکسیدکربن بیشتر می‌شود؛ بنابراین، اگر می‌خواهیم کربن صفر یا خنثی را در برنامه‌های معدنی خود قرار بدهیم، باید هزینه بیشتری متقبل شویم که توازن هزینه ـ فایده را بر هم می‌زند و کارهای ما در این بخش را از صرفه اقتصادی دور می‌کند.

دلیریان ادامه داد: در اقتصاد امروز، اینکه برنامه‌ریزی و هزینه کنید و کار و فعالیتی انجام دهید که سود آن بیش از زیانش باشد، اهمیت فراوانی دارد و معنای فعالیت اقتصادی هم همین است. البته هیچ اقدامی کاملا بدون ضرر و زیان نیست و هر فعالیتی هم سود دارد و هم ضرر، با این حال فعالیتی عقلانی به‌شمار می‌رود و موردتایید علم قرار می‌گیرد که نفع آن بیشتر از ضررش باشد و در یک کلام بتوان آن را سودده و مفید دانست.

وی افزود: متاسفانه تحریم‌ها باعث شده است در اغلب موارد اگر کار و فعالیتی در کشور ما انجام می‌شود، نسبت زیان به سود آن بیشتر باشد و در بسیاری از مواقع با زیان انباشته آن را انجام دهیم که به‌طبع، منطقی و عقلایی نیست و ادامه آن، جز آسیب برای ما ارمغانی ندارد.

تحریم‌ها ابتدا اقتصاد و در ادامه، همه مسائل حیاتی و زیست‌محیطی را تحت‌تاثیر قرار خواهند داد

باید راهکاری بیندیشیم

دلیریان بااشاره به موضوع مهم و بااهمیت کربن‌زدایی در جهان امروز، اظهار کرد: در زمینه کربن صفر و کربن‌زدایی و کربن خنثی هم باید ببینیم چه دستاوردهایی حاصل شده است و کشورهای منطقه یا دیگر قاره‌ها، چه کرده‌اند و در مقابل ما چه کرده‌ایم. در این بخش، نیازمند گردش اطلاعات و تکنولوژی و دانش هستیم و چاره‌ای نداریم جز اینکه بتوانیم مسئله تحریم‌ها را برطرف کنیم، زیرا به صنعت و به‌ویژه اقتصاد ما آسیب جدی زده است.

وی ادامه داد: به‌عنوان‌نمونه، اگر به تکنولوژی و دانش تولید خودرو رسیدیم، خوب است، اما اگر هزینه‌هایی که به کشور تحمیل می‌کند، بیش از منفعت آن است، در عمل کاری غیراقتصادی و غیرمنطقی انجام می‌دهیم و در بلندمدت آسیب‌زننده است. تحریم‌ها یکی از موارد تاثیرگذار در بخش‌های گوناگون است که در ابتدا اقتصاد را هدف قرار می‌دهد و وقتی اقتصاد تحت‌الشعاع قرار بگیرد، همه مسائل حیاتی و زیست‌محیطی را هم در ادامه و بلندمدت، تحت‌تاثیر قرار خواهد داد و باید هرچه سریع‌تر درباره تحریم‌ها و ارتباط موثر با دنیای بیرون راهکاری بیندیشیم.

دلیریان در پاسخ به این پرسش که ایران در زمینه کاهش کربن چه دستاوردی داشته است، اظهار کرد: دستاوردهایی داشته‌ایم، اما به‌واسطه شرایط خاصی که داریم، بسیار ناچیز است. به‌عنوان‌نمونه، در زمینه کشاورزی و ایجاد کربن خنثی بسیار عقب هستیم. در زمینه صنعت و به‌ویژه صنعت برق، براساس آمارها فرآیند کاری ما بسیار کند است. در بخش صنعت نیز، صنایع انرژی‌بر زیادی داریم که تاثیرات منفی فزاینده‌ای بر جو و اتمسفر دارند که باید برای آنها فکر اساسی کرد. هرچند خیلی دیر است، اما در برنامه هفتم توسعه به این موضوع خیلی پرداخته شده است و جا دارد بیش از اینها به آن بپردازیم. البته تمام این راه‌ها نیازمند داشتن استراتژی و راهبرد مناسب و تلاش جدی برای اجرایی شدن است و تنها با طرح آنها در برنامه‌های توسعه، شاهد اتفاقی نخواهیم بود.

وی ادامه داد: در زمینه اجرای طرح‌های کربن‌زدایی هم قطعا موضوع تحریم‌ها تاثیرگذار است. واقعیت این است که از یک‌سو بخش معدن به‌واسطه فرآیند تخریب و استفاده از ماشین‌آلات بزرگ‌مقیاس برای استخراج، استحصال و فرآوری مواد معدنی، با محیط‌زیست رابطه حسنه‌ای ندارد و مدام با هم در کشمکش هستند و از سوی دیگر، کشوری معدنی داریم که تجهیزات ماشین‌آلات معدنی آن کاملا مستهلک شده که این مسئله نشأت‌گرفته از تحریم‌ها است و بخشی از آلودگی زیست‌محیطی، تولید دی‌اکسیدکربن و تخریب طبیعت و آب، خاک و هوا را ایجاد می‌کنند. در این شرایط باید راهکاری جدی بیندیشیم که آسیب‌رسانی بخش معدن و صنعت در عین فعالیت کاهش یابد.

دلیریان به اقداماتی که در بخش کشاورزی انجام شده نیز اشاره کرد و گفت: در زمینه کشاورزی فعالیت‌هایی انجام شده است. البته بخش عمده فعالیت‌های کشاورزی ما به صورت کاملا سنتی انجام می‌شود. در زمینه ناوگان حمل‌ونقل؛ چه ریلی و چه جاده‌ای در سطح کلان هم دستاوردهای چندانی نداشته‌ایم.

وی ادامه داد: در حال حاضر، چین علاوه بر تلاش برای افزایش سرعت حمل‌ونقل ریلی خود، به‌سمت استفاده از قطارها یا ترن‌های برقی رفته است. از سوی دیگر هم، اتحادیه اروپا از سال ۲۰۳۵ تولید خودرو با سوخت فسیلی را ممنوع خواهد کرد. با این حال، ما کارهایی می‌کنیم که اساسی و عاقلانه نیستند و منجر به تولید حجم بالای گازهای گلخانه‌ای می‌شوند.

دلیریان در پایان تاکید کرد: ما در زمینه کربن‌زدایی در بخش‌های مختلف از صنعت گرفته تا معدن، کشاورزی و... اقدامات بسیار ناچیزی انجام داده‌ایم و این در حالی است که براساس آمارهای سازمان ملل ۲ درصد گازهای گلخانه‌ای تولیدشده در جو زمین، حاصل فعالیت‌هایی است که در ایران انجام می‌شود؛ بنابراین اقداماتی که در راستای کربن‌زدایی انجام می‌دهیم، دست‌کم باید در حد و اندازه‌ای باشد که بتوانیم این ۲ درصد را به‌سمت صفر کاهش دهیم.

سخن پایانی

در کشورهای توسعه‌یافته، استفاده درست از منابع‌معدنی و درآمدهای آن، موجب توسعه انسانی و اقتصادی شده است و در بسیاری از کشورها به‌عنوان منبع اصلی درآمد دولت به‌شمار می‌رود. ایران نیز باتوجه به وجود بیش از ۵۷ میلیارد تن ذخایر معدنی کشف‌شده با تنوع بیش از ۶۴ نوع ماده معدنی یکی از کشورهای معدن‌خیز دنیا به‌شمار می‌رود. در کنار این معادن، معادن نفت و گاز نیز از بزرگ‌ترین میادین منطقه و جهان هستند. در صورتی که باوجود تجربه حدود یک قرن استخراج نفت و بسیاری از معادن فلزی و غیرفلزی، علاوه بر اینکه این بخش توسعه قابل‌توجهی نداشته، بلکه موجب توسعه پایدار در کشور نیز نشده است.

اینفوگرافی: سامان شرف‌الدین

مدیرعامل گروه فولاد خوزستان در سیزدهمین جلسه کمیته راهبری در سال ۱۴۰۲:

پروژه‌های جدید گروه فولاد خوزستان با رعایت الزامات زیست‌محیطی اجرا خواهد شد

سیزدهمین جلسه کمیته راهبری با حضور امین ابراهیمی مدیرعامل، قائم‌مقامان، معاونین و مدیران گروه فولاد خوزستان ۱۶ آبان‌ماه ۱۴۰۲ در سالن جلسات شهدای مدافع خوزستان برگزار شد.

به گزارش خبرنگار روابط عمومی، امین ابراهیمی مدیرعامل شرکت فولاد خوزستان با ابراز همدردی با مردم مظلوم غزه گفت: تا زمانی که دشمن وجود دارد، دشمنی نیز ادامه خواهد یافت.

وی گفت: همه ما باید به این باور برسیم که حفظ محیط‌زیست یک وظیفه همگانی است. محیط‌زیست نباید تبدیل به محیط ایست شود. این بدان معنی است که برای اجرای پروژه‌های جدید، باید پیوست محیط‌زیستی قابل اجرا در نظر گرفته شود.

پروژه زمزم ۳ با تمرکز بر توان داخلی و با رعایت الزامات مذکور در سال جاری راه‌اندازی می شود.

ابراهیمی در ادامه گفت: شرکت آیسا فراگیر با رویکرد تجاری سازی و طراحی برنامه‌های بلندمدت ایجاد و در گروه فولاد خوزستان ایفای نقش می‌نماید.

ابراهیمی با اشاره به حوزه فناوری اطلاعات گفت: متولی درگاه شبکه، واحد فناوری اطلاعات است و در آینده نزدیک کمیته سایبری گروه فولاد خوزستان کار خود را آغاز می‌نماید.

وی توصیه نمود: ویژگی مدیران بزرگ شجاعت است، در جامعه مدیریتی دو نوع مدیر وجود دارد، مدیرانی که نگران صندلی خود هستند و با نداشتن سواد مدیریتی، ریسک مدیریتی ایجاد می‌کنند، اما مدیران شجاع نگران کسب و کار خود بوده و همواره از کارکنانی که توانمندی بالاتر از خود داشته بهره برده و با

مدیریت توانایی آنان سعی در توسعه و ارتقای کسب و کار دارند.

ایشان تاکید نمودند: تشویق و جریمه هر دو ابزار مدیریتی است و استفاده به شکل صحیح و بجا، شاخص کار مدیران توانمند است.

وی افزود: روابط عمومی متولی تشکیل کمیته افتتاحیه کارخانه زمزم۳ در پایان آذرماه سال‌جاری است، این مدیریت با هماهنگی معاونت فناوری مسئولیت اطلاع‌رسانی طرح جامع فولاد خوزستان را برعهده دارد.

ابراهیمی خاطرنشان کرد: در گروه فولاد خوزستان یک دستورالعمل واحد در خصوص اقلام مازاد تهیه گردد.

وی تاکید نمود: با تلاش معاونت فروش، باید مسیر نزدیک با مشتری صادراتی فراهم شود و کنترل کیفیت در محصول سفارشی دارای اهمیت بالایی است.

گفتنی است در جلسه یاد شده، گزارش‌های طرح جامع زیست‌محیطی، طرح ارتقای سیستم‌های اطلاعاتی بر بستر جدید وب و اقدامات انجام شده در حوزه انقلاب صنعتی چهارم ارائه و مورد بررسی قرار گرفت.

گپ و گفت

محدودیت‌های صادراتی و رونق قاچاق

کیمیا ملکی: براساس آمار گمرک، اتریش، اردن، آرژانتین، اسپانیا، استرالیا، افریقای جنوبی، افغانستان، آلمان، امارات متحده عربی، اندونزی، انگلستان، ایتالیا، ایالات متحده امریکا، ایرلند، بحرین، بلژیک، پاکستان، پرتغال، تایلند، تایوان، ترکیه، جمهوری آذربایجان، جمهوری چک، چین، دانمارک، زامبیا، ژاپن، سریلانکا، سنگاپور، سوئیس، سوئد، صربستان و مونته‌گرو، عراق، عمان، فدراسیون روسیه، فرانسه، فیلیپین، قزاقستان، قطر، کامبوج، کانادا، کرواسی، کره جنوبی، کنیا، کویت، گرجستان، لبنان، مالزی، مجارستان، مصر، موریس، نروژ، نیجریه، نیوزلند، ویتنام، هلند، هند، هنگ‌کنگ و یونان ۵۹ مشتری زعفران ایرانی هستند. در این میان، امارات با خرید بیش از ۵۴ هزار کیلوگرم زعفران به ارزشی بالغ بر ۶۱ میلیون و ۷۳۹ هزار دلار بزرگ‌ترین مشتری زعفران ایرانی به‌شمار می‌رود و پس از آن اسپانیا با خرید بیش از ۳۵ تن زعفران به ارزشی بالغ بر ۳۸ میلیون دلار در جایگاه دوم و چین با خرید بیش از ۲۸ تن با ارزشی بالغ بر ۳۲ میلیون دلار در جایگاه سوم خریداران این محصول کشاورزی صادراتی باارزش ایران قرار دارند.

با این حال فعالان این حوزه با چالش‌های بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کنند.

صمت به‌منظور بررسی بیشتر موضوع صادرات زعفران به گپ‌وگفت با غلامرضا میری، رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی پرداخت.

نظر شما درباره افزایش قاچاق زعفران چیست؟

زعفران یک محصول خاص و قاچاق آن نسبت به دیگر محصولات آسان است. متاسفانه هر زمانی که پیشنهادی در زمینه صادرات بهینه این محصول ارائه شد، ازسوی مسئولان مربوطه شنیده نشد. وقتی صادرات یک کیلو زعفران حدود ۸ میلیون تومان هزینه سربار دارد، قاچاقچی از این موقعیت سوءاستفاده می‌کند. از سوی دیگر محدودیت‌های ایجادشده برای صادرات زعفران باعث شد قاچاق زعفران به کشورهای همسایه رونق پیدا کند. با این حال دولت همیشه مدعی است که با قاچاق کالا مبارزه می‌کند، اما واقعیت این است که قاچاق زعفران به‌طور روزانه در کشور انجام می‌شود. این موضوع با در نظر گرفتن آمار ۴۰ تنی خروج زعفران به‌صورت قاچاق از کشور، عیان‌تر می‌شود. برای مثال قبل از قطع ارتباط با عربستان سعودی ۴۰ تن از زعفران ایران به این کشور صادر می‌شد؛ در دوران قطع ارتباط این زعفران از چه طریقی تامین می‌شد؟

چه عواملی در افزایش قاچاق زعفران دخیل هستند؟

متاسفانه ما در حال از دست دادن بازارهای صادراتی هستیم. وقتی صادرکننده بار خود را در بازارهای جهانی عرضه می‌کند و همزمان قاچاقچی محصول خود را در همان بازار ۲۰ تا ۳۰ درصد ارزان‌تر می‌فروشد، صادرکننده نمی‌تواند کار کند. دولت برای ۰.۵ درصد آب مجازی مورداستفاده در فرآیند تولید زعفران نیز عوارض تعیین کرده، در حالی که این مورد برای صادرات سایر محصولات کشاورزی معافیت دارد. در نتیجه شرایط یادشده صادرکنندگان ما که کارآفرینی می‌کنند، متضرر می‌شوند و به‌تدریج در حال خانه‌نشین شدن هستند، چراکه صادرکننده توان رقابت با قاچاقچیان را ندارد.

مهم‌ترین چالش‌های شما در این حوزه چیست؟

بیشتر تولیدکنندگان زعفران صورت خود را با سیلی سرخ نگه داشتند تا کارگران بیکار نشوند، اما با وضعیت فعلی نمی‌شود ادامه داد و سرمایه‌گذاری ریسک بالایی دارد. در سال گذشته ۲۲۵ تن زعفران صادر کردیم که حدود ۴۰ درصد این میزان قاچاق شده است. راهکارهای مقابله با این موضوع بسیار ساده است، اما گوش شنوایی نیست. وقتی سالانه حدود ۴۰ تن زعفران از طریق قاچاق از کشور خارج می‌شود، یعنی چندهزار دلار به کشور بازنمی‌گردد و اشتغالزایی نیز نخواهد داشت، این در حالی است که بارها به مسئولان گوشزد کرده‌ایم که اگر محدودیت‌های صادرات برطرف شود، این مقدار زعفران از مبادی قانونی از کشور خارج و در نتیجه باعث اشتغالزایی و ورود ارز به کشور می‌شود که این موضوع به نفع دولت است.

میزان صادرات زعفران در سال ۱۴۰۱ چقدر است؟

زعفران محصولی است که نرخ آن بالا است و امکان صادرات آن بدون ال‌سی در حجم بالا وجود ندارد که در نهایت به‌سبب تحریم جلوی صادرات گرفته شده است. مقدار صادرات این محصول در سال ۱۴۰۰، ۲۶۸ تن بوده که در سال گذشته به ۲۲۵ تن نیز نرسیده است. اکنون ایران به ۷۰ کشور جهان زعفران صادر می‌کند. وقتی آمار صادرات باوجود افزایش تولید، کاهشی است، نتیجه می‌گیریم با افزایش قاچاق روبه‌رو هستیم. اگر مسیر را با همین روش طی کنیم قطعا سال آینده با کاهش چشمگیر صادرات زعفران روبه‌رو خواهیم شد. همچنین علاوه بر اسپانیا، ترکیه و افغانستان شاهد ورود کشورهای دیگر به کشت زعفران خواهیم بود. متاسفانه ما با دنیا ارتباط نداریم و همین موضوع باعث بی‌اعتمادی طرف مقابل در روابط تجاری می‌شود.

چه در خواستی از دولت دارید؟

ما برای بازگرداندن ارز مشکلی نداریم و ارز را به کشور برمی‌گردانیم، اما درخواست ما این است که به صادرکننده اجازه دهند ارز خود را در بازار به نرخ ارز آزاد بفروشد یا آن را به برخی از واردکنندگان بدهد. سال گذشته با پیگیری‌های بسیار و برگزاری جلسات متعدد به مدت ۲ روز اجازه دادند صادرکنندگان زعفران ارز خود را به واردکنندگان موبایل بدهند تا از این طریق نفعی ببرند اما این مجوز تنها ۴۸ ساعت دوام آورد که هنوز چرایی آن را نمی‌دانیم.

بررسی صمت از برنامه جدید برای صادرات برنج

وارد می‌کنیم تا صادر کنیم!

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

سال ۱۴۰۱، حدود ۲ میلیون و ۴۵۰ هزار تن برنج در کشور تولید شد و بنا بر آمار نیاز کشور ۳ تا ۳ میلیون و ۱۱۰ هزار تن است. در واقع اگر نیاز کشور را ۳ میلیون و ۱۱۰ هزار تن در نظر بگیریم برای اینکه ذخیره‌سازی نیز انجام شود، حدود ۸۰۰ هزار تن کسری برنج داریم که از طریق واردات تامین می‌شود. با این حال هرازگاهی شاهد افزایش نرخ برنج در بازار هستیم که برخی معتقدند بازار برنج دلالانی حاضر در صحنه دارد که برنج را خریداری می‌کنند و با عرضه قطره‌چکانی آن به بازار قیمت‌ها را بالا می‌برند. البته چندی است بازار برنج در آرامش به‌سر می‌برد که گویا آرامش قبل از توفان است، زیرا به‌تازگی مجتبی شیرقاضی، دبیر انجمن واردکنندگان برنج ایران بیان کرد: ارتباطات برون‌مرزی اعضای انجمن واردکنندگان برنج ایران می‌تواند بسترهای مناسب به‌منظور صادرات برنج باکیفیت ایرانی و رقابت با سایر تولیدکنندگان شاخص برنج در آسیا و جهان را فراهم سازد تا در کنار واردات، فرصت مناسب در راستای ارزآوری برنج نیز ایجاد شود. آیا واقعا درست است که نسبت به صادرات محصولی که در تامین نیاز داخل در آن بخش کمبود داریم اقدام کنیم؟

ایران هند نیست!

در حالی اکنون صحبت از صادرات برنج می‌شود که سال گذشته نیز اخباری از آن به گوش رسید. دی ۱۴۰۱ فعالان حوزه برنج از آغاز صادرات برنج ایرانی به کشورهای عربی، امریکایی و روسیه خبر دادند که تاکنون خبر دقیقی از میزان آن در دسترس نیست.

این در حالی است که باتوجه به میزان برنج تولیدی کشور، بخشی از نیاز بازار باید از محل واردات تامین شود. البته مباحث اقتصادی و توان خرید مصرف‌کننده نیز در این موضوع اثرگذار است، زیرا فاصله قیمتی برنج ایرانی و وارداتی زیاد است و این محصول در دسترس همه اقشار جامعه نیست.

طبق گزارش‌های موجود در حال حاضر ۱۰ کشور چین، هند، اندونزی، بنگلادش، ویتنام، تایلند، میانمار، ژاپن، فیلیپین و برزیل بزرگ‌ترین تولیدکنندگان برنج جهان هستند که چین سالانه با بیش از ۱۹۵ میلیون تن و برزیل با بیش از ۱۲ میلیون تن نخستین و دهمین تولیدکننده به‌شمار می‌روند. ایران هم در جدول تولید برنج در جهان در رده ۲۶ است.

با این حال هرازگاهی شاهد بهم‌ریختگی بازار برنج می‌شویم که به‌عقیده فعالان این حوزه نظارت سازمان‌های نظارتی و تعزیراتی روی بازار برنج ضعیف است و به‌همین دلیل بازار آشفته می‌شود.

در واقع صحبت از صادرات محصولی است که نه در آن خودکفا هستیم و نه نظارتی برای کنترل عرضه و تقاضای آن در بازار وجود دارد!

موفقیت در صادرات برنج بعید است

مسیح کشاورز، دبیر انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج با اشاره به برخی اخبار اعلام‌شده مبنی بر صادرات برنج ایرانی به صمت گفت: نرخ و کیفیت دو اصل مهم در معرفی یک محصول در بازار جهانی است و پیش از هر چیز باید این را در نظر گرفت که آیا برنج ایرانی در بازار جهانی محبوبیت دارد؟ در دنیا بیشتر به‌دنبال آنالیز ارزش غذایی یک محصول هستند. از سوی دیگر ممکن است برنج ایرانی با نرخی ۳ برابر نرخ برنج خارجی در بازارهای جهانی عرضه شود. در نتیجه نمی‌توان به صادرات موفق این محصول امیدوار بود.

وی با اشاره به هند به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده برنج جهان اظهار کرد: وقتی هند با تولید سالانه ۱۱۰ میلیون تن برنج و حداقل نرخ تمام‌شده می‌تواند در بازار جهانی حضور داشته باشد، دیگر نمی‌توان به صادرات برنج ایران امید داشت.

دبیر انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج در ادامه افزود: نمی‌توان از عنوان صادرات برای فروش ۱۰ تا ۲۰ تن برنج به کشورهای خارجی استفاده کرد؛ هند یا پاکستان میلیون‌ها تن صادرات برنج دارند.

وی با اشاره به تاثیر ممنوعیت واردات بر نوسانات نرخ برنج در سال ۱۴۰۰ بیان کرد: در سال ۱۴۰۰ ممنوعیت واردات برنج منجر به کمبود برنج خارجی در بازار شد و این کمبود، بازار برنج ایرانی را هم تحت‌الشعاع قرار داد و باعث شد نرخ برنج ایرانی به‌صورت افسارگسیخته افزایش یابد که این مسئله در سال ۱۴۰۱ منجر به رکود هم در بازار برنج خارجی و هم در بازار برنج ایرانی شد. در سال ۱۴۰۱ ممنوعیت واردات برداشته شد و بخش خصوصی تا اواسط آبان حدود ۸۹۶ هزار تن برنج وارد کرد؛ یعنی به‌طور متوسط ماهانه حدود ۱۱۰ هزار تن برنج وارد می‌شد که میزان مصرف واقعی برنج خارجی در کشور ما است، اما امروز تاکنون ۵۵۰ هزار تن برنج وارد شده؛ یعنی ماهانه حدود ۷۰ هزار تن که این آمار برای کشور خیلی کم است.

ایران هند نیست

کشاورز با اشاره به مزیت‌های رقابتی برای صادرات موفق گفت: لازمه دستیابی به قدرت رقابت در بازارهای دنیا فراهم بودن زیرساخت‌های مناسب است. برای نمونه هند به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده و صادرکننده برنج جهان از بالاترین سطح فناوری در این عرصه استفاده می‌کند. سیستم کاشت و برداشت در این کشور مکانیزه است که در نتیجه آن از شالیزارها ۹۹ درصد برنج بدون ضایعات تحویل می‌گیرند. از سوی دیگر خاک و زمین مرغوب موجب برداشت چندین باره محصول در یک سال می‌شود.

سود بیشتر کشاورز!

دبیر انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج با اشاره به مزایایی که عامل موفقیت صادرات سایر کشورها شده، گفت: در مجموع برای صادرات برنج باید راه‌های بسیاری را طی کرد.

بی‌شک کشاورز سود بیشتری از فروش برنج خود به کشورهای خارجی به‌دست می‌آورد، اما بسیار بعید است که به‌دلیل موانع داخلی و کسری که در تامین بازار داریم شاهد صادرات موفق برنج باشیم. در نهایت زمینه صادرات تنها برای بخشی از متقاضیان ایرانی فراهم است.

صادراتی در کار نبود

کشاورز با اشاره به اخباری که سال گذشته درباره صادرات برنج به ۳ کشور منتشر شده بود نیز بیان کرد: صادرات برنج به روسیه در سال گذشته در حد نمونه و مقدار آن زیر ۵ هزار تن بود که نمی‌توان عنوان صادرات را به آن داد و البته مورداستقبال نیز قرار نگرفت.

پیش از هر اقدامی برای صادرات باید این را در نظر گرفت که آیا برنج ایرانی در بازار جهانی محبوبیت دارد؟

گرانی برنج پس از صادرات!

جمیل علیزاده‌شایق، دبیر انجمن برنج ایران درباره اخبار اخیر مبنی بر صادرات برنج ایرانی به صمت گفت: کشور ما توان صادرات برنج را ندارد، زیرا هر سال حدود ۷۰۰ هزار تن کسری برای تامین نیاز داخل داریم. در واقع اگر گاهی صحبت از صادرات می‌شود تنها به‌منظور تشویق کشاورزان است.

وی با اشاره به استقبال کم بازار داخل از برنج‌های تولیدی در استان‌های جنوبی اظهار کرد: برنج استان‌های جنوبی در بازار داخل مورداستقبال قرار نمی‌گیرد، اما شیخ‌نشینان جنوب و کشورهایی مانند عراق این برنج را می‌پسندند. در نتیجه صادرات برنج هرچند محدود به برخی کشورهای عربی باعث تشویق کشاورزان جنوبی خواهد شد. اما صادرات برنج درجه یک، باکیفیت و خوش‌عطر شمال امری شدنی نیست و بیشتر ژست سیاسی است.

برنج کم است!

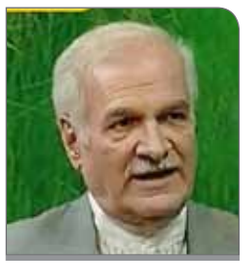
شایق با اشاره به کمبود برنج ایرانی در بازار گفت: وقتی به حد کافی برنج ایرانی در بازار وجود ندارد، چگونه می‌توان آن را صادر کرد؟ برای مثال عربستان خواهان برنج ایرانی به هر قیمتی است، اما چه کسی تضمین می‌کند به‌واسطه صادرات برنج بازار دچار کمبود و گرانی نشود. طبیعی است که به‌دلیل سود بیشتر کشاورز از صادرات برنج استقبال کند، اما به این واسطه شاهد کمبود و گرانی برنج در بازار خواهیم بود.

وی درباره تاریخ‌گذاری برای توقف یا شروع واردات برنج خارجی نیز بیان کرد: مهم نیست که برنج خارجی چه زمانی وارد کشور شود؛ مهم این است که مقدار تولید و مصرف کاملا مشخص است و کسری آن باید تامین شود.

تاثیر واردات بی‌رویه

دبیر انجمن برنج ایران درباره تاثیر واردات بی‌رویه برنج بیان کرد: واردات برنج از هند و پاکستان تنها به‌دلیل کمبود صورت می‌گیرد، اما در عین حال واردکنندگان از این کسری برنج سوءاستفاده می‌کنند و هر سال حدود یک میلیون تن برنج وارد می‌شود، زیرا به‌دلیل هزینه کم واردات برنج خارجی و خرید برنج خارجی توسط اقشار کم‌درآمد، سود بیشتری برای واردکننده حاصل می‌شود. این در حالی است که واردات بی‌رویه برنج موجب دپو برنج ایرانی برداشت ۱۴۰۱ در انبارهای گیلان شده است.

وی در ادامه با انتقاد از دولت افزود: طی ۵ سال گذشته هیچ وقت زیر یک میلیون تن برنج وارد نشده و باید یک نظمی به این روند داده شود. در واقع معاونت تنظیم بازار محصولات کشاورزی در وزارت جهاد باید میزان تولید و مصرف و واردات را بررسی کند، اما متاسفانه هم در واردات و هم در تولید محصولات بی‌نظم هستیم و دود آن هم فقط به چشم مصرف‌کننده می‌رود. دولت که اجازه واردات بیش از مصرف را صادر می‌کند، چرا فکری به حال برنج‌های باکیفیت و خوش‌طعم بازار نمی‌کند؟

راهکار چیست؟

شایق در بیان راهکاری برای حمایت از برنجکاران اظهار کرد: بهترین روش این است که دولت برنج را از کشاورز خریداری کند و با پرداخت سوبسیدی به مصرف‌کننده کم‌درآمدی که مایل به خرید برنج ایرانی است، بفروشد. بارها این درخواست ازسوی انجمن برنج مطرح شده که به‌جای پرداخت یارانه به دهک‌های مختلف، گوشه‌ای از این مبلغ را به خرید برنج اختصاص دهند. در واقع از این طریق برنج ایرانی با قیمتی کمتر در فروشگاه‌های خاص به فروش خواهد رسید. البته اجرای این طرح نیاز به نظارت کافی دارد، چراکه ممکن است با دلالانی روبه‌رو شویم که برنج ایرانی را ارزان خریداری می‌کنند و گران می‌فروشند.

کشور ما توان صادرات برنج را ندارد، چراکه هر سال حدود ۷۰۰ هزار تن کسری در تامین نیاز داخل داریم

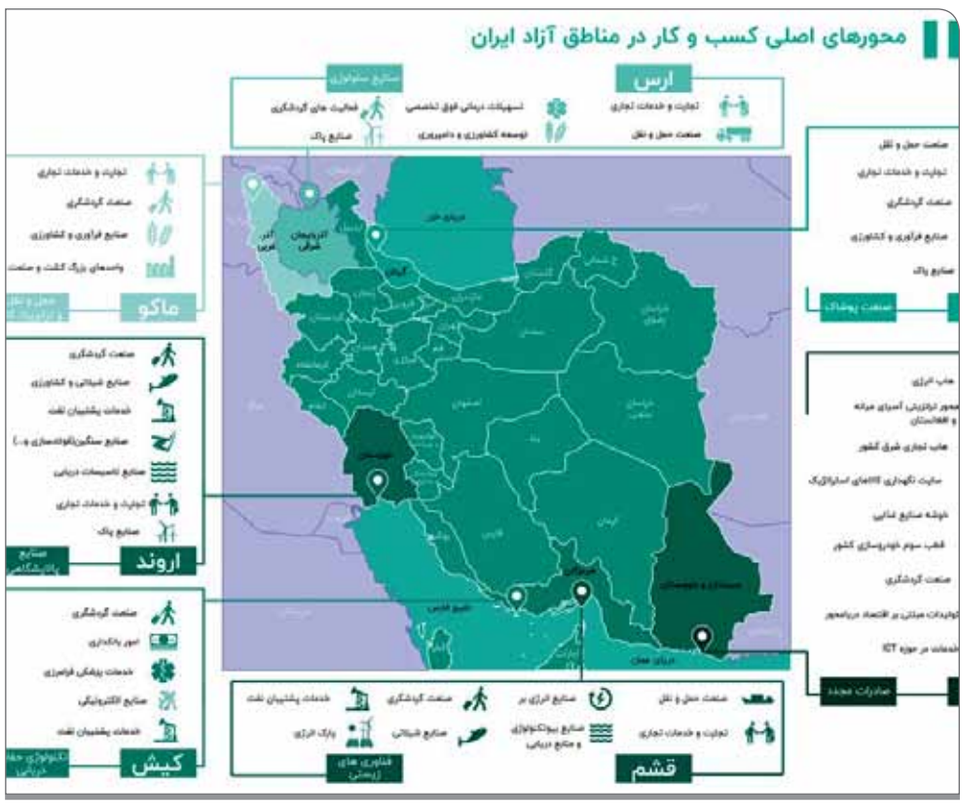
سخن پایانی

در برخی از سال‌های اخیر شاهد بهم‌ریختگی بازار برنج بوده‌ایم و هر بار بهانه‌ای برای این آشفته‌بازارمطرح شد. حالا باوجود همین بازاری که نمی‌توان آرامش آن را تضمین کرد، صحبت از صادرات برنج می‌شود؛ آن هم محصولی که هر سال نیازمند واردات آن برای تامین بازار داخل هستیم. بر همین اساس به‌عقیده فعالان این حوزه امکان صادرات برنج وجود ندارد. در واقع ایران هند نیست که بتواند در بازارهای جهانی برنج ایرانی را معرفی کند. از سوی دیگر برنج ایرانی محبوبیت بازار داخل را در بازار خارجی به‌دست نخواهد آورد. در مجموع نباید صادرات برنج به بازارهای جهانی را امری شدنی دانست!

در بررسی عملکرد مناطق آزاد نمایان شد

درجازدن برای توسعه!

مناطق آزاد اقتصادی در ایران، مناطقی هستند که برای جذب سرمایه و توسعه صنعت و تجارت برنامه‌ریزی شده‌اند. ۹ منطقه آزاد شامل کیش، بانه و مریوان، قصرشیرین، قشم، چابهار، انزلی، ارس، اروند و ماکو در ایران فعال هستند. از ویژگی‌های این مناطق می‌توان به برخورداری از تسهیلات مالی و مالیاتی، دسترسی به بازارهای خارجی، ارائه خدمات به سرمایه‌گذاران و حفظ حقوق مالکیت فکری اشاره کرد. همچنین، این مناطق در نقل و انتقالات بین‌المللی نیز نقش بسزایی دارند و ارتباطات راهبردی با کشورهای همسایه و جهانی را شامل می‌شوند. هر یک از این مناطق، دارای صنایع مختلفی هستند که به تولید و صادرات محصولات مختلف از جمله محصولات پتروشیمی، نفتی، گازی، خودروسازی، الکترونیک، کشاورزی، صنایع غذایی و فولادی می‌پردازند. اما متاسفانه عملکرد مناطق آزاد در ایران به‌دلیل تطابق نداشتن با برنامه‌های توسعه‌ای موفق نبوده است. بی‌توجهی به برنامه‌ریزی صحیح، مدیریت نامناسب، توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، حمل‌ونقل، حفاظت از محیط‌زیست، توسعه صنایع متنوع، توسعه نیروی انسانی و حفاظت از مالکیت فکری، از مهم‌ترین مشکلاتی هستند که مناطق آزاد اقتصادی در ایران با آنها روبه‌رو هستند که باید هرچه سریع‌تر فکری به حال آنها شود. مناطق آزاد اقتصادی با هدف جذب سرمایه‌گذاری، ایجاد فرصت‌های شغلی و توسعه اقتصادی در مناطق مختلف کشور تشکیل شده‌اند. باتوجه به ویژگی‌های این مناطق و تسهیلاتی که برای سرمایه‌گذاران در این مناطق فراهم شده است، انتظار می‌رود که این مناطق در جذب سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع و تجارت کشور موثرتر عمل کنند و برنامه‌ریزی‌های بهتری برای‌شان انجام شود. صمت در این گزارش، عملکرد مناطق آزاد را از نگاه کارشناسان این امر بررسی کرده است.

محورهای اصلی کسب و کار در مناطق آزاد ایران
ارس
ماکو
اروند
کیش
قشم
صنایع سنگین
صنایع شیمیایی
صنایع پتروشیمی
صنایع غذایی
صنایع نساجی
صنایع کاغذ
صنایع چوب
صنایع فلزی
صنایع دارویی
صنایع الکترونیک
صنایع برق و الکترونیک
صنایع کانی غیرفلزی
صنایع شیمیایی
صنایع فلزی
صنایع غذایی
صنایع نساجی
صنایع کاغذ
صنایع چوب
صنایع دارویی
صنایع الکترونیک
صنایع برق و الکترونیک
صنایع کانی غیرفلزی
صنایع پتروشیمی
صنایع سنگین
صنایع فلزی
صنایع غذایی
صنایع نساجی
صنایع کاغذ
صنایع چوب
صنایع دارویی
صنایع الکترونیک
صنایع برق و الکترونیک
صنایع کانی غیرفلزی
صنایع شیمیای

یادداشت

نقش سوداگران در تلاطم بازار مسکن

محمدعلی پورشیرازی
کارشناس بازار مسکن

وضعیت اقتصادی همیشه بر نرخ مسکن تاثیرگذار است و بـا افزایش نوسـانات تورمی، نرخ مسـکن هم با چالش روبه‌رو شـده، زیرا یک نیاز اساسـی و حیاتی برای خانوار اسـت. بازار مسکن همیشـه تحت‌تاثیر مسـائل مختلف سیاسـی، اقتصادی، اجتماعی و... قـرار می‌گیرد و به‌علت اهمیتـی که این بـازار در طول تاریخ برای افراد داشـته، همیشه موردتوجه سودجویان و دلالان بوده است.

همچنین، هجوم مردم به کلانشـهرها بـرای بهره‌مند شـدن از یک زندگی باکیفیت‌تر نیـز، از عوامل تاثیرگذار برای افزایش نرخ مسـکن است، از این‌رو با قبول این نکته که نرخ مسـکن از تمام فاکتورهای موجود تاثیر می‌گیرد، درمی‌یابیم که تنها گران شـدن مصالح سـاختمانی و بالا رفتن دسـتمزد کارگران، دلایل گرانی مسـکن نیستند و سـوداگران در تلاطـم این بازار، نقش گسـترده‌ای دارند. همچنین، حرکت‌های سیاسی چند سالی است که مسیر ناهمواری را برای سـاماندهی بازار مسکن شکل داده و با اجرای طرح‌های نامناسـب و بی‌هدف، بر تلاطم این بازار پرطرفدار افزوده است.

افزایش هزینه‌های زندگی، فشـار اقتصادی زیادی را به خانوارها تحمیل کرده است و دیگر درآمد افراد جوابگوی این‌همـه گرانـی نیسـت. طبـق آمارهای منتشرشـده، هزینه‌هـای مسـکن تا ۶۰ درصـد از درآمـد خانوارها را می‌بلعد و مشکلات معیشتی زیادی را برای مردم به‌وجود آورده اسـت. در حـال حاضـر بحـث مسـکن باتوجه به تاثیرپذیری گسـترده‌ای کـه دارد، به یک چالش پیچیده و خاصی تبدیل شـده که برای ساماندهی این بازار حیاتی نیاز است تا بسیاری از بسترهای اقتصادی کشور اصلاح و دست سودجویان از این بازار کوتاه شود.

در شـرایطی که طی سال‌های اخیر خرید و حتی اجاره مسـکن برای بسیاری از مردم سـخت و حتی غیرممکن شده، جولان بدون محدودیت دلالان در پوشش مشاوران املاک، بازار مسکن را دچار تلاطم‌های شدید می‌کند.

در چنین شـرایطی، سیاسـت‌گذاری‌های صحیح نظیر رشـد سـاخت مسـکن، وضع مالیات‌های تنظیمی نظیر مالیـات بر معاملات مکـرر، خانه‌های خالـی و... هرچند اقداماتی لازم هسـتند، اما به‌دلیل زمانبر بودن اثرگذاری آنها، برای مدیریت آشـفته‌بازار مسکن کفایت نمی‌کنند. از همیـن‌رو اعمال نظارت دقیق بر بازار مسـکن می‌تواند تا حد زیادی از التهـاب در این بازار بکاهد و مانع جولان دلالان شود.

متاسفانه در بسیاری از کشـورهای آسیایی و افریقایی، دلال‌بـازی دلیـل اصلـی مشـکلات مختلف بـوده و با منفعت‌طلبی و کارشکنی‌های مداوم تمام اهداف سیاسی را خنثـی کرده و آتش بر دامن نابسـامانی‌ها زده اسـت؛ اتفاقی که هرگز در کشورهای اروپایی، شاهد آن نیستیم. در کشـوری مثل فرانسـه که از ثبات اقتصادی مناسبی برخوردار اسـت، دلالی مسکن به‌نحوی انجام می‌گیرد که مالک و خریدار نتوانند برگرانی مسـکن دامن بزنند و اگر یکی از طرفین بخواهند نرخ خارج از عرف پیشنهاد دهند، با مخالفت دلالان مسکن روبه‌رو می‌شوند و به‌خاطر اینکه کمیسیون بیشتری دریافت کنند، طرفین را در تنگنا قرار نمی‌دهند.

سـوداگری و واسـطه‌گری ملک در ایران جزو کارهای پرسود و بی‌دردسر در سال‌های اخیر بوده است، در نتیجه بنگاه‌های امـلاک تنها به‌خاطر ارتباط بیـن خریداران و فروشـندگان، حق‌الزحمه زیادی به جیب می‌زنند و تنها به‌خاطر اینکه کمیسیون بیشتری از طرفین دریافت کنند، تمایل زیـادی برای افزایـش غیرواقعی قیمت‌هـا دارند؛ هرچند این موضوع را قبول ندارند و در گرانی ملک، هیچ نقشی برای خود قائل نیستند.

وی در ادامـه افـزود: البته باید این نکته را دانسـت که برخی مشـاوران املاک، تنها در ظاهر از راه واسـطه‌گری قانونـی اقدام به درآمدزایی می‌کنند، اما در باطن با هدف کسب سودهای غیرمتعارف، املاک خوش‌نرخ و زیرنرخ را از مشتری‌هایی که نیاز مالی دارند، خریداری کرده و طی چند مرحله معامله صـوری، در دور آخر به مصرف‌کننده واقعـی می‌فروشـند، اما تا زمانـی که نـرخ را چند برابر نکرده باشـند، اجازه فروش فایل بـه مصرف‌کننده واقعی را نمی‌دهند.

همیـن ترفنـد دلالان، باعـث ادامه‌دار شـدن افزایش قیمت‌ها در بازار مسـکن شد. این در حالی است که بارها شـاهد آن بودیم که با هر نوسـان قیمتی، بلافاصله بازار سیاهی به‌وجود می‌آید یا عده‌ای روی قیمت‌ها موج‌سواری می‌کنند و هر بار هم، نهادهای نظارتی و متولی با قاطعیت اعلام می‌کنند که دسـت دلالان و واسـطه‌گران را کوتاه خواهنـد کرد و اجازه فعالیت به آنهـا را نمی‌دهند، اما به ایـن دلیل که از اسـاس قانون موجود دربـاره برخورد با واسطه‌گری به‌اجرا نمی‌رسـد، عده‌ای به‌دنبال برهم زدن فضـای اقتصادی هسـتند یا اینکه مجـازات این افراد که مخـل فضای اقتصـادی و امنیت روانی جامعه هسـتند، بسیار سبک است.

در کشـور ما، بحث دلالی مسـکن به‌شکل منفی وجود دارد، اما باید در نظر گرفت که بیشـتر دلالی‌های مسکن که به‌طورمشخص مشاوران املاک انجام می‌دهند، لزوما به منطقه موردمعامله بستگی دارد و معاملاتی که در مناطق کم‌برخوردار انجام می‌شـوند، به‌دلیل بضاعت مالی اندک معامله‌شـوندگان، مانور مشـاوران املاک برای بالا بردن قیمت‌ها بسیار کمتر از مناطق برخوردار شهری است و در مناطقی که افراد ثروتمندی وجود دارند، مشاوران املاک در نقش فروشـنده یا موجر ظاهر می‌شوند و برای کسب سود بیشتر، قیمت‌های خارج از عرف پیشنهاد می‌دهند و روند گرانی مسکن را تسریع می‌بخشند.

نرخ مسکن در تهران در طول ۶ سال، ۱۵۰۰درصد رشد داشت!

تغییر سلیقه خریداران در بازار مسکن

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

متوسـط نرخ مسکن در تهران ظرف ۶ سال ۱۴برابر شده است. مهر سال ۹۶ یعنی زمانی که هنوز بحث خروج امریکا از برجـام مطرح نبـود، هر متر خانه در تهـران کمابیش ۴ میلیـون و ۸۰۰هزار تومان ارزش داشـت، اما طبق گزارش جدیـد بانـک مرکزی این عـدد مهر امسـال، از متری ۷۶ میلیون تومان عبور کرد.

در ایـن مدت، سـهم واحدهایی کـه کمتر از ۵ سـال از عمر بنای آنها می‌گذرد، در معاملات بازار مسـکن پایتخت تقریبا نصف شـده، اما همزمان تعداد خانه‌های قدیمی‌ساز براسـاس آمارهای رسـمی رشد ۲برابری داشـته است. ۶ سـال قبل، خانه‌هایی بـا نرخ ۱۵۰ تـا ۲۰۰ میلیون تومان و واحدهایی با متـراژ ۶۰ تا ۷۰ مترمربع نقش پررنگ‌تری در خریدوفروش‌ها داشتند،اما حالا بیشترین سهم در معاملات بازار مسکن پایتخت، مربوط به واحدهایی می‌شود که بین ۲ تا ۳ میلیارد تومان نرخ دارند و متراژشـان بین ۵۰ تا ۶۰ متر است.

متوسـط قیمت مسـکن در تهران مهرماه سال ۹۶ متری چهـار میلیون و ۷۹۰ هزار تومان تخمین زده می‌شـد. مهر یک سـال بعد که چندماهـی از ماجرای خـروج امریکا از برجام می‌گذشت و تاثیر این اتفاق در همه بازارها مشهود بود، متوسـط نرخ مسـکن در تهران نسـبت بـه مهر ۹۶ ، حـدود ۸۰ درصد ارتقا پیدا کرد و به متری۸ میلیون و ۶۱۰ هزار تومان افزایش پیدا کرد. نرخ مسـکن در تهران سال ۹۸ روند صعـودی خودش را ادامه داد و مهر همان سـال، به متری ۱۲ میلیون و ۷۲۰ هزار تومان تبدیل شـد. به مهر سـال ۹۹ که رسیدیم، میزان افزایش سالانه نرخ مسکن از ۱۰۰ درصد عبور کرد. آن موقع، بانک مرکزی متوسـط نرخ مسـکن در تهران را متری ۲۶ میلیـون و ۷۲۰ هزار تومان اعلام کرد که به معنی رشـد ۱۱۰ درصدی در مقایسه با مهر ۹۸ محسوب می‌شد.

آمارها چه می‌گویند؟

افزایش نرخ مسکن در تهران سال ۱۴۰۰ سرعت کمتری داشت و مهر آن سـال با رشـدی کمتر از ۲۰ درصد به حدود متری ۳۱ میلیون و ۶۳۰ هزار تومان رسـید. مهر پارسـال هم این عدد ۴۳ میلیون و ۷۲۰ هزار تومان به ثبت رسـید و حالا آخرین داده‌های رسـمی از بازار مسـکن تهران به‌طورمتوسط برای هر متر خانه در پایتخت ۷۶ میلیون و ۶۰ هزار تومان را نشـان می‌دهد. متوسـط نرخ مسـکن در تهران با این اوصاف، ظرف ۶ سال گذشته، تقریبا هـزار و ۴۰۰ درصـد جهش داشـته و متـری ۷۱ میلیون و ۲۷۰ هزار تومان بیشتر شده است. تقریبا نیمی از معاملات بازار مسکن تهـران در مهـر ۹۶ به واحدهایی اختصاص داشـته کـه نهایتا ۵ سـال از عمر بنای آنها می‌گذشته، اما سـهم این مدل فایل‌ها در خریدوفروش‌های مهر امسـال به ۲۷ درصد رسیده و تقریبا نصف شده اسـت. داده‌های بانک مرکزی نشان می‌دهد که ۴۶ درصد از خریدوفروش‌های رسـمی مهر ۹۶ متعلق بـه واحدهایی بوده که کمتر از ۵ سال از زمان ساخت آنها می‌گذشته است.

یک سال بعد، کمتر از ۴۵ درصد و در سال ۹۸ حدود ۴۰ درصد خریدوفروش‌ها بابت چنین خانه‌هایی امضا شده است. به مهر سال ۹۹ که رسـیدیم، سهم این مدل خانه‌ها از کل معاملات تهران ۳۷ درصد و در مهر ۱۴۰۰ حدود ۳۳ درصد برآورد می‌شـد. یک سال بعد این خانه‌ها ۲۸ درصد از سـهم خریدوفروش‌های بازار مسکن تهران را در اختیار داشـتند و حالا بانک مرکزی می‌گوید این عدد در مهر امسـال تقریبا ۲۷ درصد بوده اسـت. بد نیست بدانید در همین مدت یعنی ظرف ۶ سال گذشته، سهم خانه‌هایی که حداقل ۲۰ سال از زمان ساخت آنها می‌گذشته، از ۹ به ۲۲ درصد رسیده و بیش از ۲برابر رشد داشته است.

مهر سـال ۹۶ ، خانه‌هایی با متراژ ۶۰ تا ۷۰ نقش بیشـتری در معاملات مسـکن تهران داشـتند، اما الان این جایـگاه در اختیار واحدهایی قرار دارد که متراژشان بین ۵۰ تا ۶۰ متر است. تاکتیک خریـداران در بازار مسـکن تهـران، در مهر ۹۷ تفـاوت مهمی با سـال ۹۶ نداشته و آن سال هم، بیشـترین سهم از معاملات بابت واحدهای ۶۰ تا ۷۰ متری به امضا رسـیده اسـت. سـال ۹۸، اما خانه‌هایی با متراژ ۵۰ تا ۶۰ متر نقش پررنگ‌تری در بازار داشتند و این روند تا مهر امسال دوام داشته است.

> علاقه به سرمایه‌گذاری در بازار مسکن باعث افزایش انتظارات تورمی و بالا رفتن سطح نرخ در این بازار شده است

افزایش تقاضا، عامل تنش بزرگ در نرخ ملک

مسعود نجفی، کارشـناس بازار مسکن، در رابطه با این موضوع به صمت گفت: باید دانست که باتوجه به رشد تورم در شروع فصل سرد سـال، تقاضا برای بازار مسکن کاهش پیدا کرده و در عمل، افزایش تورمی نرخ مسـکن، باعث رشـد قیمت‌ها و ایجاد یک شوک روانی به این بازار شـده است. در ضمن بیشتر پول‌های سرگردان به‌دنبال بازارهای مطمئن و زودبازده هستند. علاقه به سرمایه‌گذاری در بازار مسکن در سال‌های اخیر باعث افزایش انتظارات تورمی و به‌طبع بالا رفتن سطح نرخ خانه در این بازار پرطرفدار شده است.

نجفـی بیان کرد: متاسـفانه در دولت قبلی تلاشـی برای تولید و بهبود بازار مسـکن انجام نگرفت و با افزایش تقاضا در سطح جامعه، تنش بزرگی در قیمت‌ها ایجاد شـد. اما اقداماتی که در دولت جدید برای بهبود بازار مسکن انجام گرفت، توانست تا حد زیادی به آرامش بـازار کمک و تنش‌ها را کنتـرل کند. در حال حاضـر افزایش نرخ مسکن همسو با نرخ تورم در حال حرکت است و پیش‌بینی می‌شود شدت شوک‌های قیمتی بازار، دیگر تکرار نشود.

این کارشـناس بازار مسـکن به صمت گفت: بالا رفتن نرخ مصالح سـاختمانی و رشد دستمزد کارگران دلایل مهم گرانی مسکن است. از طرفی، مشاوران املاک باتوجه به نقش مستقیمی که در معاملات مسـکن دارند، یکی از عوامل اصلی گرانی خانه در چند سـال اخیر بوده‌اند، چراکه اگر تمامی عوامل موثر در گرانی مسکن را هم در نظر بگیریم، بازهم مشـاهده می‌کنیم که نرخ املاک نباید تا این اندازه با گرانی دست‌وپنجه نرم کند.

از این‌رو مشـاوران املاک نقش بسـزایی در پر کردن خلأ گرانی مسکن ایفا می‌کنند. همچنین، این افراد با خرید خانه‌های خوش‌نرخ و فروش این واحدها به قیمت‌های بیشـتر، مسـکن را به یک کالای سـرمایه‌ای تبدیل کرده‌اند و تا زمانی که مسکن در کشور ما کالای سرمایه‌گذاری تلقی شود، نمی‌توانیم به آینده این بازار امیدوار باشیم تا زمانی که قیمت‌ها کاهش پیدا کند.

وی ادامـه داد: از سـوی دیگـر، هیچ نظارت دقیقـی بر فعالیت مشاوران املاک صورت نمی‌گیرد و هر فردی می‌تواند با اخذ جواز از اتحادیه، به فعالیت در این حوزه بپردازد و به دلالی مسـکن مشغول شود. این ضعف قانون است که افراد بدون داشتن تخصص و آموزش، وارد این حوزه می‌شوند و کنترلی بر فعالیت این افراد وجود ندارد.

کاهش جذابیت بازار مسکن برای سرمایه‌گذاری

نجفـی گفت: برای دهک‌های کم‌درآمد، سـرمایه‌گذاری مسـکن مفهومی ندارد، زیرا این افراد برحسـب نیاز، اقدام به خرید مسـکن می‌کننـد و پول‌های مازاد خود را در بازارهای دیگر مثل بازار طلا و ارز سرمایه‌گذاری می‌کنند و به این دلیل که سرمایه‌گذاری در بخش مسکن به نقدینگی بسیار زیادی نیاز دارد، به‌سمت سفته‌بازی، دلالی و بازارها ناسالم حرکت می‌کنند و افرادی که در این حوزه سودهای کلانی نصیب‌شان می‌شود با شگرد بازی کردن با بازار مسکن قیمت‌ها را بالا می‌برند. همچنین، با دسـت به دست شدن نرخ املاک به‌دست غول‌های سـرمایه‌ای که به‌صورت اختاپوسـی در حـوزه امـلاک افتاده‌اند، نرخ مسـکن را به‌صورت پلکانـی افزایش می‌دهند و باعث رشد تورم می‌شوند.

این کارشـناس ادامه داد: دولت گذشـته هیچ اقـدام مثبتی برای سـاماندهی بازار مسـکن انجام نداد و هیچ‌کـدام از وعده‌ها، اجرایی نشد و بازار مسکن به حال خود رها شد. اما با نگاهی به سیاست‌های دولت جدید، مشـاهده می‌کنیم کاملا خـلاف دولت قبلی، تلاش‌ها برای بهبود بازار مسکن روزبه‌روز در حال افزایش است.

وی در پایـان گفت: دولت باید قدم‌به‌قدم با تمام فعالیت‌های خود به بحث رسـانه‌ای آن‌هم توجه کند تا چشـم‌اندازهای روشنی برای آینده مسـکن به‌وجود بیاورد. دولت هم‌اکنـون در حال پیش بردن زیرساخت‌های تولید مسکن با سرعت خوبی است و انتظار می‌رود در آینده نه‌چندان دور، تاثیر مثبتی بر بازار املاک بگذارد؛ به‌شرطی که تمامی اقداماتش برای سـاماندهی بازار مسکن با برنامه‌ریزی و توجه به ظرفیت‌های کشور باشد.

> ملک در کشور ما به‌علت عدم‌رونق تولید و مشکلاتی که در صنعت و تجارت خارجی وجود دارد، از کالای مصرفی به کالای سرمایه‌ای تبدیل شده است

سایه رکود تورمی بر سر بازار مسکن

محسـن فلکی، کارشـناس بازار مسـکن به صمت گفت: ملک در کشور ما به‌علت عدم‌رونق تولید و مشکلاتی که در صنعت و تجارت خارجی وجـود دارد، از کالای مصرفی به کالای سـرمایه‌ای تبدیل شـده است و به‌عنوان مطمئن‌ترین کالا برای سرمایه‌گذاری در بین مردم شناخته می‌شود.

به‌همین‌علت، مشـکلات مسـکن در کشـور فراتـر از وزارتخانه و جابه‌جایی دولت‌ها اسـت و هر دولتی هم که می‌آید، نظر و سـلیقه خود را دنبال می‌کند و نبود منشـوری واحد در سـاخت مسـکن، باعث عدم‌موفقیت طرح‌های مسـکنی می‌شـود و بسیاری از مردم، به‌ویـژه خانه‌اولی‌ها، از مسـکن در شـأن خود و خانواده‌شـان دور می‌مانند.

ضرورت راه‌حل جدید برای خانه‌دار کردن مردم

وی بیان کرد: سیاست‌گذار باید به فکر راه‌حل جدید برای خانه‌دار کردن مردم باشـد که در این زمینه، اهدای زمین رایگان به مردم و کارآمدتر کردن صندوق مسـکن ادارات و شـرکت‌ها می‌تواند بسیار موثر باشد.

فلکی خاطرنشان کرد: ما در مسـاله مسکن، تشکل انبوه‌سازان را داریم که به ۲ بخش صنعتی‌سـازان و سنتی‌سـازان تقسیم می‌شود که اگر سـازنده‌های سـنتی با اطلاعات و تکنولوژی روز این صنعت آشنایی بیشتر داشته باشند و طبق استانداردهای جهانی عمل کنند، نه‌تنها به نرخ تمام‌شـده افزوده نمی‌شود، بلکه کاهش نرخ تمام‌شده مسکن را نیز خواهیم داشت.

وی در پایـان گفـت: در تمـام دنیـا بـه مسـکن نـگاه مصرفی دارند،اما متاسـفانه در کشـور ما به‌علـت عدم‌رونق تولید مسـکن، بیشـتر مردم به مسـکن بـا دید سرمایه‌ای نگاه می‌کنند و متاسفانه سیاسـت‌گذار، به‌جای اصلاح این نگاه، خـود نیز با تصمیمات غلط مانند بورس مسـکن، تایید به این فرهنـگ غلط می‌زند و ما با فرار سـرمایه از بخش تولید و سرازیر شـدن نقدینگی به مسکن روبه‌رو می‌شـویم و این سـیکل معیوب همچنان ادامه پیـدا می‌کند و ما هرساله شاهد رشد افسارگسیخته نرخ مسکن هستیم.

سخن پایانی

بازار مسـکن همواره دوره‌های رونق و رکود پیوسته را به‌همراه جهش و ثبات نرخ تجربه کرده اسـت؛ به‌گونه‌ای که در دوره‌های رونـق و جهـش نرخ بازده آن به‌مراتب از نرخ تورم و سـود بدون ریسک (سپرده بانکی) بیشتر بوده و در دوره‌های رکود این نسبت معکوس شـده، به‌گونه‌ای که رشـد میانگین نرخ مسـکن نه‌تنها کمتر از نرخ تورم بوده، بلکه به‌پای نرخ سـود بانکی نیز نرسـیده است.

البته این اتفاق در شـرایط معمول اقتصاد ایران تکرار شـده و آخرین دوره آن مربوط به سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ و سیاست‌های مهار نرخ تورم موفقیت‌آمیز بوده است.

در دوره حاضـر نیز، اگر سیاسـت‌های ضدتورمی دولت موفق باشد، انتظار می‌رود اهرم افزایش نرخ مسکن از محل رشد هزینه ساخت و بالا رفتن ارزش جایگزینی، خنثی و شـتاب رشد نرخ مسـکن در مقایسـه با نرخ تورم متوقف و حتی معکوس شود؛ اما باتوجه به وضع موجود اقتصاد که همچنان کسـری بودجه دولت و تنش نرخ ارز استمرار دارد، قوی‌ترین سناریو برای بازار مسکن، رشد همپای نرخ تورم است که از ۲ سال گذشته در حال اجرا بوده و از تخلیه حباب نرخ مسکن جلوگیری کرده است.

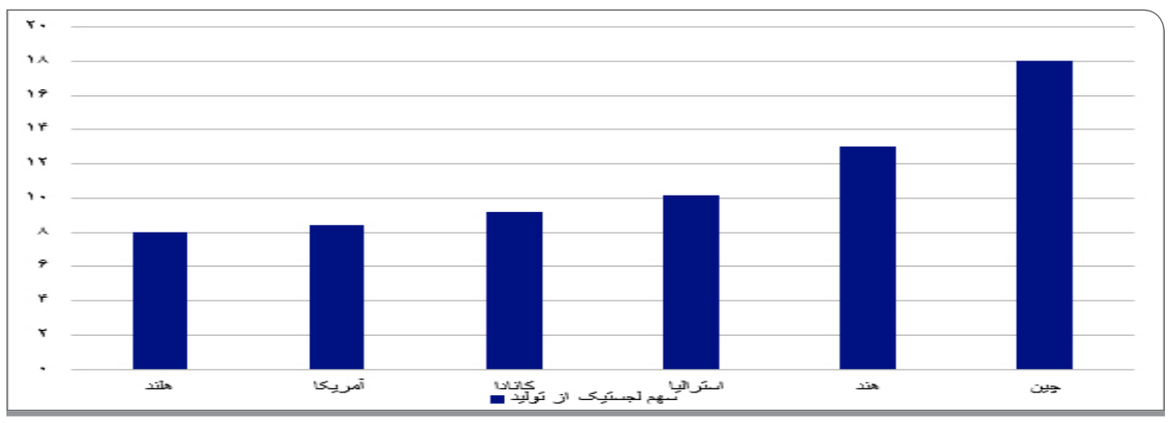
تحلیل صمت از وضعیت لجستیکی ایران

حاکمیت بخش خصوصی، گره مشکل را باز نکرد

امیرعباس آذرموند: **«لجستیک» به مدیریت جریان کالاها و خدمات بین مبدأ و مقصد، به‌منظور برآوردن نیازهای مشتریان گفته می‌شود. با این وصف، مدیریت لجستیک بخشی از مدیریت زنجیره تامین تعریف می‌شود که به‌منظور برآورده ساختن نیازهای مشتریان، جریان کارآمد، موثر، رو به جلو و معکوس و ذخیره‌سازی کالاها، خدمات و اطلاعات مرتبط میان مبدأ و مصرف را برنامه‌ریزی، اجرا و کنترل می‌کند.**

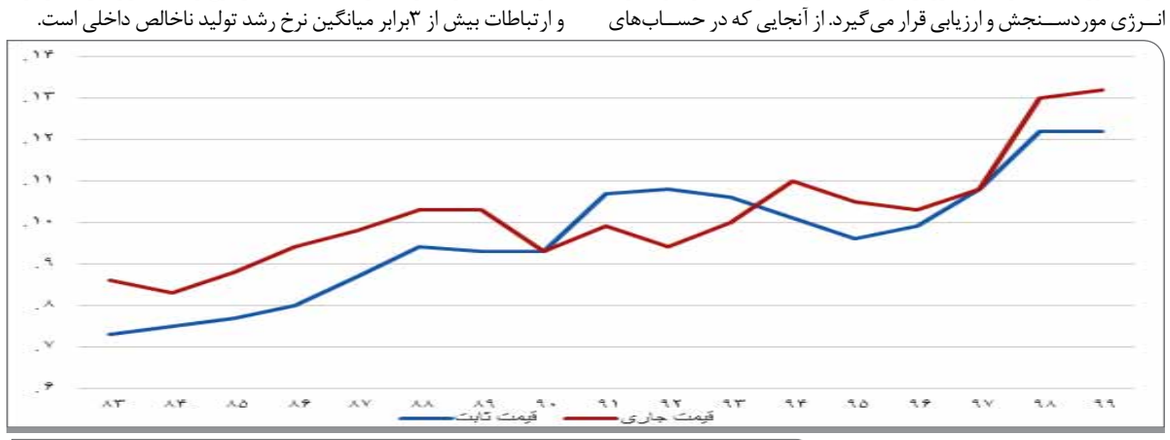
به‌گزارش صمت، تاریخچه لجستیک به نخستین نیازهای بشر به حمل‌ونقل اشاره می‌کند که انسان را به فکر راه‌اندازی صنعتی به‌نام حمل‌ونقل انداخت. با بررسی تاریخچه لجستیک، تغییر شکل لجستیک به‌شکل امروزی را می‌توان مهم‌ترین دستاورد انقلاب صنعتی محسوب کرد. این تغییرات به‌گونه بوده که در دنیای کسب‌وکار راه جدیدی را باز کرده و روی تعریف آن نیز اثرگذار بوده است. در ادبیات اقتصادی با محاسبه شاخص‌هایی چون سهم لجستیک از تولید ناخالص داخلی، اشتغال، ارزش‌افزوده، سرمایه‌گذاری و دستمزدها، در طول یک دوره، رابطه آنها را با رشد اقتصادی می‌سنجند. سهم هزینه لجستیک از نسبت ستانده لجستیک به کل تولید ناخالص داخلی به‌دست می‌آید و به‌عنوان شاخصی برای اهمیت لجستیک استفاده می‌شود. محاسبات دیگری در سال ۲۰۱۶ نشان می‌دهد که برای اقتصادهای بزرگ، لجستیک کمابیش سهمی معادل ۸ تا ۱۸ درصدی از تولید ناخالص داخلی آن کشورها را دارد.

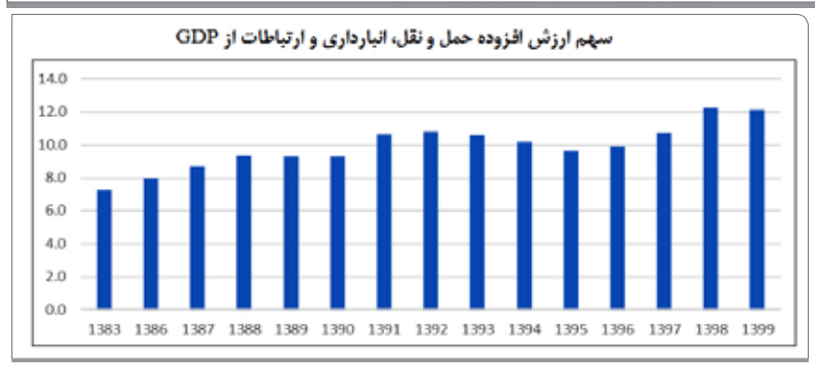

جایگاه ژئوپلتیک ایران

ایران به‌لحاظ موقعیت جغرافیایی و سیاسی، موقعیت استثنایی در منطقه غرب آسیا دارد و به‌طور بالقوه، یک کشور تجاری ـ لجستیکی محسوب می‌شود. از نظر موقعیت جغرافیایی در محل تقاطع اروپا، افریقا، آسیای جنوبی و خاورمیانه قرار دارد. همچنین، روابط نسبتا آرامی با همسایگان دارد که امکان روابط تجاری میان آنها را ایجاد کرده است.

هرکدام از این مواد کافی است که اهمیت لجستیک و الزام به توسعه آن در ایران موردتاکید جدی قرار گیرد. به‌اذعان بانک جهانی، بهبود و ارتقای عملکرد لجستیک به‌عنوان یکی از محورهای مهم توسعه کشورها، در سال‌های گذشته، مطرح شده، به‌همین‌دلیل، لجستیک، مسیر نجات بنگاه‌های اقتصادی و محور توسعه اقتصادی است. اهمیت لجستیک در هر کشوری بیشتر با سهم ارزش‌افزوده، اشتغال، سرمایه‌گذاری و مصرف انرژی موردسنجش و ارزیابی قرار می‌گیرد. از آنجایی که در حساب‌های ملی، حسابی جداگانه تحت‌عنوان خدمات لجستیک دیده نمی‌شود،بنابراین حساب‌های ملی به‌شکل مستقیم قادر به سنجش سهم آن نیست. از سوی دیگر، هیچ نهاد رسمی، وظیفه تهیه حساب‌های اقماری مرتبط با لجستیک در ایران را برعهده ندارد. به‌طبع آمارهای بخش لجستیک توسط نهادهای رسمی منتشر نمی‌شود و آمار سهم این بخش به‌شدت متغیر است.نخستین اطلاعات مربوط به ارزش‌افزوده بخش حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات به نرخ ثابت و در دوره ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۹ است که سهم آنها از تولید ناخالص ملی نیز محاسبه و اعلام شده است. این داده‌ها حاکی از یک روند افزایشی دارد. نرخ رشد متوسط ارزش‌افزوده به نرخ ثابت آنها سالانه ۴.۶ درصد در دوره فوق محاسبه شده، در حالی‌که تولید ناخالص داخلی در همان دوره به‌شکل متوسط ۱.۵ درصد رشد کرده است. میانگین نرخ رشد حمل‌و نقل، انبارداری و ارتباطات بیش از ۳برابر میانگین نرخ رشد تولید ناخالص داخلی است.

ارزش‌افزوده ۳ دسته فعالیت حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات به تولید ناخالص داخلی، به‌دلیل رشد بیشتر آنها نسبت به رشد تولید ناخالص داخلی در طول دوره افزایش داشته و از ۷.۳ درصد در سال ۸۳ به ۱۲.۲ درصد در سال ۹۹ رسیده است.

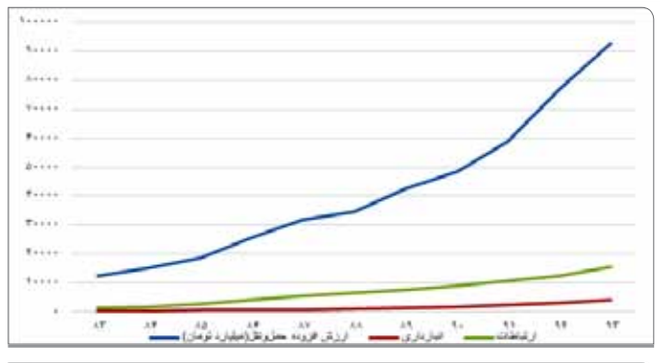
ارقام ارزش‌افزوده به نرخ ثابت حاکی از رشد ارزش‌افزوده هر ۳ بخش حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات است. میانگین رشد ۳ بخش برای حمل‌ونقل ۳.۱ درصد، انبارداری ۶.۵ درصد و ارتباطات ۱۵.۵ درصد محاسبه شده است. به این ترتیب، ارتباطات بیشترین نرخ رشد را داشته نشان می‌دهد و سهم زیادی در میانگین رشد سالانه ۴.۶ درصدی کل لجستیک داشته است.

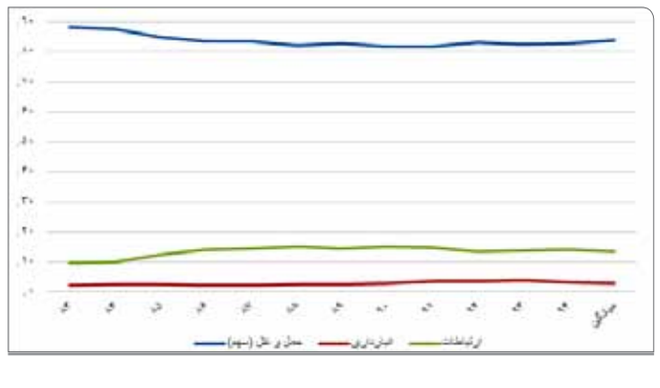
کاهش سهم دولت و رشد بخش خصوصی

در سال ۸۳ بیشترین سهم دولت در حمل‌و نقل دریایی ثبت شده که با گذشت زمان کاهش یافته و از ۷۲.۶ درصد به ۴۴.۴ درصد رسیده است. تغییر سهم، ناشی از اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی است که به خصوصی‌سازی گسترده منجر شده و در بخش حمل‌ونقل هوایی و دریایی، علاوه بر حمل‌ونقل دریایی، سهم بخش خصوصی در حمل‌ونقل هوایی افزایش مهمی داشته و از ۴۰.۵ درصد به ۷۵.۸ درصد ارتقا یافته است.

برخی از دیگر داده‌های اقتصادی بخش حمل‌ونقل درباره متغیرهای موثر بر تولید ارزش‌افزوده در این بخش، وضعیت را مشخص‌تر می‌کند. ذخیره سرمایه و سرمایه‌گذاری در بخش حمل‌ونقل در ۲ نوع سرمایه ماشین‌آلات و ساختمان و رشد آنها در شناسایی تحولات بخش موردبحث، کمک‌کننده است. نرخ رشد سرمایه در دهه ۸۰ رشد بالایی داشته، اما در دهه ۹۰ کاهش چشمگیری پیدا کرده است.

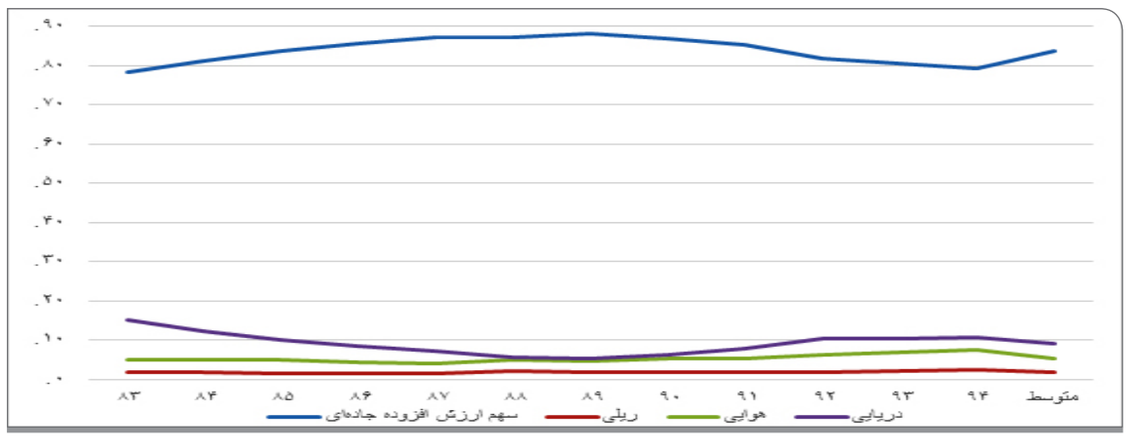
علاوه بر مصرف سرمایه، انواع حامل‌های انرژی از نهاده‌هایی هستند که یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کننده‌های آنها در بین فعالیت‌های تولیدی، بخش حمل‌ونقل است. بنا بر مطالعات انجام‌گرفته، بخش حمل‌ونقل پس از بخش خانگی، عمومی و تجاری در رتبه دوم مصرف انرژی قرار داد. حمل‌ونقل همچنین به‌عنوان یک فعالیت اقتصادی، از انواع فرآورده‌های نفتی استفاده می‌کند و پس از بخش برق، بیشترین سهم مصرف انرژی را در فعالیت‌های اقتصادی در ایران دارد.

حمل‌ونقل جاده‌ای پیشتاز است

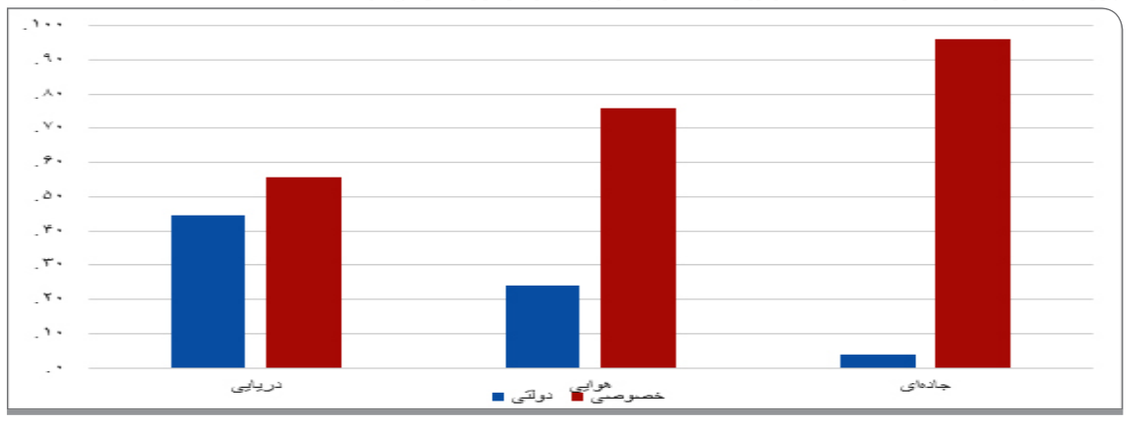
تفاوت زیادی میان ارزش‌افزوده فعالیت‌های سه‌گانه حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات به نرخ جاری و ثابت دیده می‌شود. سهم ارزش‌افزوده به نرخ ثابت حمل‌ونقل با ۹۲.۹ درصد، بیشترین سهم را در سال ۸۳ داشته و در سال‌های بعدی از سهم آن کاسته شده است تا در سال ۹۴ به ۸۰.۷ درصد رسید. کاهش سهم حمل‌ونقل به‌دلیل افزایش سهم ارتباطات است که در ابتدای دوره از ۴.۹ درصد شروع و در پایان سال ۹۹ به ۱۶.۵ درصد رسیده است. سهم ارزش‌افزوده انبارداری تقریبا ثابت و به‌شکل میانگین ۳ درصد را حفظ کرده است. فعالیت حمل‌ونقل که بیشترین سهم را همواره داشته، به‌علت اهمیت و نقش زیاد آن در ارائه خدمات به فعالیت‌های تولیدی است و از حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی تشکیل شده که نسبت آنها در هر کشور تابع شرایط جغرافیایی آن و توسعه هریک بیانگر سیاست‌گذاری معین در سطح کلان است.

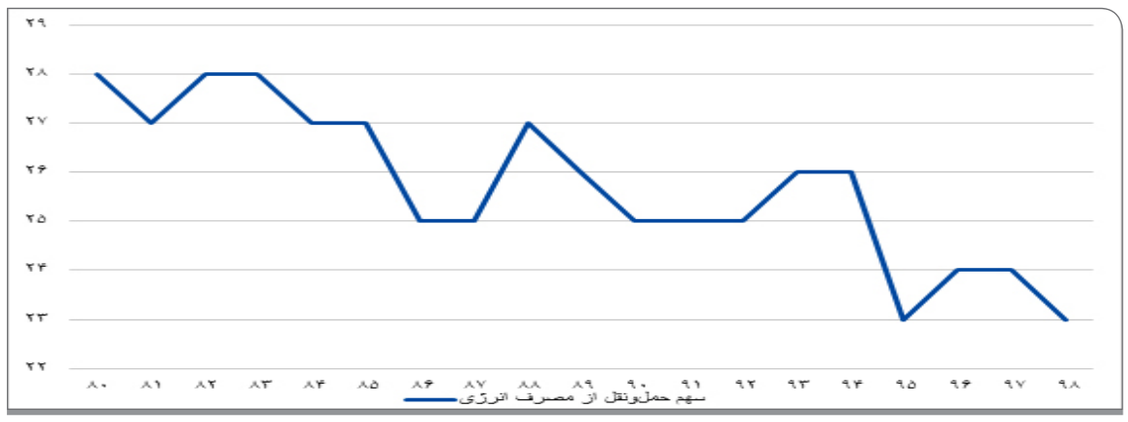

درباره انواع حمل‌ونقل در ایران باید گفت که وجود همزمان دریاچه خزر در شمال کشور و دسترسی به آب‌های آزاد در جنوب، شرایط ویژه‌ای را رقم زده است. از طرف دیگر، ایران به‌لحاظ جغرافیایی، هم دارای کوهستان و هم دارای دشت و کویر است، بنابراین ساخت و توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای و ریلی ضرورت حیاتی دارد. همچنین، ارتباط ایران با ۱۵ کشور جهان از طریق مرزهای آبی و خاکی برقرار می‌شود و در عین حال، ایران به‌نوبه خود می‌تواند به‌عنوان پل ارتباطی میان این کشورها ایفای نقش کند.

حمل‌ونقل جاده‌ای در ایران گسترده و حتی دورافتاده‌ترین روستاها را در دسترس قرار داده است. حمل‌ونقل جاده‌ای دارای مزیت‌های بزرگی چون انعطاف‌پذیری بالا، سرعت نسبتا بالا و ارزان است و دسترسی گسترده به نواحی مختلف دارد. بخش بزرگی از سرزمین ایران در خشکی قرار دارد و حمل‌ونقل جاده‌ای به‌شکل نسبی مقرون به‌صرفه است. از حمل‌ونقل جاده‌ای برای حمل کالا و مسافر استفاده می‌شود.

در بین انواع دیگر حمل‌ونقل، حمل‌ونقل دریایی به‌عنوان باصرفه‌ترین نوع حمل‌ونقل کالا در کنار سایر ویژگی‌های منحصر به فروش، نقشی بی‌بدیل در توسعه تجارت جهانی دارد. حمل‌ونقل دریایی یکی از مهم‌ترین شیوه‌های حمل‌ونقل کالا است و باتوجه به موقعیت ایران، یکی از بهترین روش‌های توسعه صادرات و کالاهای ترانزیتی است. کاهش هزینه حمل‌ونقل بیش از نصف نرخ کالا را تشکیل می‌دهد، در حالی که هزینه حمل‌ونقل دریایی معمولا بین ۸ تا ۱۵ درصد از نرخ کالا را در بازار شامل می‌شود.

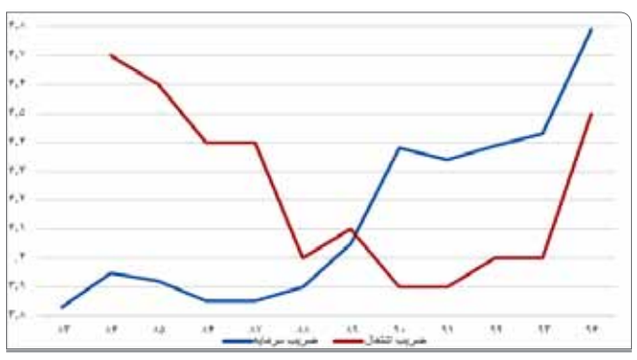

حمل‌ونقل ریلی به‌دلیل ماهیت ذاتی آن چون انعطاف‌پذیری محدود، ساختار زیربنایی سرمایه و همچنین روش اداره دولتی، انحصاری و درنتیجه رقابت‌ناپذیری، پیشرفت چندانی از زمان ایجاد تاکنون در ایران نداشته است. این امر در رتبه جهانی ترابری نیز مشاهده می‌شود. ایران دارای طول خطوط ۱۷۰ متر به‌ازای هر فرد در رتبه ۲۲ جهان و طول خطوط به مساحت کشور هم به ۸.۴ کیلومتر به‌ازای هر کیلومترمربع است. در سال ۲۰۲۱ در هر کیلومتر از شبکه ریلی ایران ۲.۹۴ میلیون واحد حمل جذب شده، حال آنکه ایران رقم برای روسیه معادل ۳۰.۶۴ است. از دیگر شاخص‌های مهم که مرتبط با حمل‌ونقل ریلی است، استفاده از واگن باری است. این رقم برای ایران به‌طورمتوسط ۱.۲۴ میلیون تن بوده که تقریبا نصف بهره‌وری واگن باری در چین، هند و روسیه است. حمل‌ونقل هوایی یکی از زیربخش‌های اساسی خدمات حمل‌ونقل است که دارای ارزش‌افزوده بالا است. حمل‌ونقل هوایی از موارد زیربنایی و یکی از مهم‌ترین ارکان چرخه تولید و مصرف به‌شمار می‌رود. امن‌ترین راه، بهترین مسیر، سریع‌ترین و سالم‌ترین وسیله نقلیه با رعایت حداقل زمان از ویژگی‌های آن به‌شمار می‌آید. این نوع حمل‌ونقل تنها ۱.۱ درصد از سهم جابه‌جایی مسافر در ایران را بر دوش دارد که نشان‌دهنده نقش کمرنگ آن است.

افزایش سرمایه‌بری «حمل‌ونقل»

در بررسی نقش زیربنایی حمل‌ونقل در اقتصاد و اثر آن در شکل‌گیری و استمرار فرآیند رشد اقتصادی از نقطه‌نظر ایجاد فرصت‌های شغلی، تولید، سرمایه‌گذاری و انرژی عنوان می‌شود که اشتغال و ارزش این بخش، از جمله معیارهای کلیدی در ارزیابی رشد و توسعه محسوب می‌شود، به‌گونه‌ای که میان رشد و توسعه شبکه حمل‌ونقل و رشد و توسعه اقتصادی کشورها رابطه متقابل مشاهده می‌شود. نسبت سرمایه‌گذاری به ارزش‌افزوده یا سهم سرمایه‌گذاری جز در سال ۱۳۹۰، به‌طورپیوسته کاهش داشته و از ۰.۷ به ۰.۳۵ رسیده است؛ هرچند سهم سرمایه از ۳.۸۳ به ۴.۷۹ افزایش داشته، اما سهم نیروی کار از ۴.۷ نفر به‌ازای ۱۰۰ میلیون تومان ارزش‌افزوده به ۴ نفر کاهش یافته که دوباره شاهد دیگری بر جانشینی سرمایه به‌جای نیروی کار در بخش حمل‌ونقل است. از سوی دیگر، رقم دیگر جایگزین سرمایه به‌جای نیروی کار، نسبت سرمایه به اشتغال است که به‌ازای هر نفر در سال ۸۳ معادل ۸.۵ میلیارد تومان از سرمایه به‌کار گرفته شده که در سال ۹۳ به ۱۰.۳ میلیارد تومان رسیده و نرخ جانشینی هم بیش از ۲۰ درصد است.

عضو پیشین شورای عالی کار در گفت‌وگو با صمت:

چوب امضای مصوبه غیرقانونی مزد ۱۴۰۲ را می‌خوریم

عکس: آیدا فریدی

امیرعباس آذرمووند: عضو پیشین شورای عالی کار ضمن ابراز ناامیدی از افزایش حداقل دستمزد در سال جاری، می‌گوید: «فکر می‌کنم باتوجه به شدت اعتراضاتی که به مصوبه مزدی امسال وجود داشته، وزیر کار امسال کمی دست‌ودلباز عمل کند و حداقل دستمزد را اندکی بیشتر افزایش دهد. او با این اقدام مردمی‌تر دیده می‌شود و می‌تواند ادعا کند صدای اعتراضات توده وسیع کارگری در ایران را شنیده است. هرچند این حرکات نمادین است، اما بعید می‌دانم رویه سال گذشته را دوباره در پیش بگیرند.»

فرامرز توفیقی که در جلسات تعیین مزد ۱۴۰۲، دچار اختلاف شد و از شورای عالی کار بیرون آمد، درباره اهمیت امضا نکردن مصوبه مزدی توسط تیم کارگری تصریح می‌کند: «هرچند باتوجه به شناخت من از صداقت نمایندگان کارگری، فریادشان یاوه و بیهود نیست، اما امکان عملی کردن خواست آنها وجود ندارد، زیرا رسما مصوبه مزد را امضا کردند؛ به همین دلیل هرچه آنها به آمار و ارقام استناد می‌کنند و نشان می‌دهند واقعا زندگی کارگران دچار مشکل شده، وزیر تنها تکرار می‌کند که خودتان امضا کردید. در یک مسئله وقتی ضعفی نشان داده می‌شود، طرف مقابل پیش می‌رود، به همین دلیل هم می‌بینیم که در این روزها دوباره بحث «مزد منطقه‌ای» را در رسانه‌ها وایرال کرده‌اند.»

آنچه در ادامه می‌خوانید مشروح گفت‌وگوی صمت با عضو پیشین شورای عالی کار است.

◉ وقایع اخیر در شورای عالی کار موجب شده ترمیم مزد امسال به جلسه آینده موکول شود و چند تن از نمایندگان کارگری نیز در اعتراض به در دستور نبودن مسئله ترمیم مزد حاضر به شرکت در این جلسه نشدند. شما تا سال گذشته به‌عنوان عضو در این جلسات شرکت داشتید. فکر می‌کنید فعالیت‌های تیم کارگری شورای عالی کار می‌تواند مثمر باشد؟

من نیز مانند طبقه بزرگ کارگر در ایران که اکثریت مردم و جامعه ما را تشکیل می‌دهند، مشتاقم که این وضعیت ناعادلانه دستمزدها در کشور خاتمه یابد و دستمزد دریافتی مزدبگیران کشور به هزینه‌های معیشتی آنها نزدیک‌تر شود. با این همه چنین رویایی، چون هر رویای دیگری، نیازمند زمینه‌های عینی برای محقق شدن دارد. متاسفانه وقتی نمایندگان کارگری در جلسات مربوط به تعیین دستمزد ۱۴۰۲ که سال گذشته برگزار شد، به حق یا ناحق، از تصمیم دولت مبنی بر افزایش ۲۷ درصدی دستمزد تمکین کردند و بعید می‌دانم وزیر کار و مجموعه این وزارتخانه، این فرصت را از دست بدهند و مزد را ترمیم کنند.

◉ از عملکرد تیم کارگری شورای عالی کار عصبانی هستید؟

من با این دوستان اختلاف شخصی ندارم. با آنها تا سال گذشته همکاری مستمر داشتم و برخی از آنها را به‌واقع افرادی دلسوز می‌دانم، اما نمی‌توان با این تعارفات جلوی نقد را گرفت. به‌هر حال امروز همه افراد این فکر و اندیشه را قبول دارند که نقد پایه حرکت به جلو و پیشرفت است، به همین دلیل من از آنها عصبانی نیستم، اما به عملکردشان نقد دارم و معتقدم می‌شد به‌مراتب بهتر از این عمل کرد.

درنتیجه من قصد بدگویی از نمایندگان کارگری یا آن‌گونه که برخی ادعا می‌کنند، تضعیف تیم کارگری شورای عالی کار را ندارم. من نیز کارگر هستم و اگر آنها بتوانند امتیازات بیشتری بگیرند، من نیز از آن امتیاز بهره‌مند خواهم شد. با این همه نمی‌توانم اقدام آنها در سال گذشته را که حاضر به تمکین از دستمزد ناعادلانه و غیرقانونی تعیین‌شده برای سال جاری شدند و زیر برگه مصوبه مزدی را امضا کردند نادیده بگیرم.

◉ آنها می‌گویند با امضای این برگه حداقل دستمزد ۷ درصد بیشتر از آنچه دولت و کارفرمایان در نظر داشتند، شد. ۷ درصد بی‌اهمیت است؟

در شرایطی که تورم سال گذشته دست‌کم ۵۰ درصد بوده و هزینه سبد معیشتی چندین برابر مزد پیشنهادی دولت و کارفرمایان است، چه اهمیتی دارد که مزد را ۲۰ درصد بالا ببرند یا به قیمت تمکین نمایندگان کارگری شورای عالی کار، مرحمت کنند و ۷ درصد بیشتر روی آن بگذارند.

◉ در قبال چیزی که آن را تمکین می‌خوانید چه چیزی از دست رفته است؟

به‌طور مشخص شأنیت و جایگاه نماینده کارگری در مجموعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به کلی زیر سوال رفت و این روزها در واکنش‌های رسمی وزیر کار و معاون روابط کار او، می‌توانیم به‌وضوح این شکستن ارج و قرب را مشاهده کنیم. به‌زبان ساده‌تر من فکر می‌کنم نمایندگان کارگری با تمکین از خواست دولتی‌ها و کارفرمایان راه را برای بی‌قانونی آنها و شکستن حرمت نمایندگان کارگری گشودند.

وقتی نمایندگان طبقه کارگر ایران، به‌عنوان طبقه‌ای با حدود ۴۰ میلیون عضو و خانواده‌های آنان، جایگاه و وزن اجتماعی خود را درک نمی‌کنند، طبیعی است که دولت و کارفرما با این بخش بزرگ جامعه مانند فرادست با فرودست برخورد کنند. نتیجه شکستن حرمت‌ها آن چیزی است که امروز شاهدیم.

◉ به‌طور مشخص حرمت‌شکنی صورت‌گرفته علیه نمایندگان کارگری را در کجا می‌توان مشاهده کرد؟

در واکنش‌هایی که وزیر کار و معاونان او به درخواست‌های ترمیم مزد نمایندگان کارگری در شورای عالی کار، نشان می‌دهند. از زمانی که نمایندگان کارگری درخواست برگزاری جلسه بررسی موضوع ترمیم حداقل دستمزد را داده‌اند، تا امروز، جواب‌های مسئولان مربوطه به‌اصطلاح سربالا بوده است. در مقابل سختی معیشت و دشواری‌هایی که به کارگران ایران تحمیل شده، توصیه‌هایی چون «قناعت کنید» را پیش می‌کشند. به درخواست‌های مطرح‌شده می‌خندند و طوری صحبت می‌کنند که گویا در میان تراژدی موجود، چیز طنزآمیز می‌بینند.

با این اهرم فشار که اگر نمایندگان کارگری مصوبه را امضا نکنند، حداقل دستمزد را تنها ۲۰ درصد بالا می‌برند، تیم کارگری را مجاب به امضای مصوبه کردند و هنگامی که آنها به صحبت‌های جلسه شورای عالی کار برای امضای حداقل دستمزد اشاره می‌کنند، مسئله را رها می‌کنند. مسئولان حوزه کار، بارها و بارها تکرار کردند که دستمزد مصوب برای امسال را در جلسات مختلف با نمایندگان کارگری و کارفرمایی موردبررسی قرار دادند و نمایندگان کارگری هم آن را امضا کردند، اما دیگر به قول‌هایی که در آن جلسه داده‌اند وقعی نمی‌نهند. مانند این است که شما در اتاقی دربسته به من قول بدهید پورشه به من خواهید داد، اما در نهایت یک قرارداد خرید پیکان را امضا کنیم و من در زمان مقرر فریاد برآورم که پورشه چه شد؟! معلوم است در هیچ محکمه‌ای به صحبت‌های شفاهی نمی‌توان استناد کرد، اما همه جا به مصوبه امضاشده استناد می‌شود.

> عملکرد وزارت کار نشان می‌دهد با فرصت‌سوزی ۸ ماه از سال را سپری کردند و من بعید می‌دانم حاضر به افزایش دوباره دستمزد برای امسال شوند

هرچند باتوجه به شناخت من از صداقت نمایندگان کارگری، فریادشان یاوه و بیهود نیست، اما امکان عملی کردن خواست آنها وجود ندارد، زیرا رسما مصوبه مزد را امضا کردند؛ به همین دلیل هرچه آنها به آمار و ارقام استناد می‌کنند و نشان می‌دهند واقعا زندگی کارگران دچار مشکل شده، وزیر تنها تکرار می‌کند که خودتان امضا کردید.

در یک مسئله وقتی ضعفی نشان داده می‌شود، طرف مقابل پیش می‌رود، به همین دلیل هم می‌بینیم که در این روزها دوباره بحث «مزد منطقه‌ای» را در رسانه‌ها وایرال کرده‌اند و حالا وزارت کار می‌خواهد شاید با روشی چون گذشته نمایندگان کارگری را به این بحث سوق دهد.

اینها در شرایطی اتفاق می‌افتد که نامه رسمی یکی از اضلاع شورای عالی کار را به هیچ می‌گیرند و جلسات ماهانه را نامنظم برگزار می‌کنند و حتی اجازه بررسی به درخواست رسمی مطابق قانون را هم نمی‌دهند. همزمان در مصاحبه‌های رسانه‌ای تاکید می‌کنند باید وارد مسئله مزد منطقه‌ای شویم. من این اقدامات را این‌گونه تعبیر می‌کنم که خطاب به نمایندگان کارگری گفته شود همان‌طور که در جلسات مزدی رفتار کردید، رفتار و مصوبه مزد منطقه‌ای را هم امضا کنید.

◉ برخی معتقدند نمایندگان واقعی کارگری امکان انتخاب شدن ندارند. این مسئله تاثیری در این فرآیند داشته است؟

من نمی‌خواهم وارد این مسئله بشوم. هرچند نمی‌توانیم کتمان کنیم که از نظر تشکل و مسئله انتخاب، کارگران محدودیت‌هایی بیش از بخش‌های دیگر دارند و اجازه فعالیت به سندیکاها و شوراهای واقعی و مستقل داده نمی‌شود. با این همه گیریم دوستان ما در تیم کارگری شورای عالی کار، نماینده تشکل‌هایی غیرقابل قبول باشند؛ اقدامی که درباره حداقل دستمزد امسال انجام دادند، اعتبار آنها را ولو به‌عنوان نمایندگان تشکل‌های غیرقابل قبول به حداقل رسانده و مسئولان مرتبط دولتی دیگر دلیلی نمی‌بینند که در جلسات رسمی به مطالبات آنها پاسخ مستدل و رسمی بدهند و به‌جای آن در مصاحبه‌های مختلف و از راه دور فقط تکرار می‌کنند که خودتان مسبب این شرایط هستید.

◉ اگر نمایندگان کارگری مصوبه مزدی را امضا نمی‌کردند، چه فرصت‌هایی ایجاد می‌شد؟

> باتوجه به شدت اعتراضاتی که به مزد امسال وجود داشته، وزیر کار امسال کمی دست‌ودلبازتر عمل می‌کند و حداقل دستمزد را اندکی بیشتر افزایش می‌دهد

قطعا من هم می‌دانم که نمایندگان کارگری به‌دلیل اینکه امکان رابطه با پایگاه اجتماعی خود را ندارند، بخش مهمی از قدرت و توان‌شان را از دست داده‌اند؛ به همین دلیل اگر مصوبه را امضا هم نمی‌کردند، بعید می‌دانم اتفاق خاصی رخ می‌داد، اما امروز دیگر متولیان اصلی حوزه کار، نمایندگان کارگری را مسخره نمی‌کردند. همچنین اگر امضای نمایندگان کارگری نبود، دیوان عدالت اداری به آن استناد نمی‌کرد و ممکن بود علیه مزد غیرقانونی مصوب، حکم دهد.

◉ یعنی اگر امضای نمایندگان کارگری نبود دیوان عدالت اداری درخواست افزایش دستمزد را صادر می‌کرد؟

شاید هم نمی‌کرد، اما دست‌کم نمی‌توانست به امضای بخش کارگری شورای عالی کار استناد کند. حداقل مجبور می‌شد تلاش بیشتری کند تا یک توجیه برای این تصمیم پیدا کند.

من معتقدم باید برخی از حرمت‌ها را به هر قیمتی حفظ کنیم. ماده ۴۱ قانون کار که در بند ب تاکید می‌کند «مزد کارگری، جدا از شدت کار، باید به اندازه‌ای باشد که هزینه‌های یک زندگی متعارف خانوادگی را تامین کند»، حرمت دارد. به حرمت قانون کار نباید مصوبه‌ای را که براساس آن مزد چندین برابر کمتر از هزینه‌های معیشتی است، امضا کرد. ضمن اینکه طبقه چنده میلیونی کارگر ایران، نگاه‌شان به جلسات مزدی و مصوبه آنهاست. نباید آنها را ناامید و مستاصل‌تر کرد و نباید اجازه داد با دست ما در جایگاه «نمایندگان کارگری» این اتفاق رخ دهد. ضمن اینکه بدون امضای مصوبه سال گذشته، نمایندگان دولت چنین با اعتماد به‌نفس بحث مزد منطقه‌ای را به میان نمی‌کشیدند.

◉ فکر می‌کنید امسال امکان ترمیم مزد وجود دارد؟

عملکرد وزارت کار نشان می‌دهد با فرصت‌سوزی ۸ ماه از سال را سپری کردند و من بعید می‌دانم حاضر به افزایش دوباره دستمزد برای امسال شوند.

◉ عدم حضور برخی از اعضای تیم کارگری شورای عالی کار در جلسه را موثر می‌دانید؟

کاش مصوبه پارسال امضا نمی‌شد که امروز مجبور نبودند برای بازگرداندن آب رفته به جوی، این اقدامات را انجام دهند. در هر حال این روش هم یک روش اعتراضی است.

◉ شما سال گذشته جزو کمیته دستمزد بودید که هزینه سبد معیشتی را محاسبه می‌کند. نرخ فعلی را معقول می‌دانید؟

نرخ ۱۳ میلیون تومانی که سال گذشته تصویب شد، برای بهمن ۱۴۰۱ بود، نه اکنون؛ آن هم در شرایط تورم ۴۰ تا ۵۰ درصدی. هزینه سبد مدنظر من بیش از ۱۶ میلیون تومان بود که تصویب نشد.

◉ در حال حاضر چه برآوردی از سبد معیشت دارید؟

هزینه سبد معیشت برای کلانشهرها بیش از ۲۲ میلیون تومان است و هر ماه نیز به‌شکل سرسام‌آوری افزایش می‌یابد.

◉ در میان دولت‌های مختلف رویکردها به مسئله حداقل دستمزد چه تفاوتی داشت؟

من از سال آخر دولت خاتمی درگیر مسئله حداقل دستمزد هستم و با صراحت می‌گویم در تمام دولت‌ها، وزیر و نمایندگان دولتی، تلاش‌شان را صرف بالا نرفتن دستمزدها کرده‌اند؛ به‌بیان دیگر نگرش حاکم بر این بحث دست‌راستی‌تر از لیبرالیسم و نولیبرالیسم است و ارزان نگه داشتن نیروی کار را چون رانتی برای سرمایه‌داران می‌بینند؛ مانند انرژی ارزان. با این اقدام می‌خواهند سرمایه‌داران را باوجود مشکلاتی چون تحریم در کشور نگه دارند.

◉ چه سناریویی برای حداقل دستمزد ۱۴۰۲ پیش‌بینی می‌کنید؟

دولت امسال تا جای ممکن برای کارفرمایان سنگ تمام گذاشته و صدای بخش مهمی از کارگران و مزدبگیران را در آورده است. من نمی‌توانم عدد خاصی بدهم، اما فکر می‌کنم باتوجه به شدت اعتراضاتی که به مصوبه مزدی امسال وجود داشته، وزیر کار امسال کمی دست‌ودلبازتر عمل کند و حداقل دستمزد را اندکی بیشتر افزایش دهد. او با این اقدام مردمی‌تر دیده می‌شود و می‌تواند ادعا کند که صدای اعتراضات توده وسیع کارگر در ایران را شنیده است. هرچند این حرکات نمادین است، اما بعید می‌دانم رویه سال گذشته را دوباره در پیش بگیرند.

بازدید معاون اداره کل محیط زیست استان از پروژه‌های زیست‌محیطی شرکت فولاد خوزستان

قلی‌نژاد: اقدامات فولاد خوزستان در حوزه محیط زیست حقیقتا سزاوار تقدیر است

مخبر دزفولی: عوارض آلایندگی شرکت فولاد خوزستان بازنگری شود

دکتر فرهاد قلی‌نژاد معاونت محیط زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط زیست استان خوزستان و هیات همراه روز ۱۵ آبان ماه ۱۴۰۲ از کلیه پروژه‌های زیست‌محیطی شرکت فولاد خوزستان بازدید کردند. این بازدید با همراهی کریم سرخی مدیر محیط زیست شرکت صورت گرفت.

به گزارش خبرنگار روابط عمومی، در پایان این بازدید جلسه‌ای با حضور دکتر علیرضا مخبر دزفولی قائم‌مقام مدیرعامل در امور ستادی و مسئولیت‌های اجتماعی، دکتر میثم شهنیانی معاون طرح و توسعه و معاون اداره کل محیط زیست و هیات همراه در مهمانسرای نور برگزار گردید.

در این جلسه مهندس سرخی گزارش مبسوطی از پیگیری اجرای پروژه‌های زیست‌محیطی در شرکت فولاد خوزستان ارائه کرد و گفت: با تشکیل کمیته عالی پیگیری پروژه‌های زیست محیطی، به دستور مهندس ابراهیمی مدیرعامل محترم شرکت و به ریاست قائم‌مقام مدیرعامل در امور ستادی و مسئولیت‌های اجتماعی ۲۵ پروژه بر زمین مانده در قالب طرح جامع زیست محیطی شرکت، نهایی و اجرا شده است؛ که نقش بسیار مهمی در بهبود وضعیت محیط کاری و پیرامونی شرکت داشته است.

در ادامه این دیدار دکتر علیرضا مخبردزفولی با اشاره به تعهد قلبی مدیران عالی و کارکنان فهیم شرکت به حراست و حفاظت از محیط زیست؛ گفت: بسیاری از اقدامات در حوزه زیست محیطی چه در حوزه پساب، بازچرخانی، ایجاد و نگهداری فضای سبز و پایش و کاهش آلاینده‌ها به گواه دستگاه‌های نظارتی، فراتر از الزامات قانونی است.

قائم‌مقام مدیرعامل با اشاره به ۱۵۰۰ میلیارد تومان پروژه اجرا شده در دو سال اخیر و هزار میلیارد پروژه‌های پیش رو گفت: انتظار قطعی داریم که با تایید اداره کل محیط زیست، در تعیین عوارض آلایندگی شرکت فولاد خوزستان بازنگری اساسی صورت گیرد.

در ادامه این جلسه دکتر قلی نژاد اقدامات صورت گرفته در شرکت فولاد خوزستان را بسیار ارزشمند و سزاوار تحسین دانست و گفت: هدف ما چرخیدن چرخ اقتصاد و اشتغال در استان در عین حفظ محیط زیست است.

معاون اداره کل محیط زیست خوزستان، با اشاره به نقش آموزش در پاسداشت محیط زیست گفت: حرکت‌های جدیدی را در این حوزه طراحی کرده‌ایم و قطعا ما در این مسیر در کنار صنایع استان هستیم و از شرکت فولاد خوزستان حمایت خواهیم کرد.

در گفت‌وگو با فعالان صنایع معدنی مطرح شد

محدودیت انرژی در کمین تولید

عکس: صمت

در سال‌های اخیر با شروع فصل سرما، تامین انرژی به یکی از دغدغه‌های اصلی فعالان صنایع‌معدنی بدل می‌شود و باتوجه به این شرایط در عمل تامین پایدار انرژی برای صنایع، معنی خود را از دست داده است. به‌این ترتیب، شاهد محدودیت شرکت‌های فولادی در تامین انرژی بوده‌ایم. این محدودیت‌ها از توسعه‌نیافتگی زیرساخت‌های انرژی در کشور نشأت می‌گیرد و پیش‌بینی می‌شود در سال‌های آتی نیز ادامه‌دار باشد. در حال حاضر، صنایع‌معدنی از جمله واحدهای فولادی و سیمانی، برای حدود ۳ ماه در سال، از تامین برق و ۳ ماه هم، از تامین گاز محروم هستند، در نتیجه از میزان تولید آنها کاسته خواهد شد و هزینه تمام‌شده تولید، باز هم بیشتر می‌شود. فعالیت در چنین شرایطی نه‌تنها سودآور نیست، بلکه بسیاری از صنایع به مرحله زیان رسیده‌اند. در بررسی ریشه‌های این چالش باید خاطرنشان کرد که گاز سهم اصلی و غیرقابل‌جایگزینی از انرژی مصرفی کشور را تامین می‌کند. گاز به‌عنوان اصلی‌ترین حامل انرژی کشور شناخته می‌شود و وابستگی بالای سبد انرژی کشور به آن، توجه ویژه و اهمیت بررسی وضعیت گاز در کشور را نشان می‌دهد. در حال حاضر ۸۰ درصد از سبد انرژی کشور در بخش خانگی، ۶۱ درصد در بخش تجاری و خدمات عمومی، ۷۹ درصد در بخش صنعتی، ۱۳ درصد در بخش حمل‌ونقل و ۳۲ درصد در بخش کشاورزی، وابستگی مستقیم به گاز دارند. وابستگی بخش خانگی و صنایع به انرژی برق نیز، غیرقابل‌انکار و غیرقابل‌جایگزین است. متاسفانه در سال‌های اخیر همپای رشد جمعیت و نیاز بخش خانگی به انرژی و همچنین توسعه ظرفیت صنایع، برای ارتقای ظرفیت‌های انرژی در کشور سرمایه‌گذاری نشده است. به‌این ترتیب، با ورود امواج سرما، صنایع با محدودیت در تامین گاز روبه‌رو خواهند شد. در چنین شرایطی، دولت‌ها اقدام به اجرای محدودیت‌هایی در تامین انرژی موردنیاز صنایع می‌کنند. امسال نیز، باتوجه به محدودیت‌های انرژی، پیش‌بینی می‌شود که کمبودهای انرژی گریبانگیر صنایع‌معدنی شوند.

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

مدیریت ناکارآمد مصرف

براساس گزارش اوپک تا پایان سال ۲۰۲۱ میلادی، ایران حدود ۱۶درصد از ذخایر اثبات‌شده گاز طبیعی در جهان را در اختیار دارد. ظرفیت‌های قابل‌توجه گاز در کشور موجب شده است تا در حال حاضر، ۷۵ درصد از سبد انرژی کشور به گاز طبیعی اختصاص یابد و این منبع انرژی به‌عنوان یکی از محورهای اساسی در برنامه‌ریزی توسعه و پیشرفت کشور موردتوجه قرار گیرد.

بدین‌ترتیب در ۲ دهه گذشته، عرضه گاز طبیعی به‌منظور تامین نیاز انرژی کشور به‌طورمتوسط سالانه ۷ درصد افزایش یافته، اما همزمان برنامه‌ریزی دقیقی برای مهار رشد افسارگسیخته تقاضا و مصرف گاز طبیعی در بخش‌های مختلف کشور انجام نشده؛ در نتیجه یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر گازی جهان با چالش‌های جدی در تامین این انرژی روبه‌رو شده است.

این محدودیت در عمل فرآیند تولید را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد و فشار جدیدی را به صنعت و اقتصاد کشور تحمیل می‌کند.

مازوت، جایگزینی گران

حسین چهرگانی، فعال صنعت سیمان در ارزیابی تامین سوخت صنایع سیمانی کشور در ماه‌های سرد سال در گفت‌وگو با صمت، گفت: گاز به‌عنوان سوخت اصلی صنعت سیمان کشور مورداستفاده قرار می‌گیرد. واحدهای تولیدی صنعت سیمان از سال‌ها پیش خطوط تولید خود را براساس مصرف گاز طبیعی احداث کرده‌اند و این اقدام باتوجه به ذخایر قابل‌توجه گاز در کشور و همچنین پاک بودن این سوخت، به کارخانه‌های سیمان الزام و اجرایی شده است. با این وجود، در طول سال‌های گذشته به توسعه زیرساخت‌های انرژی در کشور توجه کافی نشده؛ در نتیجه با توسعه صنعتی و افزایش جمعیت و همگام با رشد مصرف انرژی در کشور، شاهد محدودیت‌هایی برای صنایع به‌ویژه تولیدکنندگان سیمان در تامین گاز بوده‌ایم. وی افزود: هفته گذشته محدودیت‌هایی درباره تامین گاز صنایع سیمان به این واحدها ابلاغ شده است. البته هنوز میزان این محدودیت‌ها و اینکه تا چه تاریخی ادامه خواهد داشت، از سوی متولیان امر مشخص نشده است. با این وجود طبق شواهد، قطع گاز صنایع سیمان در ماه‌های سرد سال، قطعی به‌نظر می‌رسد. این فعال صنعت سیمان در پاسخ به سوالی مبنی بر جایگزینی گاز با مازوت گفت: قطع گاز برای واحدهای سیمانی کشور به‌شدت هزینه‌ساز و آسیب‌زننده شده است، چراکه گاز به‌عنوان سوخت اصلی صنایع سیمان کشور مورداستفاده قرار می‌گیرد؛ بنابراین ایجاد هر نوع محدودیتی در تامین گاز واحدهای سیمانی کشور، خسارت‌هایی را به این صنعت تحمیل می‌کند. صنایع خود را برای مصرف یک سوخت با مشخصات و ویژگی‌های معینی، تطبیق داده‌اند. هر تغییری در این ترکیب به تمهیداتی نیاز دارد و در عمل فشاری را به صنایع تحمیل می‌کند.

چهرگانی افزود: در همین حال، باید تاکید کرد که جایگزینی مازوت به‌جای گاز، به تجهیزاتی نیاز دارد. مخازن سوخت اضطراری صنعت سیمان جوابگوی تامین سوخت جایگزین برای مدت طولانی نیستند. معمولا این مخازن می‌توانند بین ۱۵ روز تا یک ماه، نیاز صنایع سیمان به سوخت را تامین کنند. ضمن اینکه، آنالیز مازوتی که به‌عنوان سوخت جایگزین در سال‌های اخیر در اختیار صنایع سیمانی کشور قرار گرفته، بسیار متغیر و در مواردی با آلایندگی قابل‌توجهی همراه بوده و همین موضوع نیز به تجهیزات صنایع سیمان کشور آسیب‌هایی را وارد کرده است. در چنین شرایطی، مصرف انرژی در واحدهای سیمانی به‌شدت افزایش می‌یابد.

وی گفت: در شرایطی که محدودیت در تامین گاز صنعت سیمان ایجاد می‌شود، مجوز استفاده از مازوت به‌عنوان سوخت جایگزین برای این واحدها زیر نظر شرکت پخش فرآورده‌های نفتی صادر می‌شود. با این وجود، تامین مازوت نیز با چالش‌های متعددی روبه‌رو است. در واقع، سیاست‌های شرکت پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی به‌عنوان متولی تامین سوخت جایگزین مازوت برای صنایع، چالش‌هایی را برای واحدهای سیمانی کشور ایجاد می‌کند.

چهرگانی افزود: تولیدکنندگان پس از مصرف گاز به‌عنوان سوخت، هزینه آن را پرداخت می‌کنند، اما در شرایطی که به‌اجبار مازوت با گاز جایگزین می‌شود، تولیدکنندگان موظف به پرداخت هزینه سوخت از همان زمان خرید سوخت به‌صورت پیش‌پرداخت هستند. علاوه بر این، از صنایع انتظار دارند از تابستان اقدام به خرید مازوت و ذخیره‌سازی آن کنند. در نتیجه، فشار مضاعفی از نظر نقدینگی به صنعت سیمان کشور تحمیل می‌شود. این موضوع باتوجه به کمبود نقدینگی واحدهای سیمانی کشور، عموما از استطاعت آنها خارج است.

علاوه بر آن، مبالغ دریافتی که معادل گاز طبیعی است، علی‌الحساب تلقی و در زمان مصرف، مابه‌التفاوت آن مطالبه می‌شود. این فعال صنعت سیمان درباره چالش‌های حمل مازوت گفت: حمل مازوت به‌عنوان سوخت جایگزین صنایع سیمان کشور با دشواری‌های متعددی روبه‌رو است. هزینه حمل مازوت به‌مراتب بیشتر از هزینه خرید این سوخت است و در نتیجه باتوجه به جایگزینی سوخت، هزینه قابل‌توجهی به صنایع تحمیل می‌شود و هزینه تولید آنها افزایش قابل‌ملاحظه‌ای خواهد یافت. وی در ادامه و در تشریح مشکلات صنعت سیمان در استفاده از مازوت افزود: استفاده از مازوت برای صنایع سیمان با الزام دولت و در راستای حمایت از مدیریت تامین گاز برای مصارف مردمی در ماه‌های سرد سال انجام شده، بنابراین شایسته است روند تحویل مازوت به کارخانه‌های سیمان سهل‌تر باشد. در حالی که مدیریت مصرف با پلمب مخازن توسط خود شرکت پخش فرآورده‌های نفتی انجام می‌شود.

علاوه بر این، هزینه مصرف مازوت چندبرابر گاز برآورد می‌شود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود هزینه حمل از سوی دولت تامین و نرخ مصرف مازوت برای صنایع به هزینه مصرف گاز نزدیک شود و کارخانه‌های سیمان در همکاری با دولت، با متحمل شدن هزینه‌های مازاد، نقره‌داغ نشوند. چهرگانی در ادامه پیشنهاد داد که خرید مازوت همانند گاز به‌صورت اعتباری انجام شود. در ادامه، کیفیت مازوت تحویلی با آلودگی در مرحله تحویل یا حمل مناسب نیست و برای این موضوع، تمهیدات ویژه‌ای اتخاذ شود تا آلودگی‌های آن ضمن صدمه به تولید، سربار صنعت سیمان نشود. مثالی از این تمهیدات؛ فعال کردن GPS کامیون‌های حمل مازوت است تا متخلفان احتمالی به‌خوبی ردیابی شوند. در پایان پیشنهاد می‌شود کارخانه‌های سیمان واقع در نقاط دورتر از مراکز تامین مازوت از اولویت تامین گاز برخوردار باشند تا باتوجه به محدودیت ناوگان حمل مازوت، امکان ادامه تولید نسبی داشته باشند. علاوه بر این، برنامه‌ریزی لازم در زمینه زمان‌بندی قطع گاز و مساعدت‌های ممکن با اولویت کارخانه‌های دورتر انجام شود.

در طول سال‌های گذشته به‌توسعه زیرساخت‌های انرژی در کشور توجه کافی نشده است

تعامل برای کاهش خسارت‌ها

رضا شهرستانی، فعال صنعت فولاد نیز در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: صنعت فولاد در ایران برپایه بهره‌مندی از ذخایر غنی انرژی و معدنی احداث شده است. دسترسی به ذخایر فراوان انرژی موجب‌شده این زنجیره در کشور ما برپایه بهره‌مندی از این ذخایر توسعه یابد. بیشترین سهم مصرف گاز در زنجیره فولاد به تولید آهن‌اسفنجی اختصاص دارد. با این وجود، باید تاکید کرد که توقف تولید در واحدهای تولیدکننده آهن‌اسفنجی در عمل فرآیند تولید را در کل این زنجیره تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد.

شهرستانی گفت: هنوز محدودیتی از سوی شرکت گاز بر صنایع فولادی کشور اعمال نشده، با این وجود، باتوجه به ناترازی تولید و مصرف گاز، پیش‌بینی می‌شود که این محدودیت‌ها در هفته‌های آتی آغاز شود. وی افزود: بخش عمده‌ای از گاز مصرفی کشور به بخش خانگی تعلق دارد و چنانچه الگویی از مصرف گاز در مناطق مختلف کشور باتوجه به موقعیت جغرافیایی تدوین شود، امکان مدیریت مصارف گاز نیز وجود خواهد داشت. بدین‌ترتیب، با تشویق مصرف‌کنندگان به کاهش مصرف گاز، امکان صرفه‌جویی گاز و تامین نیاز صنایع فراهم خواهد شد. این طرح از یک‌سو به‌نفع مصرف‌کنندگان کم‌مصرف گاز خواهد بود و از سوی دیگر، امکان تداوم تولید در صنایع گوناگون فراهم می‌شود.

این فعال صنعت فولاد گفت: محدودیت گاز در سال گذشته، تولید در حلقه آهن‌اسفنجی را به‌شدت محدود و زمینه رشد قابل‌توجه بهای آهن‌اسفنجی را در کشور فراهم کرد. در ادامه، زیان حاصل از این کمبود به کل زنجیره تعمیم داده شد. چنانچه این محدودیت امسال هم ادامه داشته باشد، بسیاری از صنایع از تداوم فعالیت باز می‌مانند و عملا در آستانه توقف تولید قرار می‌گیرند.

شهرستانی گفت: بی‌توجهی به توسعه زیرساخت‌های انرژی در کشور، آسیب‌هایی غیرقابل‌جبرانی را به تولید و تولیدکننده تحمیل می‌کند. بدین‌ترتیب، در عمل موقعیت‌های شغلی ایجادشده در صنعت از دست می‌رود و صنعت و اقتصاد کشور، آسیب‌های جدی را متحمل می‌شوند و باید در شرایط پیش‌رو تجدیدنظر کرد.

بی‌توجهی به توسعه زیرساخت‌های انرژی در کشور، آسیب‌هایی غیرقابل‌جبرانی را به تولید و تولیدکننده تحمیل می‌کند

سخن پایانی

ایران، سومین تولیدکننده گاز طبیعی در جهان است، با این وجود، روند رو به رشد مصرف گاز در کشور و همزمان افت فشار مخازن گازی میدان پارس‌جنوبی در آینده نزدیک، تامین انرژی را در کشور تهدید می‌کند. این محدودیت در سال‌های اخیر به‌شدت افزایش یافته تا جایی‌که در سال ۱۳۹۸ حدود ۱۲ میلیارد لیتر گازوئیل و نفت‌کوره با ارزش بیش از ۵ میلیارد دلار برای جبران کمبود گاز توسط نیروگاه‌ها سوزانده شده است. انتظار می‌رود این محدودیت، امسال نیز تداوم داشته باشد. تداوم بی‌توجهی به توسعه زیرساخت‌های انرژی در کشور، آسیب‌های غیرقابل‌جبرانی را به صنایع تحمیل می‌کند. صنایع فولاد و سیمان جزو صنایع پرمصرف گاز در کشور هستند، بنابراین در شرایطی که زمستان امسال سرد باشد، محدودیت‌های گاز عملکرد صنعتگران را بسیار جدی تحت‌تاثیر منفی قرار خواهد داد. باید خاطرنشان کرد که سوخت ارزان، یکی از مشوق‌های اصلی توسعه صنعتی کشور در سال‌های گذشته بوده است. بسیاری از صنایع پرمصرف در این سال‌ها برپایه بهره‌مندی از سوخت ارزان احداث شده و توسعه یافته‌اند. با این وجود، همین سوخت ارزان در طول سال‌های گذشته مانع بهره‌وری کافی مصرف انرژی در صنایع شده است. علاوه بر این، با فروش ارزان انرژی، در عمل شرایط مناسب برای توسعه و بازسازی زیرساخت انرژی در کشور مهیا نشده است. این محدودیت در ادامه، گریبان صنعتگران را هم می‌گیرد و فرآیند تولید آنها را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. برای مقابله با شرایط یادشده، اصلاح الگوی مصرف در حوزه‌های گوناگون و ارتقای سرمایه‌گذاری در بخش انرژی ضروری به‌نظر می‌رسد.

نظرگاه

کمبود انرژی، تولید را زمینگیر می‌کند

آرمان خالقی
فعال حوزه صنعت

کمبود حامل‌های انرژی اعم از برق و گاز مشکل هر سال صنایع و تولیدکنندگان است که به فراخور زمان و میزان مصرف، تابستان و زمستان تولید را با چالش‌های جدی مواجه می‌کند. گاهی قطعی یک‌باره برق و گاز باعث بروز خسارت‌های فنی به واحدهای صنعتی شده که جبران این آسیب‌ها خود به سرمایه‌ای جدید نیاز دارد. این روند منجر به گلایه و اعتراض فعالان صنعتی شد و دولت نیز برای جلوگیری از ایجاد این خسارت اقدام به ارائه جدول زمان‌بندی قطع گاز و برق کرد. این تنها راهکاری بود که در چند سال گذشته از سوی دولت اعمال شده و مشکل اصلی همچنان پابرجاست. هر سال فعالان صنعتی از مشکلات اقتصادی ناشی از قطع برق و گاز گلایه‌ها دارند و دولت هم در نهایت مصرف‌کنندگان را ترغیب به صرفه‌جویی در مصرف می‌کند. این دور باطل سال‌هاست که ادامه دارد و سال بعد باز همان مشکلات و همان راهکارها تکرار می‌شوند. امسال نیز با آغاز سرما واحدهای صنعتی موظف به استفاده از سوخت جایگزین شده‌اند؛ فرآیندی که علاوه بر تحمیل هزینه برای تغییر تجهیزات و قطعات سوخت‌رسانی خط تولید، مشکل آلودگی هوا را نیز دوچندان می‌کند.

یکی، دو سال قبل خانه صنعت، معدن و تجارت در حوزه حامل‌های انرژی برای صنایع موضوعی را مطرح کرد، مبنی بر الزام بیمه از سوی شرکت‌های خدمات‌رسان حامل‌های انرژی که باید به صنعتگران پرداخت شود. در واقع مشکلی دوگانه رخ داده و به‌دلیل کمبود گاز، تولید برق هم دچار مشکل شده است. در تدوین قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار پیشنهاد داده شد الزام بیمه برای جبران خسارت واحدهای صنعتی اجرایی شود، زیرا این مشکل (قطعی برق و گاز) به‌طور مزمن در کشور وجود دارد.

قربانی نخست کمبود انرژی، تولید است و برق و گاز شهرک‌های صنعتی در اولویت قطعی قرار دارند. در این زمینه، بحث این بود که باتوجه به تامین نشدن انرژی و قطعی‌های طولانی یا در اولویت قرار دادن واحدهای صنعتی برای قطعی برق و گاز، به موضوع خسارت‌های واحدهای صنعتی رسیدگی جدی شود. برخی مواقع بدون هشدار قبلی، خاموشی برق و گاز رخ می‌داد که معضلات بسیاری برای تولیدکننده به‌دنبال داشت؛ به‌ویژه که این امر ادامه‌دار است. از همین‌رو اصرار بر این بود که در قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار این موضوع که قطعی‌ها باید از قبل اطلاع داده شود و بدون هشدار قبلی خاموشی رخ ندهد، گنجانده شود؛ بنابراین تاکید شد تا جایی که ممکن است قطعی‌ها با اطلاع‌رسانی قبلی باشد، در غیر این صورت، شرکت خدمت‌رسان (آب، برق و گاز) باید خسارت پرداخت کند. قطعی یک‌باره حامل‌های انرژی علاوه بر آسیب زدن به ماشین‌آلات و تجهیزات، منجر به فاسد شدن مواد اولیه و محصولات در خط تولید می‌شود. آسیب‌های قطع حامل‌های انرژی در صنعت نساجی، پلاستیک، مواد غذایی و... جدی و سنگین است. به‌عنوان‌مثال، در صنایعی که از کوره استفاده می‌کنند، کوره داغ است و مواد اولیه در آن ذوب می‌شوند و هنگامی که برق یا گاز قطع می‌شود با سرد شدن کوره، این مواد مذاب در داخل کوره منجمد می‌شود.

جدا کردن این مواد اولیه منجمدشده بسیار دردسرساز است؛ به‌گونه‌ای که یا کوره باید مستهلک اعلام شود یا با ابزاری آرام‌آرام این مواد مذاب منجمدشده خرد و از کوره جدا شوند. این معضل برای دستگاه‌هایی که مواد پلاستیکی در داخل آنها قرار می‌گیرد هم، وجود دارد. برخی قطعات ماشین‌آلات، به‌ویژه هنگام قطعی ناگهانی برق، دچار آسیب جدی می‌شوند. برای مثال، قطعات الکترونیک می‌سوزند. در نتیجه، صنعتگر هم خسارت سخت‌افزاری و نرم‌افزاری دارد، هم بخشی از محصولاتش فاسد می‌شود و از بین می‌رود. به‌عنوان مثال، شیری که در داخل خط تولید است، پس از خاموشی باید کامل دور ریخته شود یا پارچه‌ای که در حال بافته شدن یا رنگ‌آمیزی است، تبدیل به ضایعات می‌شود و باید دور انداخته شود. اگر به‌دلیل مشکلات و کمبود حامل‌های انرژی، مدتی تولید متوقف شود، تیراژ متناسب با ظرفیت برنامه‌ریزی‌شده نخواهد بود و دوباره واحدهای صنعتی با چالش‌های مالی روبه‌رو خواهند شد. کارگر بیکار می‌ماند و واحد تولیدی که تعهد دارد سر زمان مقرر، کالایی را تولید کند و به خط تولید محصول نهایی برساند، از تولید عقب می‌افتد و جریمه می‌شود. سیستم بانکی هم کاری به تولید داشتن یا نداشتن صنعتگر ندارد و سود تسهیلات پرداخت‌شده را در زمان مقرر طلب می‌کند؛ از این‌رو باید به موضوع خسارت‌های قبلی در کنار دریافت جریمه رسیدگی شود. مکان‌هایی که در حوزه گاز سرشاخه محسوب می‌شوند و در منتهی‌الیه شبکه گازرسانی قرار دارند، مانند شمال‌غرب یا شمال‌شرق، فشار گاز کافی ندارند یا در شبکه نیستند، در حالی که شدت سرما در این مناطق به‌قدری بالا می‌رود که قادر به تامین گاز موردنیاز نیستند و یک تا ۲ هفته تولید آنها متوقف می‌شود. کسی هم پاسخگوی تعطیلی این واحدهای صنعتی و خسارت‌هایی که به آنها وارد می‌شود، نیست. از این‌رو معتقدم شرکت توانیر، گاز و شرکت‌های متولی این امر، باتوجه به اهمیتی که این موضوع دارد، باید فکری جدی درباره تضمین تامین حامل‌های انرژی واحدهای تولیدی داشته باشند. به‌عنوان‌مثال، در دوره‌ای در اوج شیوع ویروس کرونا، گفته شد برق کارخانه‌هایی در یکی از مناطق کشور قطع شده که برای کشور تامین اکسیژن می‌کردند. البته به‌طورویژه پیگیری شد که این نوع کارخانجات از قطعی حامل‌های انرژی مستثنا شوند. برای مثال، برق کارخانه داروسازی را نمی‌توان قطع کرد. بنابراین، برای مدیریت مصرف حامل‌های انرژی، باید تمام این موارد دیده و خاموشی‌ها هوشمندانه‌تر انجام شود تا خسارت‌های جانبی بزرگ‌تری به‌وجود نیاید.

منبع: خانه صنعت، معدن و تجارت ایران

نظرگاه

کملز، مدلی جامع برای ارزیابی سلامت بانک‌ها

عباس محمدی، عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

نظام بانکی یکی از بااهمیت‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور است که بیشترین ارتباط را با بخش کلان اقتصادی کشور دارد و هرگونه نوسان و بی‌ثباتی آن می‌تواند بر اقتصاد کلان کشور اثرگذار باشد. بنابراین، بررسی عملکرد صنعت بانکداری و تحلیل سلامت بانکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. طی چند دهه اخیر، تامین مالی اقتصادی ایران بانک‌محور بوده و باوجود رونق گرفتن بازار سرمایه، سهم آن در تامین مالی بنگاه‌های تولیدی قابل‌توجه نبوده است. بنابراین، گردش مناسب وجوه سیستم بانکی کشور می‌تواند کارآمدی در اقتصاد را به‌همراه آورد و در صورت عملکرد نامناسب، فعالیت دیگر بخش‌های اقتصادی با مشکل جدی مواجه خواهد شد.

وضعیت کنونی سیستم بانکی نشان می‌دهد که تقویت و بهینه‌سازی مدل نظارت بانکی برای پیشگیری از بحران‌هایی که هزینه‌های سنگینی برای کشور دارد، از اولویت‌های اصلی سیستم اقتصادی است.

یکی از کمبودهای اساسی بانکداری حرفه‌ای در کشور، نبود سیستم رتبه‌بندی بانک‌ها است. باتوجه به شرایط حاکم بر اقتصاد کشور و مسائل عدیده‌ای که موسسات غیرمجاز مالی برای اقتصاد کشور پدید آورده‌اند، اهمیت رتبه‌بندی بانک‌ها مطابق با شاخص‌های متعارف سلامت بانکی، به‌شدت افزایش یافته است. از طرف دیگر، جذب سرمایه‌گذاران خارجی به داخل کشور، نیازمند ایجاد بسترهای قانونی لازم برای تامین سلامت بانکی است. به‌همین سبب، ضرورت رتبه‌بندی بانک‌ها توسط بانک مرکزی و یا شرکت‌های تخصصی رتبه‌بندی بسیار مهم است.

سیستم رتبه‌بندی کمل برای نخستین‌بار در سال ۱۹۷۹ توسط شورای نظارت بر موسسات مالی فدرال در ایالات‌متحده‌امریکا به‌تصویب رسید و توسط نهادهای نظارتی و مقرراتی صنعت بانکداری امریکا یعنی شرکت بیمه سپرده‌های فدرال، فدرال رزرو، اداره کنترل پول و توسط سازمان‌های بزرگ رتبه‌بندی به کار می‌رود.

واژه کمل (CAMEL) برگرفته از حروف کلمات: کفایت سرمایه (C)، کیفیت دارایی‌ها (A)، توانایی مدیریت (M)، سودآوری (E) و نقدینگی (L) است. در سال ۱۹۹۶، در تلاش برای ایجاد یک سیستم رتبه‌بندی متمرکز بر ریسک، بانک مرکزی ایالات‌متحده با اضافه کردن S به شاخص فوق آن را به کملز (CAMELS) تغییر داد که در این معیار، حرف S مخفف واژه حساسیت به ریسک بازار (S) است.

کملز یک سیستم رتبه‌بندی معتبر بین‌المللی است که مقام‌های نظارتی بانکی از آن استفاده می‌کنند تا موسسات مالی را باتوجه به ۶ عامل ارائه‌شده در اختصار آن، رتبه‌بندی کنند. مقام‌های نظارتی به هر بانک نمره‌ای را در مقیاس اختصاص می‌دهند. رتبه‌بندی یک از بهترین‌ها محسوب می‌شود و امتیاز ۵ برای هر عامل، بدترین در نظر گرفته می‌شود. شاخص ارزیابی کملز به‌دلیل در نظر گرفتن کلیه پارامترها و جنبه‌های مختلف فعالیت بانکی به‌عنوان یک ارزیابی جامع موردقبول است. سیستم رتبه‌بندی کملز به‌عنوان یک سیستم هشداردهنده سریع، سیستم بسیار کارآمدی برای تعیین سطح ریسک مرتبط با موسسات مالی است. اهداف اصلی این سیستم رتبه‌بندی عبارت است از:

• شرایط مالی: برای تعیین صحت و سلامت مالی موسسه سیستم رتبه‌بندی کملز به‌طورگسترده استفاده می‌شود.

• شرایط عملیاتی: سیستم رتبه‌بندی کملز وضعیت نقدینگی موسسه و مدیریت ریسک موسسه را برای اطمینان از شرایط عملیاتی صحیح، تحلیل می‌کند.

• شرایط مدیریتی: این سیستم همچنین کارآیی مدیریت در مقابله با ریسک‌ها، مدیریت منابع مالی، وضعیت نقدینگی و کسب سود بالقوه موسسه را نشان می‌دهد.

با این‌همه، برخی نیز انتقاداتی بر این شیوه وارد می‌کنند. منتقدان می‌گویند که شاخص مبنای استفاده‌شده برای امتیازدهی، در برخی حوزه‌ها و نسبت‌های تحلیلی که شاخص استاندارد مشخصی برای مبنا قرار دادن وجود ندارد، از میانگین عملکرد بانک‌های کشور (شاخص صنعت) به‌عنوان معیار امتیازدهی استفاده شده است که در مواردی کل بانک‌ها در یک شاخص، عملکرد نامناسب داشته‌اند، لذا میانگین اعمال‌شده به‌عنوان شاخص، تقلیل یافته و منجر به بهتر جلوه کردن عملکرد بانک‌ها شده است (نقطه‌ضعف شاخص انتخابی برای ارزیابی) در حالی که واقعیت امر با استانداردهای اصلی جهانی فاصله معناداری دارد.

آثار بااهمیت و قابل‌ملاحظه بندهای شرط گزارشات حسابرسی، نسبت‌های موردسنجش، تنها براساس اطلاعات افشاشده در صورت‌های مالی حسابرسی‌شده اندازه‌گیری شده است. باتوجه به آثار بااهمیت و قابل‌ملاحظه بندهای شرط گزارش‌های حسابرسی، در صورت اعمال آثار تعدیلی بندها، نتایج این رتبه‌بندی می‌تواند بین یک الی ۲ طبقه تنزل یابد. کیفیت حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها از جمله آثار منفی چرخش سالانه حسابرسان مستقل بر استقلال آنها در اظهارنظر در برخی از بانک‌ها در سال‌های گذشته، درج بندهای شرط بدون مبلغ به‌ویژه درباره شناسایی هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول، مبلغ تسهیلات امهالی و شفاف‌سازی ریسک اعتباری بدهکاران عمده و ذی‌نفع واحد، گزارشگری مالی بانک‌ها شامل سود مبادلات درون‌گروهی یا معاملات با اشخاص وابسته می‌تواند بر کیفیت دارایی‌های بانک‌ها اثر بسزایی گذاشته و منجر به شناسایی و توزیع سودهای موهوم شود. همچنین، به‌منظور محاسبه نسبت‌های بخش نقدینگی نیاز به اطلاعات میانگین هفتگی و ماهانه است که از صورت‌های مالی سالانه قابل‌استخراج نیست.

در ارزیابی «سلامت نظام بانکی» در ایران تاکید شد

شناسایی و جداسازی بانک‌های ناسالم

گروه بانک و بیمه
editor@smtnews.ir

اگر بانک‌ها را براساس شاخص‌های سلامت بانکی شامل کفایت سرمایه، کیفیت دارایی‌ها، کیفیت نقدینگی و کیفیت سودآوری بررسی کنیم، می‌توان آنها را در ۳ دسته کلی طبقه‌بندی کرد؛ بانک‌های سالم از نظر این شاخص‌ها در وضعیت مناسبی قرار دارند، وضعیت بانک‌های قابل‌احیا متوسط بوده و بانک‌های نیازمند گزیر (فیصله) در وضعیت نامناسب و غیرقابل اصلاح قرار دارند. برای بررسی جایگاه بانک‌های ایران در سنجش «شاخص‌های سلامت بانکی» به چه نکاتی باید توجه داشت و بر این اساس، بانک‌های ایران در چه جایگاهی قرار دارند؟ آنچه در ادامه می‌خوانید، ارائه اطلاعاتی کلی درباره «سلامت بانک» و معرفی ۹ شاخص سلامت نظام بانکی است.

عکس: آیدا فریدی

«سلامت بانکی» چیست؟

ارزیابی «سلامت بانکی» یک فرآیند جامع از بررسی وضعیت مالی، عملکرد و شیوه‌های مدیریت ریسک بانک است. معمولا رگولاتورهای بانکی یا آدیتورهای مستقل (Auditor) مسئولیت ارزیابی توانایی بانک در تحمل شرایط نامطلوب اقتصادی و ریسک‌های بالقوه از قبیل اعتباری، بازار، نقدینگی و تامین مالی را برعهده دارند.

در فرآیندهای ارزیابی سلامت بانک، تمام صورت‌های مالی از جمله ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه نقد و روش‌های مدیریت ریسک موردبررسی قرار می‌گیرند.

باتوجه به موارد یادشده، به این مهم می‌رسیم که چرا ارزیابی سلامت بانک مهم است؟ بررسی سلامت بانکی، از چند جهت قابل‌توجه است؛ نخست آنکه با تحقق این مهم، تنظیم‌کننده‌ها و سهامداران می‌توانند از ثبات مالی و اثربخشی عملیات بانک مطلع شوند. از سوی دیگر نیز، رگولاتورها می‌توانند برای کاهش ریسک‌ها و شناسایی خطرات و آسیب‌پذیری‌های احتمالی که موجب مختل شدن عملکرد بانک می‌شوند، تدابیر فوری بیندیشند. در نهایت نیز، ارزیابی سلامت بانک با تایید ثبات بخش مالی، باعث حفظ اعتماد عمومی به سیستم بانکی می‌شود.

«سلامت بانکی» زمینه‌ساز نظارت موثر بانک مرکزی

اعظم احمدیان ـ کارشناس پولی و بانکی: بسیاری بر این باورند که طبقه‌بندی بانک‌ها با هدف نظارت بر سلامت بانکی دارای اهمیت است. به‌گفته این گروه، طبقه‌بندی بانک‌ها از منظر شاخص‌های سلامت بانکی، می‌تواند زمینه‌ساز نظارت موثر بانک مرکزی باشد. صنعت بانکداری به‌عنوان یکی از بااهمیت‌ترین بخش‌های اقتصاد هر کشوری، می‌تواند با ساماندهی و مدیریت مناسب منابع و مصارف، زمینه‌های رشد و شکوفایی اقتصاد را فراهم آورد. یک شبکه بانکی سالم به‌دلیل نقش مهمی که در واسطه‌گری مالی دارد، از اهمیت فوق‌العاده‌ای در نظام مالی برخوردار است و این نقش در نظام‌های مالی بانک‌محور و به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه بانک‌محور مانند ایران، که دارای بازارهای مالی کمتر توسعه‌یافته هستند، چشمگیرتر است. این مسئله نه‌تنها به‌دلیل تامین بخش اعظمی از نیازهای مالی این نوع اقتصادها توسط بخش بانکی، بلکه به‌دلیل اثر بزرگ‌تر و سریع‌تر سیستمی انتقال ریسک‌های موجود در بخش بانکی به دیگر بخش‌های نظام مالی در این نوع اقتصادها حاصل می‌شود. به بیان دقیق‌تر، باتوجه به ریسک‌های مختلفی که یک بانک با آن مواجه است و با تاکید بر نقش گسترده واسطه‌گری در نظام‌های مالی بانک‌محور، شناسایی و پایش شاخص‌های کلیدی سلامت بانکی و رتبه‌بندی بانک‌ها توسط مجموعه‌ای از این شاخص‌ها، دارای اهمیت وافری است.

این شناخت و پایش، علاوه بر کمک به سیاست‌گذاران، منافعی همچون بهبود عملکرد نیروهای بازار در جریان تصمیمات سرمایه‌گذاری، شناخت مشکلات بالقوه در مراحل اولیه (به‌منظور کاهش احتمال وقوع شوک‌های ناگهانی بانکی) و بهبود جریان تخصیص منابع مالی را به‌همراه دارد. از این‌رو، در سطح بین‌المللی تلاش شده است تا سازکارهای رتبه‌بندی بانک‌ها طراحی و به‌صورت پیوسته شرایط ثبات و سلامت بانک‌ها ارزیابی شود. در این راستا، مهم‌ترین اهداف رتبه‌بندی بانک‌ها را می‌توان به ۲ گروه اهداف اولیه و ثانویه زیر تقسیم‌بندی کرد. اهداف اولیه عبارتند از: شناسایی بانک‌های سالم و ناسالم، اطمینان از انطباق رویه‌ها با نیازهای اولیه نظارتی (در زمینه سلامت بانکی)، ارائه امتیازهای عملیاتی خاص به بانک‌های سالم و محدود کردن برخی عملیات بانک‌های ناسالم. اهداف ثانویه نیز عبارتند از: تشخیص کلی مشکلات اولیه بانک‌های ناسالم، شناسایی دقیق دلایل از دست دادن سلامت بانکی یا افت رتبه و تدوین اقدامات موثر برای بهبود وضعیت بانک‌های ناسالم. هرچند ارزیابی سلامت بانک‌ها و رتبه‌بندی آنها، سابقه دیرینه‌ای در سطح بانکداری دنیا دارد و نهادهای تخصصی مهم و شناخته‌شده‌ای برای این امر ایجاد شده‌اند، اما در نظام بانکی کشور، تا چند سال اخیر به این موضوع به‌عنوان یک ضرورت نگریسته نشده بود. با این حال، در چند سال اخیر، برخی نهادها نظیر بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و شرکت مشاوره رتبه‌بندی اعتباری ایران اقداماتی را در این زمینه انجام داده‌اند؛ اما همچنان این اقدامات در سطح موردانتظار و در حد الگوهای متداول در دیگر کشورها ارزیابی نمی‌شود.

به‌طورخاص، بانک مرکزی، به‌عنوان نهاد ناظر بر عملکرد بانک‌ها، برای اعمال نظارت سنجیده و سریع، نیازمند رتبه‌بندی مداوم بانک‌ها است. در این رابطه، در امسال اداره نظارت بانک مرکزی رتبه‌بندی بانک‌ها را در دستور کار قرار داده است و لایه‌های مختلفی از الگوی نظارتی را برای گروه‌های مختلف بانکی سالم و ناسالم طراحی کرده که مناسب است این فرآیند در سال آتی نیز با جدیت ادامه یابد.

در پایان لازم به ذکر است که اگر بتوان وظیفه رتبه‌بندی بانک‌ها را به یک نهاد مجزا و مستقل از نظام بانکی محول کرد، به‌نظر می‌رسد کارآمدی فرآیند رتبه‌بندی و میزان اثرگذاری آن افزایش خواهد یافت. به‌بیان دقیق‌تر، وجود این نهاد سرعت ارتقای سلامت بانکی را در آینده افزایش خواهد داد.

سلامت بانکی از زاویه‌ای دیگر

وهاب قلیچ، صاحب‌نظر پولی و بانکی: وضعیت نه‌چندان مساعد شاخص‌های کفایت سرمایه، کیفیت دارایی، نقدینگی و همچنین فقدان دسترسی به داده‌های آماری کافی، از دلایل بی‌توجهی به محور مهم «سلامت مدیریت بانکی» است. ضرورت برقراری ثبات مالی در اقتصاد، بحث تازه و جدیدی نیست. این موضوع به‌ویژه بعد از وقوع بحران مالی ۲۰۰۸ هم از بعد نظری و هم از بعد اجرایی در ادبیات بانکداری مرکزی رنگ و بوی تازه‌ای به خود گرفت و کارشناسان مطرح جهانی در رابطه با اهمیت برقراری آن در هر نظام مالی سخن به‌میان آوردند. اهمیت این موضوع به‌قدری است که یکی از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به این امر اشاره کرده است. بند ۱۹ از این سیاست‌ها بر «شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...»، اشاره صریح دارد. بدیهی است، عدم سلامت و صحت کارکرد نظام مالی معنایی جز شکنندگی، انعطاف‌ناپذیری و غیرمقاوم شدن اقتصاد ملی به‌همراه نداشته است و از این‌رو می‌توان اذعان داشت که بی‌شک مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی از جاده شفافیت و ثبات مالی می‌گذرد. در این میان، باتوجه به بانک‌محور بودن اقتصاد کشور و سهم تقریبا ۹۰درصدی بانک‌ها در نظام تامین مالی، برقراری سلامت بانکی و اثرات حاصل از ناکارآیی آن بر تمامیت اقتصاد کشور از اهمیت بالایی برخوردار است. مدل رتبه‌بندی کملز (CAMELS) یک شیوه رایج جهانی برای ارزیابی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری است که برپایه ۶ حوزه «کفایت سرمایه»، «کیفیت دارایی»، «مدیریت»، «درآمد»، «نقدینگی» و «حساسیت به ریسک بازار» استوار شده است.

این شاخص‌ها ابتدا با عنوان CAMEL در سال ۱۹۸۸ توسط اداره ملی نظارت بر تعاونی‌های اعتباری ایالات‌متحده‌امریکا ارائه و توسط کمیته بال تایید و در سال ۱۹۹۷ حوزه دیگری با حرف S، به‌عنوان حساسیت به ریسک بازار نیز به آن اضافه شد و به CAMELS تغییر نام یافت. شاید وضعیت نه‌چندان مساعد نظام بانکی ایران در شاخص‌های مهمی همچون کفایت سرمایه، کیفیت دارایی، نقدینگی، حساسیت به ریسک بازار و... باعث شده است تا توجه لازم به برخی شاخص‌های کلیدی چون «کیفیت مدیریت» انجام نگیرد؛ اما باید بدانیم، جنبه‌های سلامت مدیریت سازمانی و اداری نظام بانکی نیز همانند سایر شاخص‌های مالی، دارای درجه بالایی از اعتبار و اهمیت است. در کنار وضعیت نامساعد شاخص‌های مالی، نبود اطلاعات کیفی از وضعیت مدیریت بانکی نیز بر کمرنگ شدن این حوزه از سلامت بانکی مزید بر علت شده است. این عدم‌دسترسی به اطلاعات قابل‌اطمینان در این حوزه، تا حدی است که موجب شده است که در برخی گزارش‌ها از سلامت نظام بانکی کشور، از شاخص‌های ناکاملی همچون نسبت سود به شعبه، نسبت سود به پرسنل، نسبت هزینه به شعبه و نسبت هزینه به پرسنل استفاده شود. شاخص‌هایی که به‌هیچ‌عنوان اطلاعات شفاف و کافی را از وضعیت سلامت مدیریتی نظام بانکی ارائه نمی‌دهد. به‌عبارتی، سلامت بانکی در حوزه «مدیریت» فارغ از مباحث بیان‌شده می‌تواند محورهای دیگری نیز داشته باشد. یکی از این محورها، سلامت مدیریت سازمانی بانک است. در این بخش می‌توان به پاسداشت حقوق متقابل مدیران و کارکنان بانک، مشتریان و سهامداران اشاره داشت. مدیریت سالم به معنی گام برداشتن در مسیر ادای کامل حقوق مدیران، کارکنان، مشتریان و سهامداران بانک و جلوگیری از تضییع حقوق آنها است. تجربه نشان می‌دهد رعایت این اصول، باعث افزایش شهرت و اعتبار بانک، افزایش رفاه و رضایتمندی کارکنان، مدیران، سهامداران و مشتریان بانک، حفظ مشتریان سابق، جذب مشتریان و منابع جدید، کاهش هزینه‌های ناشی از اشتباهات سهوی و کاهش تخلفات و فسادهای اداری می‌شود. در کنار مدیریت سازمانی بانک، می‌توان مدیریت روابط با سایر بانک‌های کشور به‌ویژه در زمینه رقابت سالم و نیز تبعیت کامل و زمان‌مند از مقررات و دستورالعمل‌های بانک مرکزی را هم در دایره حوزه سلامت مدیریت بانکی قرار داد. یک مدیریت سالم همواره سعی دارد در تعامل با سایر رقبا از اخلاق و اصول حرفه‌ای تبعیت کند و در پیروی صحیح از دستورات بانک مرکزی به‌عنوان مقام ناظر بازار پول پیشگام باشد. در خاتمه پیشنهاد می‌شود در گام نخست، شاخص کیفیت مدیریت همچون سایر شاخص‌های سلامت بانکی در رأس اهداف و برنامه‌های مدیران بانکی کشور قرار داشته باشد و در سایه اهمیت والای سایر شاخص‌های سلامت بانکی، به‌دست فراموشی سپرده نشود. در مرحله بعد، تلاشی درخور توجه در زمینه گردآوری داده‌ها و اطلاعات آماری به‌منظور سنجش سطح سلامت بخش مدیریت بانکی و ایجاد امکان مقایسه آماری در بین بانک‌های کشور به منصه ظهور برسد.

مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی سلامت بانک

۹ شاخص کلیدی برای ارزیابی سلامت نظام بانکی عبارتند از:

۱. ارزش اقتصادی سهام (EVE) : شاخصی برای ارزیابی ارزش بلندمدت سهام یک موسسه مالی است که برمبنای ارزش فعلی دارایی‌ها و بدهی‌های آن محاسبه می‌شود. شاخص EVE نشان می‌دهد که بعد از تسویه همه دارایی‌ها و بدهی‌ها و پرداخت تمام تعهدات چقدر موجودی باقی می‌ماند. شاخص ارزش اقتصادی سهام، یک شاخص پرکاربرد در محاسبه ریسک نرخ بهره در دفاتر بانکی (IRRBB) است.

۲. شاخص حاشیه سود خالص: شاخص حاشیه سود خالص (NIM) سود حاصل از درآمد را نسبت به هزینه‌های بانک نشان می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر، این شاخص توانایی کسب درآمد بانک از دارایی‌های خود (وام، تسهیلات رهنی، وام مسکن و از این دست موارد) نسبت به هزینه‌های تامین مالی آنها (سپرده، استقراض و...) را نشان می‌دهد.

۳. شاخص نسبت بهره‌وری: شاخص بهره‌وری نسبت هزینه‌های غیربهره‌ای را به درآمد بانک نشان می‌دهد؛ هرچه این نسبت پایین‌تر باشد، بهره‌وری و سود بیشتر است.

ساختار بانک‌هایی که نسبت بهره‌وری آنها بیش از ۶۰ درصد باشد، یک ساختار پرهزینه قلمداد می‌شوند. این شرایط منجر به سودآوری کمتر می‌شود و بانک را ملزم می‌کند که برای بالا بردن بهره‌وری عملیاتی خود اقداماتی از قبیل کارآمدسازی عملیات، کاهش هزینه‌های مرتبط با سربار و افزایش ظرفیت تولید درآمد را انجام دهد.

۴. شاخص بازده دارایی: شاخص بازده دارایی (ROA) نشان می‌دهد که یک بانک تا چه اندازه می‌تواند از دارایی‌های خود سود به‌دست بیاورد. هرچه شاخص ROA بالاتر باشد یعنی عملکرد بانک بهتر است. ۵. شاخص بازده سهم: شاخص بازده سهم، سودآوری بانک را نسبت به سهام سهامداران ارزیابی می‌کند. هرچه مقدار ROE بالاتر باشد، نشان‌دهنده عملکرد بهتر است.

۶. شاخص تسهیلات غیرجاری یا مطالبات معوق: شاخص NPL نسبت وام‌های غیرجاری را به کل وام‌های بانک نشان می‌دهد. نسبت NPL بالا به‌معنای ریسک اعتباری بیشتر و احتمال ضرر است.

۷. شاخص نسبت هزینه به درآمد: این شاخص نسبت هزینه‌های عملیاتی یک بانک به درآمد عملیاتی آن را نشان می‌دهد. هرچه نسبت هزینه به درآمد پایین‌تر باشد، کارآیی و سودآوری بیشتر است. به‌طورکلی هرچه نسبت هزینه به درآمد پایین‌تر باشد، بهتر است، زیرا نشانه سودآوری بیشتر است و بانک می‌تواند با هزینه‌های کمتر درآمد بیشتری تولید کند.

۸. شاخص نسبت پوشش ذخایر زیان وام: این شاخص نسبت ذخایر زیان وام به وام‌های غیرجاری یک بانک است. به‌عبارت‌دیگر، توانایی بانک برای جبران زیان‌های احتمالی با استفاده از ذخایر خود را نشان می‌دهد.

۹. شاخص نسبت کفایت سرمایه: نسبت کفایت سرمایه توانایی بانک در پرداخت بدهی و مواجهه با ریسک‌های اعتباری و عملیاتی را نشان می‌دهد. در صورتی که نسبت CAR مطلوب باشد، به‌معنای آن است که بانک سرمایه کافی برای رفع ضرر و جلوگیری از ورشکستگی دارد و می‌تواند از وجوه سپرده‌گذاران محافظت کند.

سخن پایانی

در سراسر دنیا بانک‌ها، موسسه‌های مالی هستند که در گردش پول و اقتصاد آن جامعه نقش مهمی دارند. در واقع، عملکرد موثر و مطلوب بانک‌ها ارتباط مستقیمی بر رشد بخش‌های اقتصادی دارد. بنابراین، جوامع مختلف برای اطمینان از ثبات مالی و البته پیش‌بینی تدابیر لازم برای کاهش ریسک‌های احتمالی در شرایط نامطلوب اقتصادی از فرآیندی به نام ارزیابی سلامت نظام بانکی استفاده می‌کنند. ورشکستگی برخی بانک‌های بزرگ دنیا در بحران‌های مالی، مانند ورشکستگی بانک سیلیکون‌ولی، اهمیت این موضوع را دوچندان کرد.

ارزیابی سلامت بانک‌ها و رتبه‌بندی آنها، سابقه دیرینه‌ای در سطح دنیا دارد

ثبات مالی بعد از وقوع بحران مالی ۲۰۰۸ در ادبیات بانکداری مرکزی رنگ و بوی تازه‌ای به خود گرفت

ضرب‌الاجل تعیین‌شده از سوی رئیس‌جمهوری به پایان رسید

زخم زباله بر چهره مازندران

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

قد کشیدن کوه‌های زباله در گوشه و کنار مازندران، چهره نازیبایی برای این استان زیبا و گردشگری ترسیم کرده و زنگ هشدار را به صدا درآورده است. زباله و پسماند چند دهه گریبانگیر مازندران شده و زنگ هشدار را در برخی نواحی نظیر آمل به صدا درآمده است.

آمارهای غیررسمی حکایت از جمع‌آوری ۳ هزار تن زباله آن هم روزانه در مازندران دارد و این میزان در روزهای تعطیل و پایان هفته افزایش می‌یابد و در حال حاضر بسیاری از شهرداری‌ها مانند ساری ماهانه چند ۱۰ میلیارد تومان هزینه می‌کنند تا زباله را از شهرستان و استان خارج کنند. زباله پسماند در آمل و منطقه عمارت خود داستان مفصلی دارد و برای تعیین‌تکلیف آن فرصت ۱۵ روزه از سوی رئیس‌جمهوری صادرشده بود که دیگر به پایان رسیده است.

چرخه ناقص تفکیک زباله، رشد قارچ‌گونه مراکز دفن و دفع، غفلت تاریخی از پردازش، نقش کمرنگ شرکت‌های دانش‌بنیان برای ورود به مسئله پسماند و معضل زباله‌های عفونی، پسماند را اولویت اول و آخر در مازندران قرار داده است.

تشکیل کمیته‌های تخصصی پسماند

مدیرکل حفاظت محیط‌زیست مازندران با بیان اینکه تلاش ما و همکاران‌مان این است که با تعامل سازنده بین مجموعه اداره کل محیط‌زیست و نهادهای مرتبط و حوزه وزارت کشور بتوانیم مسئله پسماند را حل کنیم، افزود: نیازمند هماهنگی بیشتری بین مجموعه‌های مرتبط هستیم.

عطاله کاویان در گفت‌وگو با مهر از تشکیل کمیته‌های تخصصی مرتبط پسماند خبر داد و گفت: کمیته‌های اجرایی کارکرد اجرایی ندارند و بیشتر کارکرد آنها علمی است و می‌توانند در پایش و آسیب‌شناسی مسئله پسماند کمک ویژه‌ای داشته باشند.

وی با بیان اینکه سال‌های سال نمی‌دانستیم میزان تولید زباله‌های عفونی ما چقدر است، ادامه داد: از میزان تولید زباله‌ها به تفکیک مطب‌های خصوصی، کلینیک‌ها یا به تفکیک شهرستان‌ها آماری وجود نداشته است.

کاویان با اظهار اینکه همچنین در حوزه پسماند کشاورزی یا شهرک‌های صنعتی در حوزه‌های شهرستانی نیازمند تهیه اطلاعات هستیم، گفت: علاوه براین بخشی از اطلاعات پسماند شهری و روستایی درهم و ادغام است و هدف ما این است که با تعامل بتوانیم مشکل پسماند استان را حل کنیم.

مازندران از سال‌های قبل برای مدیریت پسماند زون‌بندی و ۹ سایت زباله برای مدیریت زباله‌های استان طراحی شد و از سوی دیگر، ۲ زباله‌سوز در نوشهر و ساری نیز احداث شده است.

غفلت ۲۰ ساله

سرپرست معاونت هماهنگی امور عمرانی استانداری مازندران با بیان اینکه بسیاری از مشکلاتی که امروز تبدیل به چالش شده‌اند، محصول بی‌توجهی ما است، افزود: اگر در حوزه پسماند، ادبیات رفتاری استان و کشور تغییر کند، شاهد انباشت زباله در جایی نخواهیم بود. دفع و دفن زباله اشتباه محض است، زیرا بخشی از مواد پسماند قابلیت تبدیل به کمپوست دارد و بخشی دیگر نیز قابل بازیافت و بخشی نیز قابل سوختن و امحا است.

احمد توکلی با بیان اینکه داستان پردازش زباله از ۲۰ سال قبل در استان جدی گرفته نشد، گفت: اگر داستان پردازش انجام می‌شد، ۵۰ درصد مشکلات زباله حل می‌شد.

وی با بیان اینکه پسماند باید به‌عنوان یک اولویت کاری باشد، گفت: سایت پردازش در برخی از سایت‌های پسماند زباله تکمیل شده است هرچند استاندارد خاصی در زمینه پسماند وجود ندارد و در حوزه الگوی مصرف و دفع پسماند نیازمند الگوی استانداردی هستیم. توکلی از تشکیل سازمان پسماند در استان خبر داد و گفت: به‌زودی مدیرعامل این سازمان نیز معرفی می‌شود.

توکلی با اشاره به شکل‌گیری کوه‌های زباله و رها شدن شیرابه‌ها گفت: باید نسبت به حل این مشکل در کمیته‌های تخصصی برنامه‌ریزی کرد.

وی با بیان اینکه نباید همه تقصیرها را به گردن یکدیگر بیندازیم، گفت: همه باید در یک کار تیمی مشکل پسماند استان را حل کنیم. مازندران به‌عنوان استان مسافرخیز سالانه میزبان میلیون‌ها مسافر و گردشگر است و ثمره حضور این عده، افزایش چندبرابری زباله در روزهای تعطیل و پایانی هفته است.

تفکیک زباله از مبدأ، در دنیا به یک عرف اجتماعی تبدیل شده است

ضرورت اجرای کامل «تفکیک زباله از مبدأ»

استاندار مازندران نیز در جلسه مدیریت پسماند استان با تاکید بر اینکه در شهرستان‌ها نباید مسئله زباله داشته باشیم، افزود: فرهنگ مدیریت پسماند باید ارتقا یابد و ما نیز در این فرهنگ‌سازی نقش مؤثری داشته باشیم.

سیدمحمود حسینی‌پور با بیان اینکه مازندران مقصد گردشگری است، اما با مباحث جدی پسماند نیز روبه‌رو است، گفت: یکی از مهم‌ترین مباحث تفکیک زباله از مبدأ است که در دنیا به یک عرف اجتماعی تبدیل‌شده است.

استاندار مازندران بر سامان بخشیدن به موضوع پسماند در استان مازندران تاکید کرد و گفت: همچنین در صورت لزوم باید از طریق مجلس نسبت به ایجاد قوانین لازم اقدام کنیم.

حسینی‌پور با بیان اینکه مازندران باید به استان ویژه در زمینه مدیریت پسماند تبدیل شود، گفت: هیچ استانی به اندازه مازندران مزیت‌های زیست‌محیطی ندارد؛ ازاین‌رو باید نسبت به مدیریت نارسایی‌ها و شیرآبه‌ها برای جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و آسیب زدن به آن اقدام کنیم.

وی دپوی زباله را در برخی از مناطق غیرقابل‌تحمل بیان کرد و از دانشگاه علوم پزشکی خواست تا بررسی لازم در زمینه زباله‌های عفونی و ارائه گزارش در این زمینه داشته باشد و جمع‌آوری مراکز تفکیک زباله را ضروری دانست و گفت: نباید شهرها جلوه‌های ناپسندی داشته باشند و باید این مسائل مدیریت شود.

استاندار مازندران درباره معضل زباله عمارت آمل نیز اظهار کرد: قرار نیست محل جدید محل دفن و انباشت زباله باشد، بلکه باید به کارخانه‌ای برای فعالیت شرکت دانش‌بنیان تبدیل شود و شرکت دانش‌بنیان باید برای حل مشکل زباله منطقه برنامه‌ریزی کند.

سخن پایانی

موضوع پسماند در مازندران سال‌های سال روی میز قرار دارد و اجرای طرح‌هایی نظیر تفکیک زباله از مبدأ، کمپوست، بازیافت، تولید سوخت گازوئیل از طلای کثیف و... یا ناقص اجرا شدند یا هیچ‌وقت به مرحله عملیاتی نرسیدند.

پارس جنوبی آماده تامین گاز فصل سرد سال

پارس جنوبی به‌عنوان بزرگ‌ترین مخزن گازی شناخته شده در جهان نقش مهمی را در تولید گاز و محصولات وابسته دارد که بخشی از محصولات تولیدی آن در داخل مصرف و بخشی نیز صادر می‌شود.

میدان گازی پارس جنوبی، یک میدان مشترک بین ایران و قطر است که دارای ۹ هزار و ۷۰۰ کیلومترمربع مساحت است که بخش متعلق به ایران ۳ هزار و ۷۰۰ کیلومترمربع بوده و در فاصله ۱۰۰ کیلومتری ساحل در عمق ۳هزار متری زیر کف دریا قرار دارد.

میدان گازی پارس جنوبی با داشتن ۱۴.۲ هزار میلیارد مترمکعب گاز درجا معادل ۸ درصد از کل ذخایر گاز جهان و ۴۷ درصد از ذخایر گاز شناخته شده کشور را در خود جای داده است.

به‌منظور تامین گاز موردنیاز کشور در فصل زمستان تلاش‌های گسترده‌ای صورت گرفته و عملیات تعمیرات اساسی به‌صورت دقیق در فازهای مختلف و سکوها انجام شده تا شاهد تولید حداکثری گاز در زمستان باشیم.

پالایشگاه‌های گاز پارس جنوبی در شهرستان‌های عسلویه و کنگان قرار دارد که شامل ۲۴ فاز گازی است و فازهای یک تا ۱۰ و ۱۵ تا ۲۱ در عسلویه و فازهای ۱۱ تا ۱۴، فاز ۱۹ و فازهای ۲۲ تا ۲۴ در کنگان قرار دارند.

▣ پالایشگاه‌ها آماده تولید

مدیرعامل مجتمع گاز پارس جنوبی درباره وضعیت پارس جنوبی اظهار کرد: ۷۵ درصد گاز تولیدی کشور از پارس جنوبی تامین می‌شود که تلاش گسترده‌ای به‌منظور تولید حداکثری از این میدان صورت گرفته است.

احمد باهوش میزان خوراک دریافتی مجتمع گازی پارس جنوبی از سکوهای سرچاهی را روزانه ۶۵۰ میلیون مترمکعب دانست و اضافه کرد: روزانه ۵۷۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی در پالایشگاه‌ها شیرین‌سازی، تولید و به خطوط سراسری منتقل می‌شود.

وی خاطرنشان کرد: در حال حاضر به‌صورت روزانه ۷۸۰ هزار بشکه میعانات گازی، ۱۵ هزار تن اتان، ۱۵ هزار تن پروپان، ۱۰ هزار تن بوتان و ۲ هزار و ۵۰۰ تن گوگرد در پالایشگاه‌های پارس جنوبی تولید می‌شود.مدیرعامل مجتمع گاز پارس جنوبی ادامه داد: طی سال جاری در پالایشگاه‌های سیزده‌گانه پارس جنوبی بیش از ۹ هزار و ۵۵۰ میلیون مترمکعب گاز تولید و شیرین‌سازی شده است.

وی از انجام تعمیرات اساسی فازها و پالایشگاه پارس جنوبی به‌منظور تولید پایدار گاز در فصل سرد سال خبر داد و بیان کرد: تعمیرات اساسی نقش مهمی در تامین گاز موردنیاز کشور خواهد داشت.

▣ سکوها در فاز تعمیرات اساسی

مدیرعامل شرکت نفت و گاز پارس با اشاره به پایان تعمیرات اساسی سکوهای میدان گازی مشترک پارس جنوبی گفت: با انجام تعمیرات اساسی، آغاز تولید زودهنگام از فاز ۱۱ و بهره‌برداری از خط لوله جدید فاز ۱۶، آماده تولید پایدار گاز از بزرگ‌ترین میدان مشترک گازی جهان در زمستان ۱۴۰۲ هستیم. براساس گزارش نفت و گاز پارس، محمدحسین متجلی با بیان اینکه برای تولید گاز غنی در زمستان امسال تعمیرات اساسی پیش از آغاز سرما پایان یافت، اظهار کرد: با انجام تعمیرات اساسی روی سکوهای تولیدی، آماده برداشت حداکثری گاز از این میدان مشترک هستیم.

وی ادامه داد: با برداشت زودهنگام از فاز ۱۱ پارس جنوبی ۷ میلیون مترمکعب در روز و راه‌اندازی خط لوله جدید دریایی فاز ۱۶، آمادگی کامل برای تولید گاز در زمستان را داریم.

▣ تولید ایمن با تکیه بر توان داخل

معاون عملیات و پشتیبانی شرکت نفت و گاز پارس از صرفه‌جویی ۲۰۰ میلیارد ریالی و بیش از ۹۲ هزار نفر ساعت کارکرد بدون حادثه در تعمیرات اساسی سکوهای گازی پارس جنوبی در سال جاری خبر داد.

سلمان خزایی با اشاره به اینکه پیچیده‌ترین برنامه عملیات تخصصی تعمیرات اساسی سالانه سکوهای گازی پارس جنوبی در سال جاری با صرفه‌جویی ۲۰۰ میلیارد ریالی به پایان رسید، گفت: ۲۰ سکو از مجموع ۳۶ سکوی گازی در حال تولید به مدت ۱۰۵ روز همزمان، در بازه زمانی ۳۰ خرداد تا پنجم آبان امسال در برنامه تعمیرات اساسی سالانه توسط تیم‌های تخصصی تعمیرات در بخش خشکی و فراساحل پایش و تعمیر شدند.

خزایی افزود: با توجه به ضرورت بهسازی تجهیزات فرایندی، پایش همه‌جانبه قطعات و تجهیزات و افزایش ایمنی در روند تولید پایدار گاز، در برنامه تعمیرات سالانه، تعداد زیادی از دستورکارهای مشخص شده، در نوع خود منحصر به‌فرد و برای نخستین‌بار در طول عمر بهره‌برداری از میدان مشترک پارس جنوبی، با رعایت الزام‌های ایمنی، بازرسی و مهندسی و با توانمندی کامل تیم‌های تعمیرات پیاده‌سازی شدند.

وی با بیان اینکه در تعمیرات سالانه بیش از ۹۲ هزار نفر ساعت کارکرد بدون حادثه ثبت شد، افزود: براساس بازرسی‌های صورت‌گرفته در طول سال و صدور دستورکارهای تعمیراتی، تعداد ۱۳ هزار و ۲۱۴ مورد دستورکار با پیشرفت میانگین بیش از ۹۸ درصد (وزنی) انجام شد.

معاون عملیات و پشتیبانی شرکت نفت و گاز پارس برآیند تعمیرات اساسی سال ۱۴۰۲ به‌منظور تولید ایمن و پایدار گاز را بسیار مهم ارزیابی و تصریح کرد: این تعمیرات در نتیجه کار گروهی منظم به ثمر نشست و با توجه به تجربیات ممتاز و ارزشمندی که در مدت زمان اجرا کسب شده، می‌توان در دیگر زمینه‌های عملیاتی مشابه و سایر شرکت‌ها نیز از این تجربیات در سال‌های آتی بهره‌مند شد. تکیه بر توان داخل باعث شده شاهد دستاوردهای مهم و بزرگی در پارس جنوبی باشیم و زمینه تامین پایدار گاز کشور در این میدان فراهم شده است.

روی خط خبر

پاسخ به شبهات ماجرای شهرک صنعتی سنندج ۴

از آنجایی که در شهرستان سنندج به لحاظ شرایط خاص جغرافیایی با کمبود زمین صنعتی برای استقرار واحدهای تولیدی مواجه هستیم، یکی از مطالبات جدی استان و متقاضیان سرمایه‌گذاری در کردستان، توسعه و تکمیل شهرک صنعتی سنندج ۴ بوده است.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت صمت و به نقل از روابط عمومی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، شهرک صنعتی سنندج ۴، ۲۰۵ هکتار مساحت دارد که در ۲ فاز تعریف شده، فاز نخست آن ۷۵ و فاز دوم آن هم ۱۳۰ هکتار است که عملیات اجرایی پروژه‌های زیربنایی فاز نخست این شهرک در سال ۱۳۹۹ آغاز شد.

از آنجایی‌که در شهرستان سنندج به لحاظ شرایط خاص جغرافیایی با کمبود زمین صنعتی برای استقرار واحدهای تولیدی مواجه هستیم، یکی از مطالبات جدی استان و متقاضیان سرمایه‌گذاری در کردستان، توسعه و تکمیل شهرک صنعتی سنندج ۴ بوده است.

در همین راستا در اولین سفر استانی دولت سیزدهم به کردستان و با محوریت و پیگیری استاندار، مصوبات و اعتبارات ویژه‌ای برای تکمیل این پروژه‌های اجرایی نیمه‌تمام اختصاص یافت.

فاز نخست این شهرک زون‌بندی شده و اراضی آن در قالب ۲۴۶ قرارداد به متقاضیان واگذار شده و هم اکنون و پس از تکمیل زیرساخت‌های اصلی آن در دولت سیزدهم تعداد زیادی از واحدهای تولیدی در آن شروع به ساخت‌وساز کرده‌اند.

فتحعلی محمدزاده، معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در گفت‌وگو با خبرنگاران درباره حواشی ایجادشده، پیرامون بهره‌برداری از زیرساخت‌های شهرک صنعتی سنندج ۴، گفت: عملیات اجرائی شهرک صنعتی سنندج ۴ در سال ۱۳۹۹ آغاز شده بود و با تکمیل زیرساخت‌ها در سفر ریاست جمهوری به استان کردستان، ۲ پروژه اساسی آن شامل خط انتقال آب و جاده دسترسی شهرک مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

وی افزود: برای تکمیل این شهرک صنعتی در دولت سیزدهم افزون بر ۸۰۰ میلیارد ریال طی یک و نیم سال اخیر هزینه شده است.

معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، با اشاره به توجه ویژه دولت سیزدهم به توسعه شهرک‌ها و نواحی صنعتی به‌ویژه در استان‌های مرزی، اضافه کرد: در یک سال گذشته با افزایش چشمگیر بودجه‌های عمرانی و حمایت‌های سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، توانسته‌ایم پروژه خط انتقال آب این شهرک صنعتی به طول ۱۵ کیلومتر که یکی از زیرساخت‌های اساسی آن بوده را با اعتباری افزون بر ۴۰۰ میلیارد ریال به مرحله بهره‌برداری برسانیم.

وی اضافه کرد: همزمان پروژه جاده دسترسی به شهرک صنعتی سنندج ۴ نیز که از سال‌های قبل عملیات اجرایی آن آغاز شده بود ولی به‌دلیل عدم تامین اعتبار کافی دارای پیشرفت فیزیکی مناسبی نبوده، در بازه زمانی ۶ ماهه سال‌جاری با تامین اعتبار لازم به ارزش روز ۴۰۰ میلیارد ریال انجام شد و به بهره‌برداری رسید.

احیای ۳۱ واحد صنعتی راکد در آذربایجان‌غربی

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت آذربایجان غربی با اشاره به اینکه حمایت از تولید و احیاء واحدهای راکد صنعتی استان در اولویت کاری صنعت، معدن و تجارت این استان است، گفت: در ۷ ماهه امسال، ۳۱ واحد صنعتی غیرفعال، احیاء و به چرخه تولید بازگردانی شده‌اند.

عبدالحمید سرتیپی در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: به‌واسطه احیای واحدهای راکد، طی بازه زمانی یادشده، زمینه اشتغال برای ۲۸۷ نفر به‌صورت مستقیم در این واحدها فراهم شده است.

وی تصریح کرد: از ابتدای سال جاری تا پایان مهر، ۶۵۳ جواز تاسیس در حوزه صنعتی استان برای احداث و کلنگ‌زنی واحدهای صنعتی جدید در استان با حجم سرمایه‌گذاری ۲۶۱ هزار میلیارد ریال صادر شده است.

مدیرکل صمت استان ادامه داد: با تکمیل و راه‌اندازی واحدهای جدیدالتاسیس در استان پیش‌بینی می‌شود زمینه اشتغال مستقیم برای ۱۷هزار و ۶۰۱ نفر در استان فراهم شود.

سرتیپی خاطرنشان کرد: در حال حاضر ۲هزار و ۵۷۴ واحد دارای جواز تاسیس در استان در حال تکمیل وجود دارد که برای ایجاد این واحدها ۱۱۵۱هزارمیلیارد ریال سرمایه‌گذاری انجام شده که با بهره‌برداری از این واحدها پیش‌بینی می‌شود زمینه اشتغال مستقیم برای ۷۲ هزار و ۲۱۳ نفر فراهم شود.

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان اضافه کرد: در ۷ ماهه سال جاری، ۱۰۰ واحد صنعتی با اخذ پروانه بهره‌برداری وارد چرخه تولید شدند که برای بهره‌برداری از این واحدهای صنعتی ۲۸ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری انجام که زمینه اشتغال مستقیم برای ۵ هزار و ۹۰۰ نفر در این واحدها فراهم شده است.

سرتیپی تصریح کرد: در حال حاضر ۲ هزار و ۸۲ واحد صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری معتبر در استان با سرمایه‌گذاری بیش از ۱۲۹ هزار میلیارد ریال و ایجاد اشتغال مستقیم برای ۶۲ هزار و ۲۰۰ نفر در حال فعالیت هستند.

یکشنبه
۲۱ آبان ۱۴۰۲- ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۵ - ۱۲ نوامبر ۲۰۲۳- شماره ۲۴۴۵-پیاپی ۳۷۶۳

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۰۳۵۱۰۰۹۴۲
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم مقام فراهانی- کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس

نتیجه بررسی «لغو ویزای ایران» اعلام شد

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی درحالی طرح لغو روادید با حدود ۶۰ کشور را پیشنهاد کرده و مصوبه دولت را برای لغو یکطرفه روادید با برخی کشورها گرفته است که مرکز پژوهش‌های مجلس با واکاوی وضع موجود و اسناد بالادستی، به بررسی این طرح و ارزیابی آن پرداخته است.

اوایل آبان ۱۴۰۲، عزت‌الله ضرغامی از موافقت دولت با طرح پیشنهادی لغو روادید با برخی کشورها خبر داد و گفت که ادامه بررسی‌ها درباره برخی کشورها که ملاحظاتی درباره‌شان وجود داشت، به جلسه بعدی موکول شد. هنوز فهرست این کشورها رسما مشخص نشده، اما به تازگی در سفر رئیس‌جمهور به تاجیکستان، سند لغو دوطرفه روادید امضا شده است. افزون بر این، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به عربستان و ازبکستان نیز این پیشنهاد را داده است. طرح لغو روادید به انگیزه رونق گردشگری از اوایل دهه ۹۰ مطرح شد، اما به دلیل ملاحظات و برخی مخالفت‌ها به تعویق افتاد. آن زمان نظر وزارت امور خارجه بر این بود که لغو روادید باید دوطرفه باشد. از سوی دیگر درباره برخی کشورها مثل حالا، ملاحظاتی وجود داشت.

ایران با کدام کشورها لغو ویزا شده است؟

براساس گزارش دفتر مطالعات فرهنگ و آموزش در گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری مرکز پژوهش‌های مجلس، درحال‌حاضر ایران و ۵ کشور گرجستان، ارمنستان، ترکیه، سوریه و قزاقستان دوطرفه لغو روادید کرده‌اند. همچنین ایران برای اتباع کشورهای آذربایجان، چین، عمان و مصر به لغو یکطرفه روادید اقدام کرده است.

افزون بر این‌ها، برقراری مقررات تسهیل ورود برای اتباع دو کشور ایران و عراق (بدون نیاز به روادید تا ۳۰ روز) در سال ۱۴۰۰ برای مسافران مرزهای هوایی و از سال ۱۴۰۱ برای مسافران مرزهای هوایی و زمینی نیز ازجمله اقدامات مشابه برقراری سیاست لغو روادید بود. با این توضیح که اتباع عراقی در سال‌های گذشته بیشترین تعداد آمار روادیدهای صادرشده را به‌خود اختصاص داده‌اند. برای مثال در سال ۱۳۹۸، از مجموع ۳ میلیون و ۸۵۷ هزار روادید صادرشده، بیش از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار روادید برای اتباع عراقی صادر شده بود. ازاین‌رو، با برقراری مقررات جدید و تسهیل ورود اتباع عراقی به کشور، تعداد کل روادید صادرشده در سال ۱۴۰۱ به رقمی نزدیک به یک‌میلیون و ۷۱۵ هزار کاهش یافته است.

ایران همچنین برای اتباع تمام کشورها، به جز ۹ کشور امریکا، کانادا، انگلیس، اردن، سومالی، کلمبیا، افغانستان، پاکستان و بنگلادش، تسهیلات روادید در فرودگاه را برقرار کرده است.

ایران از اوایل مهر ۱۴۰۲ نیز با کشور روسیه برای سفرهای گروهی لغو روادید شده است؛ به این شکل که گردشگران هر دو کشور در صورت سفر با تور و گروه‌های ۵ تا ۵۰ نفر به‌مدت ۱۵ روز بدون روادید می‌توانند به کشورهای یکدیگر سفر کنند.

سیاست درهای باز از طریق لغو روادید و تسهیل سفر، عزم و آمادگی کشورها را برای همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و افزایش تبادلات خارجی نشان می‌دهد. مرکز پژوهش‌های مجلس با درنظر گرفتن این نکته، دریافته است که کشورهای همسایه ایران همچون ترکیه، امارات و... درحال لغو روادید گسترده با سایر کشورها هستند.

همچنین به استناد گزارش سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) مدت‌هاست طرح نیاز به پیشبرد تسهیلات سفر به‌عنوان وسیله‌ای برای ارتقاء توسعه گردشگری و افزایش مزایای اجتماعی ـ اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته و این نتیجه به‌دست آمده است که سهم گردشگرانی که قبل از سفر خود به روادید نیاز دارند همچنان رو به کاهش است. براساس آمار این سازمان در سال ۲۰۰۸ تنها ۲۳ درصد از جمعیت جهان می‌توانستند برای رسیدن به مقصد، بدون دریافت ویزای معمولی از کشور خود خارج شوند. اهمیت این اقدام به‌گونه‌ای گزارش شده است که در سال ۲۰۱۵ این عدد به ۳۹ درصد افزایش یافته است که ۱۸ درصد از آن به سفرهای بدون ویزا و ۱۵ درصد ویزای بدو ورود (ویزای فرودگاهی) اختصاص داشت و ۶ درصد باقیمانده نیز ویزای الکترونیک دریافت می‌کردند.

همچنین تحقیقات مشترک سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) و شورای جهانی سفر و گردشگری (WTTC) درباره تاثیر تسهیل صدور روادید بر اقتصادهای G۲۰، اقتصادهای همکاری اقتصادی آسیا، اقیانوسیه و انجمن کشورهای جنوب شرقی آسیا به‌وضوح نشان می‌دهد که سیاست تسهیل و لغو روادید می‌تواند تقاضای ورود به کشورها را افزایش دهد، موجب رشد صادرات شود و مشاغل بیشتری به‌دنبال اعمال این سیاست در مقاصد گردشگری به‌وجود آید.

مطالعه تسهیل سفر UNWTO در سال ۲۰۱۳ نیز نشان می‌دهد، تسهیل ویزا باعث افزایش ۲۰ تا ۲۵ درصدی ورودی بین‌المللی (سفر) به یک کشور می‌شود. از این‌رو بسیاری از کشورهای جهان از جمله برخی از کشورهای همسایه در راستای افزایش ورود اتباع خارجی و جذب گردشگر، اقدام به افزایش تسهیلات در حوزه لغو روادید کرده‌اند.

نظر دفتر مطالعات فرهنگ و آموزش در گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری مرکز پژوهش‌های مجلس براساس گزارش نظارتی که درباره «لغو روادید و تاثیر آن برگردشگری ایران» تهیه کرده نیز بر این است که «اگر این سیاست به‌درستی و در تناسب با سایر سیاست‌ها در حوزه ارتباطات بین‌المللی و گردشگری داخلی اعمال شود، تاثیر مثبتی بر رونق بخش گردشگری خواهد داشت؛ چرا که با بررسی سیاست لغو روادید در سایر کشورها این‌گونه برداشت می‌شود که نتیجه قابل‌انتظار از آن، رشد و رونق گردشگری ورودی و درنتیجه توسعه اقتصادی است. بنابراین کلیت سیاست مذکور از نظر کارآمدی پذیرفته شده است؛ اما سازکار پیشبرد این سیاست در داخل کشور به‌گونه‌ای است که پیامدهای مورد انتظار از آن (تا کنون) محقق نشده است.»

مرکز پژوهش‌های مجلس همچنین با واکاوی قوانین بالادستی اظهار کرد که ماده (۹) قانون تشکیل سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری مصوب سال ۱۳۸۲ در رابطه با سیاست لغو روادید، شورای‌عالی میراث فرهنگی و گردشگری را ملزم به تشکیل جلساتی در این‌باره کرده که در دو سال اخیر چنین اتفاقی رخ نداده است، هرچند این وزارت با تکیه بر سند راهبردی توسعه گردشگری مصوب ۱۳۹۹/۴/۲۹ هیأت‌وزیران اقدامات مربوط با لغو روادید را پیگیری کرده است.

در گزارش نظارتی بررسی تاثیر لغو روادید بر گردشگری مرکز پژوهش‌های مجلس آمده است که عموم دستگاه‌های اجرایی نسبت به سیاست لغو روادید، نگرش مثبتی دارند، اما دلایل موفق نبودن طرح لغو روادید، مسائلی مانند فقدان زیرساخت‌های لازم برای تسهیل ورود گردشگران، تامین نبودن ملاحظات سیاسی و امنیتی، چالش‌های ارائه خدمات بیمه‌ای، ضعف زیرساخت‌های خدماتی و نیاز به تسهیلگری مطلوب‌تر وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی و فقدان آمار و مصوبه‌ای برای تقسیم کار بهتر بین دستگاه‌ها عنوان شده است. تاکنون به دلایل ذکرشده دستگاه‌های اجرایی با پیشنهادهای ارائه‌شده برای لغو روادید همراهی نکرده‌اند.

در این گزارش نظارتی با بررسی طرح‌ها و عملکرد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی نتیجه گرفته شده است که اقدامات انجام‌شده در حوزه لغو روادید بدون امکان‌سنجی لازم و توجه به ملاحظات خاص لغو روادید صورت گرفته و هیچ‌یک از طرح‌ها به مرحله اجرا نرسیده است.

مسائلی چون تامین نبودن زیرساخت‌های لازم در حوزه‌های مختلف، عدم تامین ملاحظات برخی دستگاه‌ها، چالش‌های ارائه خدمات بیمه‌ای، ضعف زیرساخت‌های خدماتی و نیاز به تسهیلگری مطلوب‌تر وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی به‌عنوان دلایل ناموفق بودن سیاست لغو روادید نام برده شده است.

بر همین اساس، مرکز پژوهش‌های مجلس با این یادآوری که اولویت کشور در حوزه گردشگری باید مبتنی بر ارتقاء گردشگری داخلی باشد، لزوم بازنگری در سیاست‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی از تمرکز بر «گردشگری ورودی» به «گردشگری داخلی» را توصیه کرده و پیشنهاد داده است: شورای‌عالی میراث فرهنگی و گردشگری، تقسیم‌کارِ بین دستگاهی حوزه لغو روادید را تدوین کند و به تصویب هیأت وزیران برساند. همچنین در انتخاب طرح‌های لغو روادید لازم است تا سنجه‌هایی مانند اشتراکات سیاسی، فرهنگی و مذهبی، دارا بودن آستانه جمعیتی متناسب با کشور ایران و رسوب نشدن گردشگران کشورهای هدف پس از ورود به کشور مدنظر قرار گیرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس تاکید کرده است که طرح‌های لغو روادید نیز باید منطبق با اولویت‌های کشور تدوین شود. به این معنا که توسعه گردشگری کشور همچون توسعه زیرساخت‌ها باید برمبنای گردشگری داخلی صورت گیرد، زیرا توسعه بر این مبنا نیازهای گردشگران ورودی را برطرف می‌کند، اما توسعه برمبنای گردشگری ورودی توسعه گلخانه‌ای را به دنبال دارد که نیازهای گردشگران داخلی را پوشش نمی‌دهد.

در کنار سیاست لغو روادید توصیه شده است به سیاست‌های دیگری همچون تقویت زیرساخت‌های رفاهی، خدماتی، راهکارهای مقابله با محدودیت‌های بین‌المللی و... نیز پرداخته شود؛ چرا که لغو روادید با پیامد احتمالی افزایش تقاضای سفر همراه است و باید برای پاسخ به آن از ظرفیت‌های بخش خصوصی استفاده بهینه کرد.

در این گزارش، کشورهایی که برای لغو روادید پیشنهاد شده‌اند با درنظر گرفتن آستانه جمعیتی متناسب با ایران و برخی ملاحظات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، به ۵ دسته تقسیم شده‌اند و یادآور شده است درباره هرکدام ملاحظات فرهنگی، جمعیتی و سیاسی درنظر گرفته شود. این کشورها شامل اعضای اکو، جهان عرب، بریکس (روسیه، برزیل، هند، چین و افریقای جنوبی)، امریکای لاتین و آسه‌آن هستند.

فناوری

نارضایتی کاربران از بسته‌های اینترنت نامحدود

نارضایتی کاربران از بسته‌های اینترنت نامحدود اپراتورهای تلفن‌همراه این سوال را به وجود آورده که ممکن است اپراتورها با استفاده از سیاست مصرف منصفانه اینترنت، به نوعی در راستای کم‌فروشی اقدام کرده باشند؟

همزمان با فراگیر شدن اینترنت در میان مردم، هزینه استفاده از این بستر به‌عنوان دغدغه‌ای برای کاربران مطرح شد؛ از آنجا که، بر اساس قانون وظیفه تعرفه‌گذاری به رگولاتوری محول و از سوی دیگر، مشخص کردن چارچوب ارائه خدمات به کاربران برای اپراتورها به‌عنوان وظیفه دیگر این سازمان درنظر گرفته شده بود، رگولاتوری همواره دغدغه محاسبه بهترین تعرفه و قیمت‌گذاری را داشته است.

بنابراین از ابتدای تاسیس سازمان تنظیم مقررات ارتباطات، پیش‌نویس‌های گوناگونی برای تصویب بهترین تعرفه استفاده از اینترنت، در کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات تدوین شد که در این میان یکی از مصوباتی که شاید بتوان آن را مهم‌ترین مصوبه دانست، مصوبه ۲۳۷ است. براساس این مصوبه که در سال ۱۳۹۵ به تصویب رسید، تعرفه خدمات اینترنت پرسرعت از طریق فناوری ADSL و اینترنت مبتنی بر فناوری وای‌فای براساس حجم ترافیک داخلی و بین‌الملل مطرح شد. در این مصوبه با کاهش ۲۰ درصدی نرخ هر گیگابایت گام مهمی در راستای حمایت از مصرف‌کنندگان نهایی خدمات اینترنت ثابت، برداشته شد.

از سوی دیگر با ظهور فناوری‌های 3G و 4G، رقیبی جدی به نام اینترنت همراه برای اینترنت ثابت به وجود آمد و سرویس اینترنت ثابت به خاطر سرعت بیشتر اینترنت موبایل و تعرفه پایین آن، بازارش را تا حدودی از دست داد. تعرفه اینترنت موبایل از همان ابتدای ورود به کشور، به‌صورت حجمی محاسبه می‌شد. در اغلب کشورها سیاست‌گذاری به‌گونه‌ای انجام شده که در اینترنت ثابت بسته به نوع مصرف، کاربر نگران حجم نباشد، بنابراین در کشورهای پیشرو اینترنت ثابت به صورت نامحدود در اختیار کاربر قرار می‌گیرد.

محاسبه اینترنت براساس حجم چگونه است؟

در محاسبه تعرفه اینترنت بر اساس حجم، میزان ترافیک مورد استفاده کاربر بر بستر اینترنت (مجموع دانلود و آپلود) که واحد محاسبه آن کیلوبیت‌برثانیه است، مدنظر قرار گرفته و سرویس‌هایی که دارای حجم مشخص در مدت زمان معین هستند، سرویس‌های حجمی نامیده می‌شوند. بسته حجمی نیز حاوی مقدار مشخصی حجم با درصد تخفیف معین هستند که در بازه‌های زمانی مختلف از سوی شرکت‌های ارائه‌دهنده اینترنت برای مشترکان تعریف می‌شوند و مدت زمان استفاده از این بسته‌ها به اعتبار زمانی سرویسی که فعال شده، بستگی دارد. با این تعریف، در مصوبه ۲۳۷ مبنای محاسبه تعرفه اینترنت بر اساس حجم بوده است.

در همین رابطه وعده اینترنت نامحدود، موضوعی بود که چند سالی است که درباره آن صحبت می‌شود. پیش از این هم اینترنت نامحدود، البته با سرعت‌های پایین ۶۴ تا ۵۱۲ کیلوبیت بر ثانیه، برای مشترکان ارائه می‌شد. اما سرعت پایین، طی چند سال گذشته سازمان تنظیم مقررات ارتباطات را مجبور کرد مصوبه‌ای برای جایگزینی اینترنت حجمی ارائه دهد. بنابراین شرکت‌های ارائه‌دهنده اینترنت از سال ۱۳۹۲ با مصوبه کمیسیون تنظیم مقررات، قیمت‌های مختلفی بر اساس حجم و سرعت ارائه‌شده در نظر گرفتند.

این تغییر در آن زمان به سود کاربران بود اما در سال‌های اخیر با سرعت‌های بالای اینترنت و افزایش فایل‌های ویدئویی، انتظار مشترکان به سمت اینترنت نامحدود با سرعت‌های بالا رفت. همچنین با این توجیه که در سایر کشورهای جهان اینترنت ثابت، بر مبنای سرعت ارائه می‌شود و دیگر حجمی نیست، درخواست‌هایی مبنی بر حذف اینترنت حجمی طی سال‌های گذشته از سوی وزیر سابق حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات افزایش یافت.

به گزارش ایسنا، بنابراین مصوبه ۲۶۶ در نظر داشت با هدف صیانت از بستر اینترنت ثابت به دلیل رفع خلأهای موجود، این شرایط را در کشور کمی تعدیل کند. همچنین، رگولاتوری با بررسی سیاست‌های سایر کشورهای دنیا در ارائه اینترنت به کاربران متوجه شد که اغلب این سیاست‌ها با توجه به درآمد، هزینه و شرایط خاص کاربران، پیش‌بینی می‌شود.

اما چندی است برخی کاربران از بسته‌های نامحدود اپراتورهای تلفن همراه اعلام نارضایتی می‌کنند. طبق گفته این کاربران بسته‌های نامحدود اعلام شده از سوی این اپراتورها مناسب نبوده و پس حدود ۳۰ گیگ دیگر به کاربر اجازه مصرف از بسته را نمی‌دهد و برای عدم ایجاد نارضایتی به آن مصرف منصفانه می‌گویند.

کاربران بسیاری معترض به «تعریف ترافیک نامحدود در بسته‌های اینترنت» بوده و بر این عقیده‌اند که اینترنت نامحدود مفهومی ندارد وقتی برای آن آستانه مصرف بسته‌ای ۳۰ گیگ تعریف شده و حتی نرخ آن گران‌تر از بسته حجمی است. یا اینکه گفته می‌شود نحوه مصرف کاربر تغییری نکرده اما سرعت تمام شدن اینترنت وی حداقل ۵۰ درصد افزایش پیدا کرده یا با تماس با پشتیبانی اپراتورها متوجه شده که تماس تصویری از طریق پیام‌رسان‌های داخلی، در مصوبه نیم‌بها نمی‌گنجد و هزینه آن به صورت ترافیک خارجی محاسبه می‌شود.

در موارد دیگری گفته می‌شود که درباره وضعیت محاسبه حجم آپلود در بسته‌های اینترنت سال‌های گذشته ضوابطی وجود داشته اما ظاهرا حجم آپلود همانند حجم دانلود از حجم کل بسته اینترنت کم می‌کند.

به دنبال مسئله رخداده و نارضایتی کاربران از موضوع گفته شده، پیگیری‌های لازم از اپراتورها درباره این موضوع انجام شد. اپراتور اول تلفن همراه در وب‌سایت خود پیش از خرید و تهیه بسته نامحدود توضیحاتی را برای کاربران اعلام و تاکید کرده است: به منظور بهبود تجربه کلیه کاربران اینترنت و حفظ کیفیت شبکه، «سیاست مصرف منصفانه» بر روی بسته اینترنت نامحدود اعمال می‌شود.

بدین ترتیب، سرعت اینترنت پس از عبور از آستانه مصرف منصفانه (۱۰۰ گیگابایت) کاهش خواهد یافت. مشترکین همچنان می‌توانند تا اتمام زمانی بسته به صورت نامحدود از آن استفاده کنند. لازم به ذکر است کاهش سرعت تنها در استفاده از بسته نامحدود اعمال شده و در سایر بسته‌ها تغییری ایجاد نخواهد شد.

همچنین پیگیری‌های لازم برای ارائه توضیح از سوی اپراتور دوم تلفن همراه در این زمینه انجام شد اما تاکنون توضیحی از سوی این اپراتور اعلام نشده است.